

Pohjanmaan ELY-keskuksen aluetalouuskatsaus

OLLI PELTOLA

Pohjanmaan ELY-keskuksen aluetalouuskatsaus

OLLI PELTOLA

RAPORTEJA 118 | 2013
POHJANMAAN ELY-KESKUKSEN ALUETALOUSKATSAUS

Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Heidi Verkama
Kansikuva: ELVI – ELY-keskusten viestintäpalvelut, Vaasan satama
Painopaikka: Jyväskylä, Kopijyvä Oy

ISBN 978-952-257-919-5 (painettu)
ISBN 978-952-257-920-1 (PDF)

ISSN 2242-2846
ISSN 2242-2846 (painettu)
ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-920-1

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Johdanto.....	4
Väestö.....	7
Maakunnat	7
Seutukunnat.....	12
Kunnat	17
Taajamat	21
Koulutustaso	24
Ulkomaataustaiset	26
Yritykset.....	27
Maakunnat	27
Seutukunnat.....	32
Kunnat	34
Bruttokansantuote.....	37
Maakunnat	37
Työlliset	47
Maakunnat	47
Seutukunnat	58
Kunnat	63
Työttömyysasteet ja työllisyysasteet	67
Käytettävissä olevat tulot.....	70
Yhteenveto.....	72

Johdanto

Suomen talouden kasvu riippuu maailmantalouden kehittymisestä. Aasia, erityisesti Kiina ja Intia, sekä Etelä-Amerikka ovat perusoletukset alueista, joilla teollisuus ja kauppa kukoistavat ja talouskasvu on vahvaa. Yllättäviä kehityskulkuja voi kuitenkin tapahtua missä tahansa. Esimerkiksi Afrikassa monissa maissa kehitys on ollut viime vuosina nopeaa.

Todennäköisesti globalisaatio etenee ja syvenee, mutta tähän liittyy myös epävarmuuksia, jotka yhdessä maailmantalouden kehityksen kanssa määräävät Suomenkin mahdollisuuksia. Talouskasvun pysyvä globaali hidastuminen on mahdollinen skenaario. Rahoitussektorin ja monikansallisten yritysten kehityskulkuihin osana globaalia talouskasvua liittyy paljon epävarmuuksia, jotka nopeasti vaikuttavat Suomeen. Teknologian erilaisilla alueilla tapahtuu nopeita hyppäyksiä, jotka muuttavat tuotantorakenteita ja toimintatapoja.

EU:n vaihtoehtoiset kehityssuunnat vaikuttavat suuresti Suomen tulevaisuuteen. Maailmantaloudessa EU:n osuuden on arvioitu tulevaisuudessa pienentyvän suhteessa muuhun maailmaan. Talouskriisi, useiden jäsenmaiden velkakriisi ja kasvava työttömyys ovat isoja haasteita, jotka ovat myös jakaneet jäsenmaita eri suuntiin. Kärjitetysti vaihtoehtoiset EU:n kehityspolut ovat liittovaltio tai EU:n hajoaminen. Kummallakin polulla on huomattavia vaikutuksia Suomen tulevaisuudelle ja kestäväälle kasvulle.

Venäjän kehitystä ennakoitaessa perustekijöinä ovat energian ja raaka-aineiden viennin sekä yhteiskuntakehityksen vaihtoehtoiset polut. Olennaista on Venäjän yritysten toimintaympäristön kehitys. Vaihtoehtoisia polkuja ovat esimerkiksi keskitetty autoritaarinen suuryritysvetoinen Venäjä tai modernisoituva, monipuolistuva ja mosaiikkimaisempi yrityskehitys Venäjällä.

Ilmastonmuutoksen ja muiden luonnon ekosysteemimuutosten välilliset vaikutukset ovat valtavat. Monet näistä muutoksista voivat myös laueta nopeasti ekosysteemin kantokyvyn horjuttua. Ilmastonmuutoksen seurauksena mahdollisesti tapahtuva Etelä-Euroopan maatalouden romahtaminen on esimerkki isosta muutoksesta, joilla on suora ja merkittävä vaikutus Suomelle.

Luonnonvarojen riittävyyteen ja energiahuoltoon liittyy paljon epävarmuuksia, joihin vaikuttavat merkittävästi kansainvälinen sekä kansallinen ympäristö- ja energiapolitiikka. On todennäköistä, että öljyn hinta jatkaa lähitulevaisuudessa kasvuaan, ja öljyn sekä muiden raaka-aineiden hinnanvaihtelut voimistuvat. Tämä kasvattaa edelleen muutosvauhtia. Käänteentekevä energiateknologiaratkaisu voisi toisaalta mullistaa globaalin tilanteen ja esimerkiksi liuskekaasuvarantojen hyödyntäminen muuttaa globaalia energiamarkkinakenttää.

Useissa tulevaisuuden vaihtoehtoisia polkuja kuvaavissa harjoituksissa on mahdolliseksi kehityspoluksi nostettu kansallisen protektionismin kasvu, joka voi olla seurausta esimerkiksi luonnonvarojen ja raaka-aineiden niukkuudesta ja globaalien rahoitusmarkkinakriisien toistuvuudesta. Epävarmuuden kasvaessa kaupan esteet lisääntyvät ja kansallisia etuja painotetaan voimakkaasti. Kiinan sulkeutuminen ja taantuma on yksi vaihtoehtoinen polku, jolla on monia eri seurannaisvaikutuksia maailmantaloudelle.

Tulevien vuosikymmenten kestävä kasvun kannalta olennainen, jo nähtävissä oleva suuri murros on **digitaalitalouden** läpilyönti globaalin toimeliaisuuden perustana. Murroksen ytimessä on ICT-

alan teknologiakehitys (laitteet, komponentit, ohjelmistot, järjestelmät), joka on mahdollistanut tiedon digitalisaation, siirtämisen ja hyödyntämisen tehokkaasti. Internet on tulevaisuuden palvelujen ja toiminnan keskeinen alusta ja tästä johtuen käytetään usein myös termiä ”internet-talous”.

Tähän mennessä tietotekninen vallankumous on tapahtunut pääasiassa laitetasolla, mutta nyt on käynnissä digitaalisten palveluiden ja sisältöjen läpimurto. Lähivuosikymmenen taloudellisesti merkittävä muutos on esimerkiksi erilaisten asiantuntijapalvelujen automatisoituminen ja siirtyminen digitaalisiksi palveluiksi. Digitaalitalouden kasvun mahdollisuudet ovat valtavat ja murros muuttaa perustavalla tavalla yritysten toimintaa ja työn tekoa. Keskeisimmät nyt ennakoitujen talouden muutokset ovat seuraavat:

- Digitaalitaloudessa arvonluonnista yhä suurempi osa tulee olemaan aineetonta. Erilaiset transaktio- ja koordinaatiokustannukset ovat viime vuosikymmeninä olleet merkittävien osien arvonlisäyksestä ja tämä kehityssuunta tulee edelleen erikoistumisen myötä vahvistumaan. Esimerkkinä tästä voi mainita automaation, joka tehostaen toimintaa kasvattaa tuottavuutta ja vähentää teollisen tuotantovaiheen työkustannuksia. Yhä suurempi osa arvonluonnista syntyy tuotannon ja jakelun järjestämisestä, laitteiden, tuotteiden ja tuotannon suunnittelusta sekä huolto-, brändäys- ja markkinointitoiminnasta.
- Internetin hyödyntäminen lisääntyy erittäin nopeasti ja sen talouskasvulle luomat edellytykset ovat merkittävät. Digitaalitalouden kasvumotorina ovat erityisesti niin sanottujen pilvipalveluiden kehittyminen. Pilvipalveluiden avulla yritysten ja hallinnon palveluita voidaan kehittää sekä tarjota kustannustehokkaasti, joustavasti ja innovatiivisesti.
- Palveluiden ja tiedon hyödyntämisen osuus kaikessa arvonluonnissa tulee olemaan kasvava. Myös teollisessa tuotannossa ja tuotteissa palvelut tulevat olemaan yhä tiukemmin integroitu ja erottamaton osa arvonluontia.
- Digitaalitaloudessa monia tehtäviä on helppo siirtää minne tahansa. Tämä osaltaan johtaa siihen, että globaalien arvoverkostojen työnjako muuttuu ja arvoverkostot pilkkoutuvat pienempiin osiin.
- Paikalliset klusterit menettävät asemiaan nopeasti muuttuville virtuaalisille verkostoille. Arvoverkostojen hallinnan nappaavilla yrityksillä on etulyöntiasema saada suurin osa arvonluonnista.
- Edessä voi olla teknologiahyppäyksiä ja epäjatkuvuuskohtia, jotka muuttavat tuotannollisen toiminnan logiikkaa nopeasti ja perustavalla tavalla. Näitä muutoksia on haastava ennakoida, mutta nopea mahdollisuuksiin tarttuminen on menestyksen edellytys.
- Rahoitus- ja finanssimarkkinat määräävät ja ohjaavat merkittävässä määrin yritysten toimintaa globaalissa taloudessa. Finanssimarkkinoiden toimivuus on edellytys kasvulle ja riskinotolle.
- Kyky toimia nopeasti ja riskinotto-kyky ovat keskeisiä tulevaisuuden yritysten ja yhteiskunnan kilpailukykyä määrääviä tekijöitä.

- Kilpailukykyisimmät yritykset toimivat vastuullisesti ja kestävästi. Tuotteet ja palvelut on tuotettu mahdollisimman resurssitehokkaasti, niin energian kulutuksen kuin materiaalinkäytönkin suhteen.
- Digitaalitalous edellyttää kaikilta hyviä perusvalmiuksia, erityisosaamista ja mahdollisuuksia kehittää omaa osaamista elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti. Tulevaisuuden taloudellisen kasvun logiikka tulee olemaan erilainen kuin menneiden vuosikymmenien teollisen ajan kasvun logiikka. Erityisesti Suomelle tärkeän teollisen tuotannon toimintatavat ja kilpailukyky muuttuvat nopeasti. Vanhat keinot yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi eivät enää välttämättä pure, joten ne on uusittava digitaalitalouteen sopiviksi.

Digitaalitalouden vahvistuminen ja tiivistyvä globalisaatio johtavat talouden muutostahdin nopeutumiseen. Odotettavissa on taloudellisten syklien nopeutuminen ja erilaisten häiriötekijöiden heijastusvaikutusten kertaantuminen nopeasti kaikkialla maailmassa. Pienet häiriöt ovat vaikutuksiltaan isompia ja isommat uhat voivat horjuttaa vakautta. Muutosten ennakointi, niihin varautuminen ja riskien hallinta tulee olemaan nykyistä vaativampaa ja osin mahdotonta.

(Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestäväällä kasvulla hyvinvointia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 18/2013, sivut 18-22).

Pohjanmaan ELY-alueen vahvuutena on voimakas teollisuus. Vientiin suuntautunutta suurteollisuutta on Vaasassa, Kokkolassa ja Pietarsaareissa ja niiden alihankintaverkostot tuovat työtä myös muualle maakuntiin. Vaasanseudun energiaklusteri on jopa Pohjoismaiden suurin lajissaan. Maa- ja metsätalous on koko maahan verrattuna toinen tärkeä toimiala, jossa on erikoistunutta tuotantoa niin lasinalaistuotannossa kuin turkistarhauksessakin. Julkiset palvelut ovat suurin työllistävä toimiala mutta yksityisten palvelujen osuus on selvästi koko maata alhaisempi. Rakentaminen on pysynyt vilkkaana.

Pohjanmaan ELY-alueen haasteena onkin juuri suuri riippuvuus teollisuudesta ja sen globaaleista markkinoista. Maailmantalouden suhdanteiden vaihtelut näkyvät välittömästi yritysten tilauskannoissa ja työllisyydessä. Alue selvisi tosin erittäin hyvin vuoden 2009 taantumasta koko maahan verrattuna mutta paineet tuotannon siirtämiseen halvempien tuotantokustannusten maihin ja lähemmäksi markkinoita kasvavat.

Pohjanmaan maakunnan teollisuuden liikevaihdosta noin 75 prosenttia tulee viennistä. Keski-Pohjanmaalla osuus on vaihdellut 45 ja 75 prosentin välillä. Pohjanmaan maakunnan teollisuuden viennistä vain runsas kolmannes suuntautuu EU-maihin, kun koko maassa EU:n osuus on yli puolet ja Keski-Pohjanmaalla kaksi kolmasosaa. Vaasanseudun energiaklusterin yritykset ovat valloittaneet markkinoita valtavissa kehittyvissä talouksissa Kiinassa ja Intiassa.

Globaalin talouden muutosten poikkeuksellisen suuri merkitys ELY-alueen molemmille maakunnille on syytä pitää mielessä, kun seuraavassa käydään läpi niiden aluetalouksien peruspilareita: väestöä, yrityksiä, bruttokansantuotetta, työllisyyttä, työttömyyttä ja käytettävissä olevia tuloja niin menneen kehityksen, rakenteen kuin tulevankin kehityksen näkökulmista.

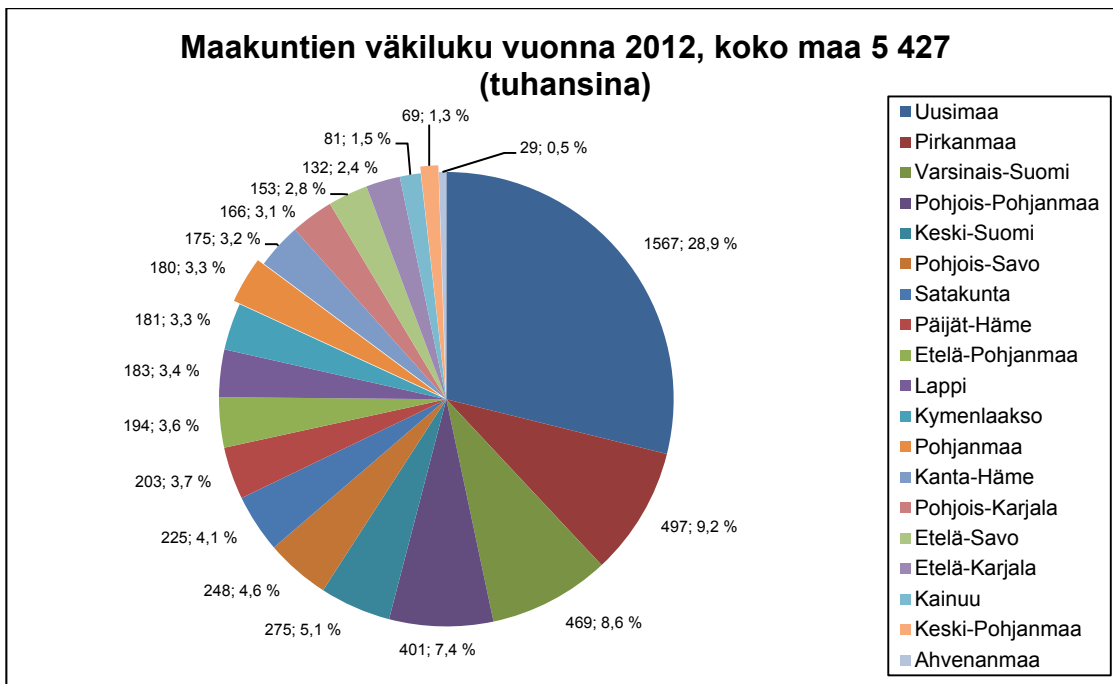
Väestö

Väestö, sen rakenne ja kehitys ovat tärkeitä aluetalouden peruspilareita. Tilastokeskuksessa laaditaan väestöennusteita kolmen vuoden välein ja uusin julkistettiin vuonna 2012.

Tilastokeskuksen käyttämä väestöennustemenetelmä on ns. demografinen komponenttimalli, jossa väestön tuleva määrä ja rakenne lasketaan ikäryhmittäisten syntyvyys-, kuolevuus- ja muuttokerrointen avulla. Kertoimet on laskettu viime vuosien väestönkehityksen perusteella. Tilastokeskuksen väestöennuste on demografinen trendilaskelma, jossa väestönkehityksen on oletettu jatkuvan viime vuosien kaltaisena. Ennusteessa ei ole pyritty arvioimaan taloudellisten, sosiaalipoliittisten, aluepoliittisten tms. tekijöiden vaikutusta väestönkehitykseen. Ennuste ulottuu aina vuoteen 2040 saakka. Tässä tyydytään kuitenkin tarkastelemaan tätä ennustetta vain vuoteen 2020 saakka, koska ennusteen luotettavuus vähenee voimakkaasti ennustejakson pidentyessä, kuten aikaisempien ennusteiden toteutumisvertailuissa on todettu.

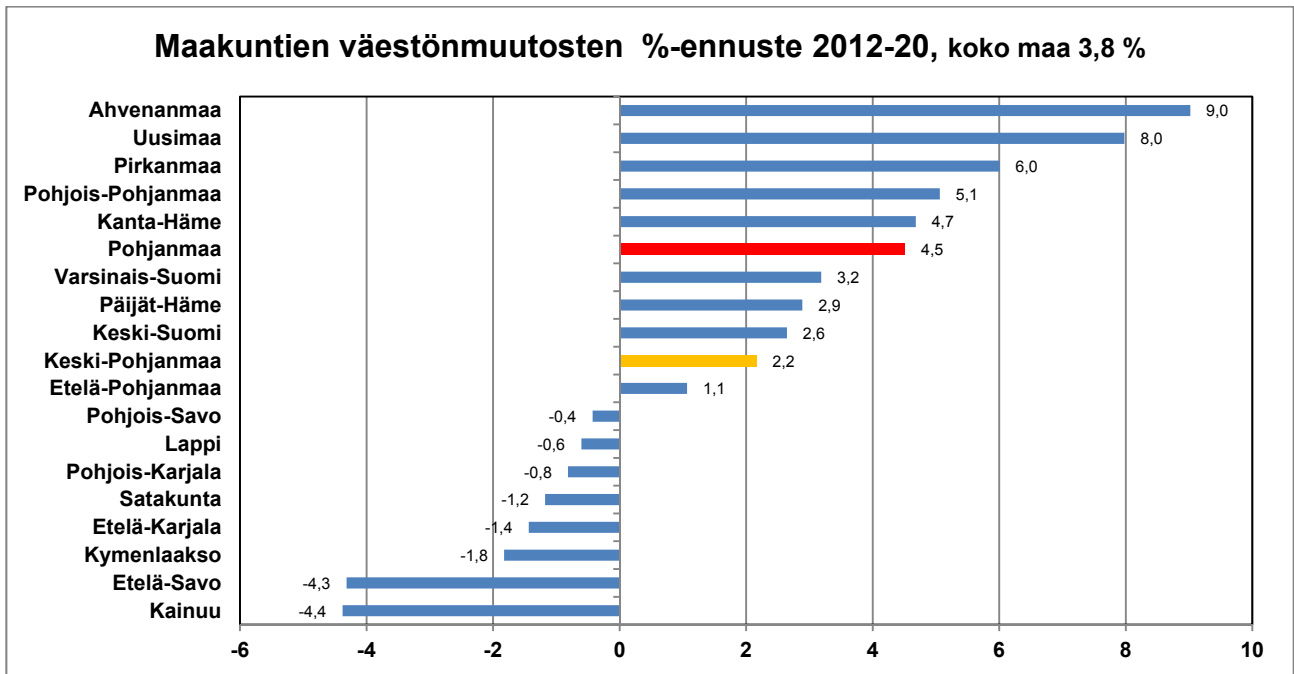
Maakunnat

Uudellamaalla oli vuonna 2012 useampi kuin joka neljäs ja Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla lähes joka kymmenes maassamme asuvista. Pohjanmaan %-osuus oli 3,3 % ja Keski-Pohjanmaan maakunnista toiseksi pienin, vain 1,3 %. Neljässä suurimmassa maakunnassa asui yli puolet maamme väestöstä. Niitä kutsutaankin seuraavassa suuriksi maakunniksi ja ne ovat myös aluetalouksista merkittävimpiä.

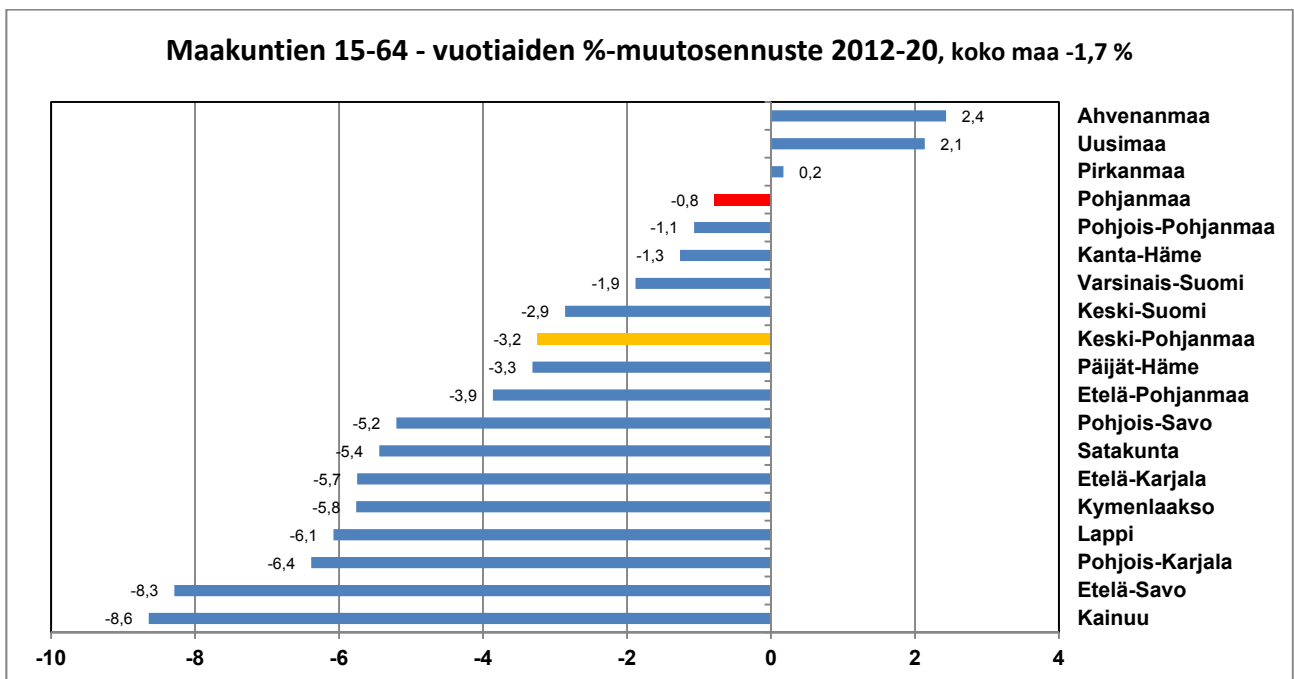

Pohjanmaan maakunnan **koko väkiluku** vaihteli vuodesta 1980 neljännesvuosisadan ajan 170 tuhannen paremmalla puolella. Vuodesta 2006 väkiluku lähti rivakkaan kasvuun. Viime vuoden lopussa väkiluku olikin jo 179 600 asukasta. Keski-Pohjanmaan väestö kasvoi voimakkaasti vuodesta 1980 vuoteen 1995 lähes 70 tuhanteen henkilöön. Sitten seurasi laskukausi, joka päättyi vuonna 2004. Sen jälkeen maakunnan koko väkiluku on kasvanut yhtäjaksoisesti ja oli vuoden 2012 lopussa 68 600 asukasta.

Viime vuosien erinomaisen kehityksen perusteella Tilastokeskuksen uusimmassa ennusteessa odotetaan koko väestönkasvun olevan Pohjanmaalla vuosina 2012-20 maakunnista kuudenneksi nopeinta ja Keski-Pohjanmaalla keskitasoa. Väkiluku olisi vuonna 2020 Pohjanmaalla 188 300 ja Keski-Pohjanmaalla 70 100. Hiukan useammassa maakunnassa olisi kasvua kuin laskua. Taantuvat maakunnat sijaitsevat pääsääntöisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Mukana on tosin myös Satakunta ja Pohjois-Pohjanmaa kuuluu nopeimmin kasvaneiden joukkoon.

Kuva muuttuu kuitenkin ratkaisevasti negatiivisemmaksi, kun katsotaan vain **työikäisten eli 15-64 -vuotiaiden** muutosenusteita.

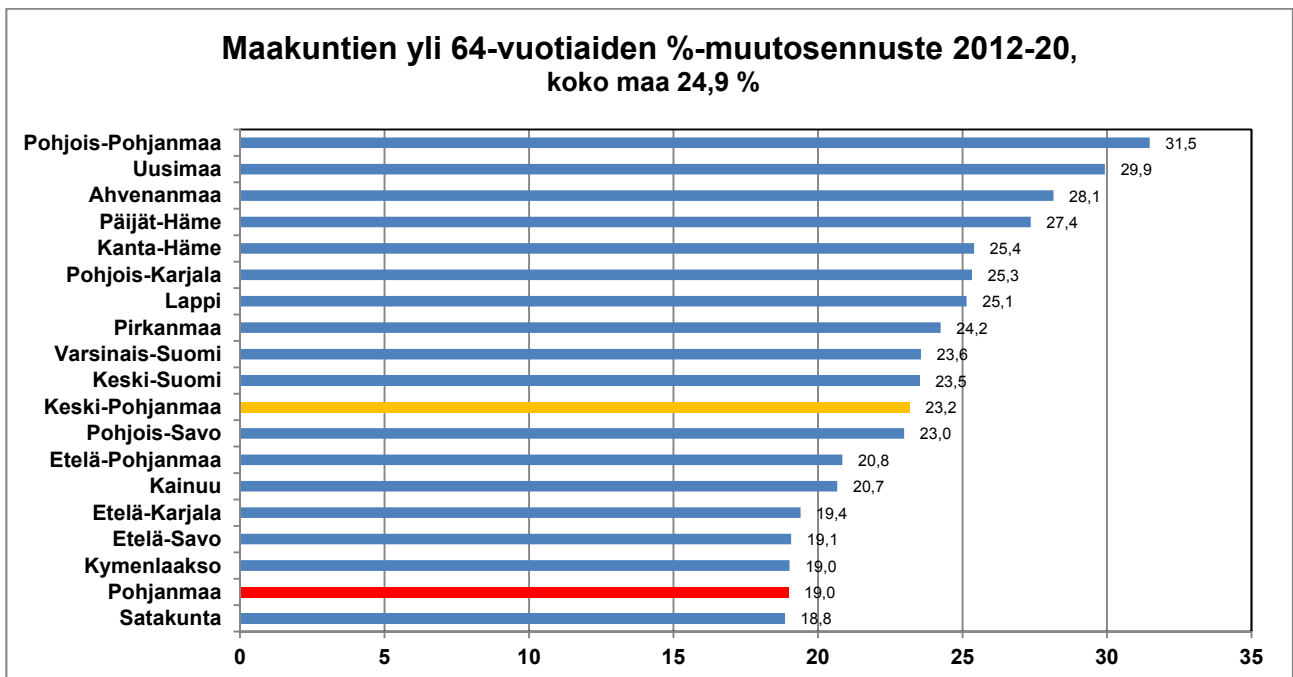

Nyt vain kolme maakuntaa päätyy positiivisiin muutosprosentteihin. Pohjanmaa on neljäntenä hiukan alle prosentin laskulla ja Keski-Pohjanmaa jälleen keskivaiheilla yli kolmen prosentin vähennyksellä. Etelä-Savossa ja Kainuussa ennustettu lasku olisi jopa lähes kymmenen prosenttia. Tämän ennusteen mukaan koko maan työikäinen väestö vähenisi vielä tällä vuosikymmenellä yli 90 tuhannella henkilöllä. Pohjanmaalla vähennys olisi 1 400 ja Keski-Pohjanmaalla 2 200 työkäistä. Kasvu keskittyisi erittäin voimakkaasti Uudellemaalle, jossa lisäystä olisi 33 tuhatta henkilöä.

Pohjanmaan työikäisen väestön määrä aaltoili vuodesta 1980 vuoteen 2006 välillä 110-112 tuhatta. Seuraavina kolmena vuotena kasvu oli ripeää mutta vuonna 2010 alkoi laskukausi, jonka uumoillaan siis jatkuvan koko vuosikymmenen. Vuonna 2012 työikäisiä oli Pohjanmaalla 112 400 ja vuonna 2020 ennusteen mukaan 111 200. Keski-Pohjanmaalla työikäinen väestö kasvoi lähes yhtäjaksoisesti vuodesta 1980 vuoteen 1994, jolloin se ylitti 45 tuhannen rajan. Jo silloin alkoi alamäki, joka jatkuu ennusteen mukaan ensi vuosikymmenen alkuun saakka. Vuonna 2012 työikäisiä oli 42 500 mutta vuonna 2020 enää 40 300, mikäli ennuste toteutuu.

Yli 64-vuotiaiden kehitys olisi täysin päinvastaista: kasvua olisi kaikissa maakunnissa. Pohjanmaalla lisäys olisi toiseksi hitainta ja Keski-Pohjanmaalla hiukan keskimääräistä pienempää. Koko maan eläkeikäinen väestö kasvaisi neljänneksellä eli peräti yli neljännesmiljoonalla. Pohjanmaalla lisäys olisi vajaat seitsemän tuhatta ja Keski-Pohjanmaalla runsaat kolme tuhatta henkilöä. Valtava kasvu johtuu ns. suurten ikäluokkien (1945-50 syntyneet) siirtymisestä pois työmarkkinoilta.

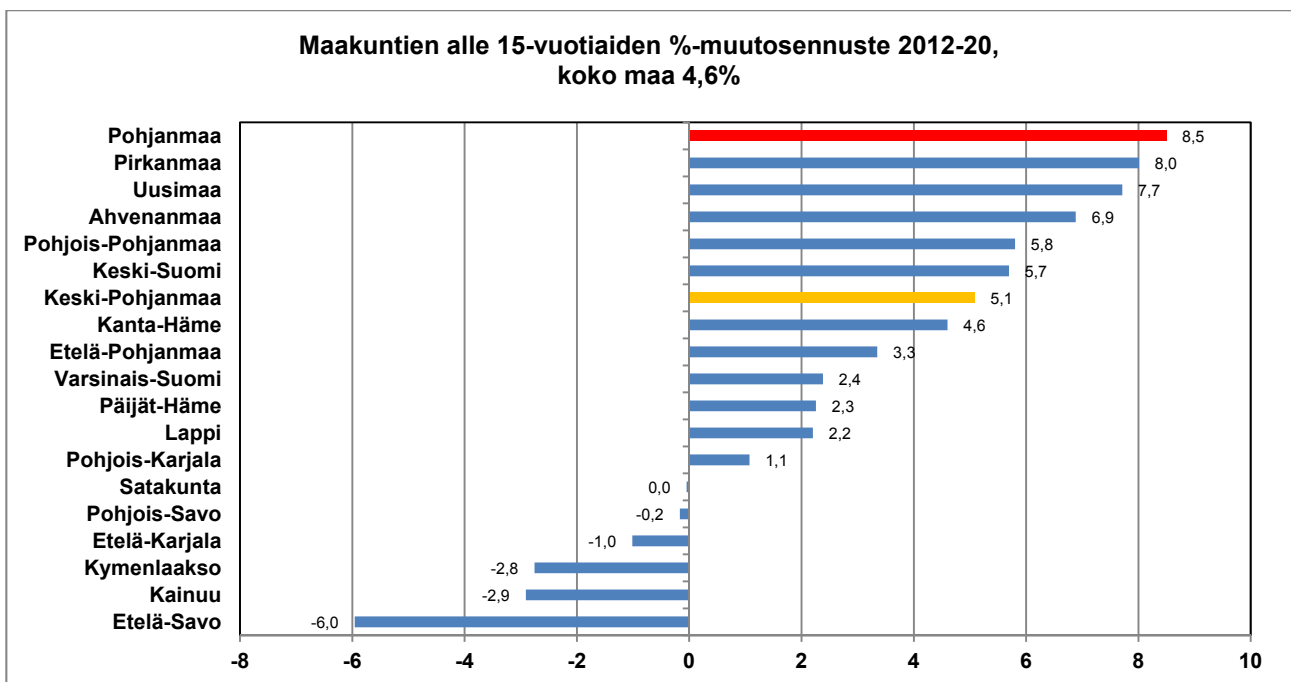
Eläkeikäisten määrä on kasvanut Pohjanmaalla tasaisesti tarkastelujakson alusta vuodesta 1980 lähtien. Viime vuosikymmenen lopulla kasvu kiihtyi ja oli jo lähes 36 300 vuonna 2012. Ennusteen mukaan vuonna 2020 eläkeikäisiä olisi peräti 43 200. Sama trendi on toteutunut Keski-Pohjanmaalla. Vuonna 2012 yli 64-vuotiaita oli 13 200 ja vuonna 2020 määräksi ennustetaan 16 300. Molemmissa maakunnissa ja koko maassa kasvu taittuisi vasta 2030-luvulla.

Meneillään onkin historiallinen murros, kun työikäisten määrä laskee ja eläkeikäisten kasvaa voimakkaasti samaan aikaan. Tästä on ennustettu seuraavan vaikea työvoimapula mutta vuosien

2008-09 globaali talouskriisi ja nykyinen eurokriisi näyttävät vähentävän sen todennäköisyyttä, koska työvoiman kysyntä pysynee varsin vaatimattomana, työttömyyden on jopa ennustettu kääntyvän kasvuun. Toinen syy työvoimapulan väistymiseen tai siirtymiseen on suurten ikäluokkien pysyminen työelämässä odotettua pitempään. Niinpä 55-64 – vuotiaiden työllisyysasteet ovat Suomessa nousseet viime vuosina todella paljon ja ovat lähestyneet Ruotsin tasoa.

Lohdullista kuitenkin on, että **alle 15-vuotiaiden** määrässä on saavutettu pohjakosketus ja kasvua on ennusteen mukaan odotettavissa useimmissa maakunnissa kuluvalla vuosikymmenellä. Pohjanmaalla kasvu olisi kaikkein nopeinta ja Keski-Pohjanmaallakin ripeää. Itä-Suomen maakunnissa olisi edelleen pääosin laskua. Koko maassa lasten lukumäärä kasvaisi 41 tuhatta, Pohjanmaalla 2 700 ja Keski-Pohjanmaalla 700 henkilöllä.

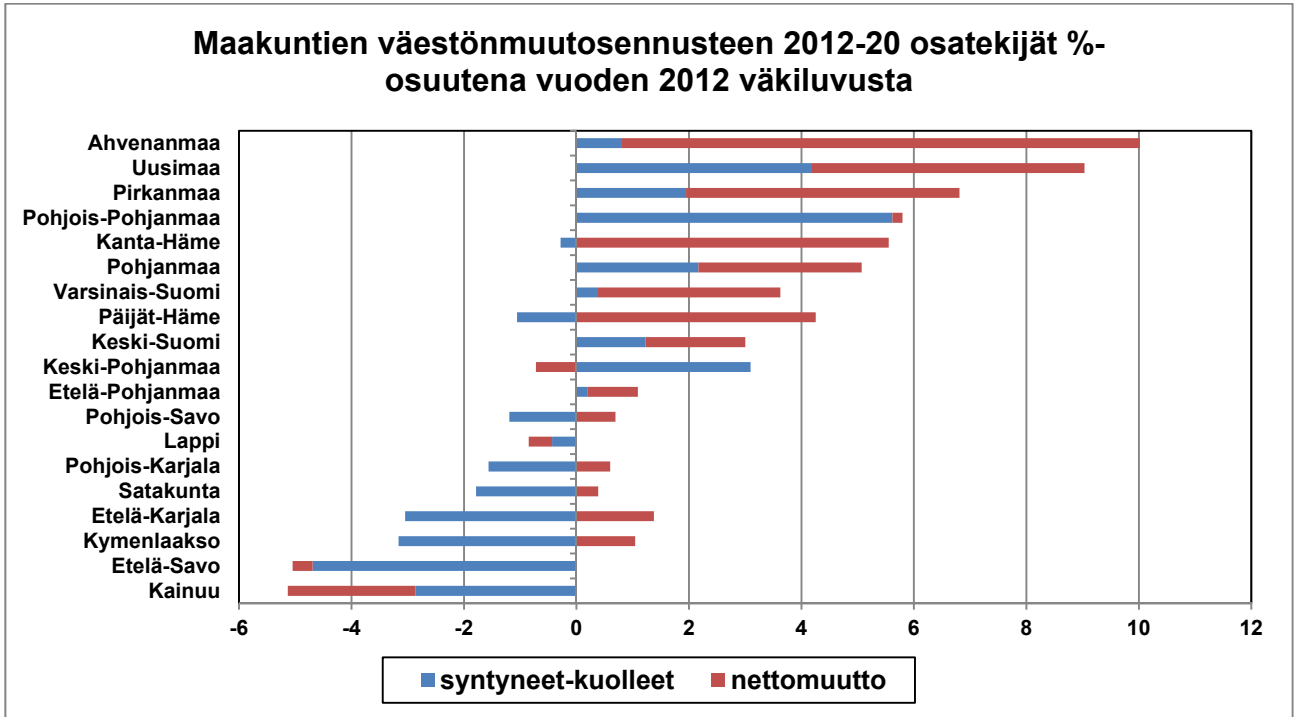

Pohjanmaan alle 15-vuotiaiden määrä oli korkeimmillaan tarkastelukauden alussa vuonna 1980 (36 000). Lasku oli sen jälkeen lähes yhtäjaksoista vuoteen 2008, jolloin heitä oli enää 30 600. Vuonna 2012 määrä oli noussut yli 31 tuhanteen ja nousisi ennusteen mukaan 33 900 henkilöön vuonna 2020. Keski-Pohjanmaalla huippu saavutettiin vuonna 1986, jolloin ylitettiin 16 tuhannen raja. Jyrkkä lasku päättyi vasta vuonna 2008. Vuonna 2012 alle 15-vuotiaita oli 12 900 ja vuonna 2020 ennusteen mukaan 13 500.

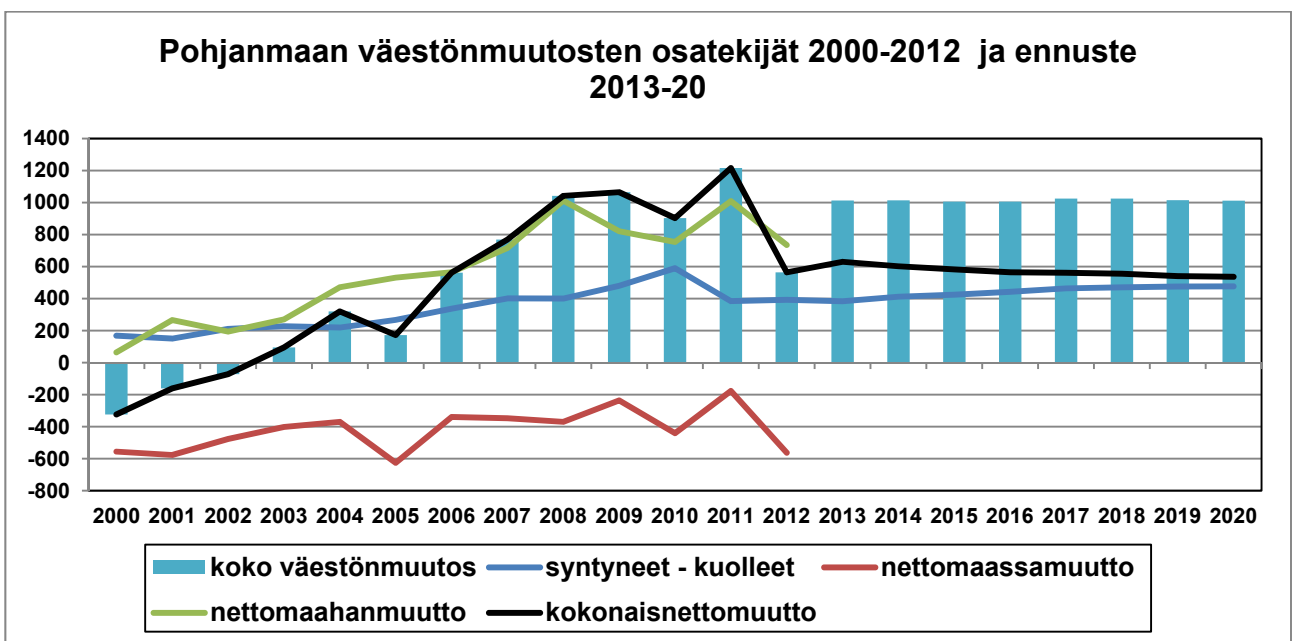
Tämä kuvattu kehitys muuttaisi rajusti molempien maakuntien ja koko maan väestöllisiä huoltosuhteita eli lasten ja eläkeikäisten %-osuutta työikäisestä väestöstä. Koko maassa huoltosuhte oli viime vuonna 54,3 %, Pohjanmaalla 59,9 % ja Keski-Pohjanmaalla 61,3 %. Vuonna 2020 se olisi koko maassa jo 64,4 % Pohjanmaalla 69,3 % ja Keski-Pohjanmaalla jopa 73,9 %. Sama kehityskulku on muissakin maakunnissa pontimena kaavailulle kuntauudistukselle, sillä viimeistään 2020-luvun lopulla kuntien vanhushuoltomenot nousevat räjähdysmäisesti ja tarvitaan vahvempia peruskuntia, jotta tilanteesta selvitään.

Väestönmuutosennusteen osatekijöiden merkitys vaihtelisi ennusteen mukaan maakunnittain. Nettomuutto (nettomaassamuutto ja nettomaahanmuutto yhteensä) on erittäin tärkeää Ahvenanmaalla, Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä, Varsinais-Suomessa, Päijät-Hämeessä ja Etelä-

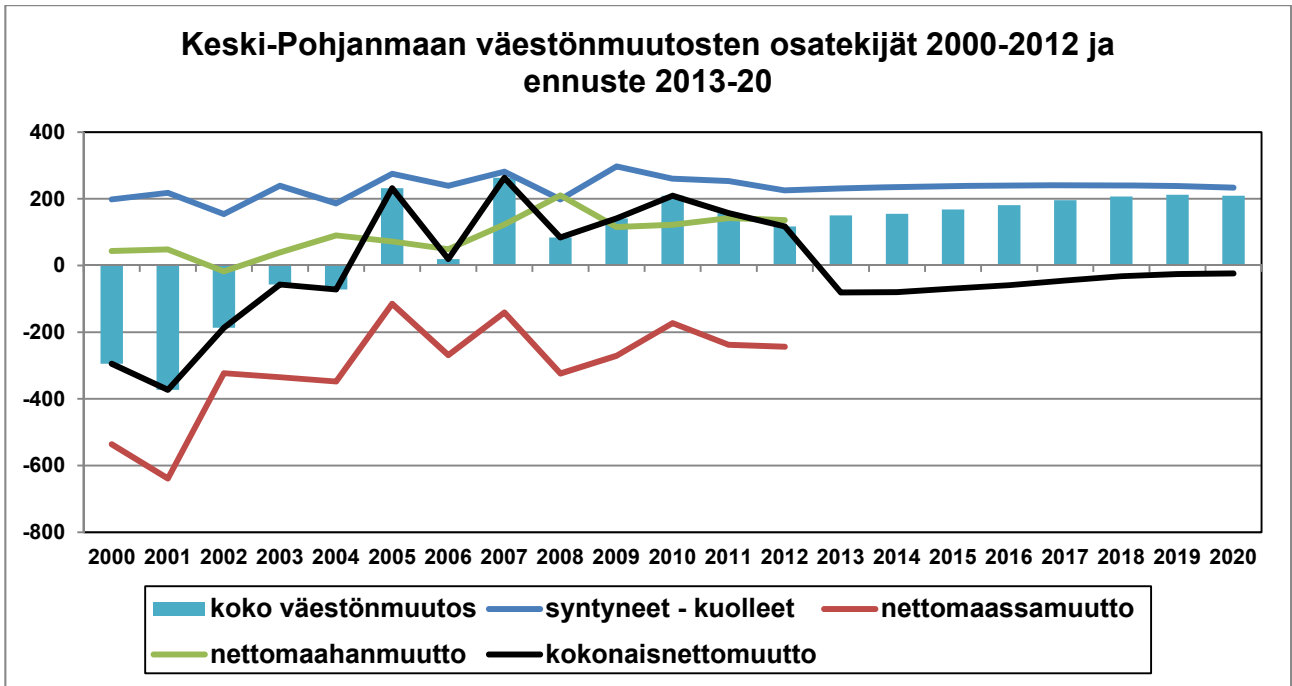
Pohjanmaalla. Kuolleisuus on suurempaa kuin syntyvyys Etelä-Savossa, Kymenlaaksossa, Etelä-Karjalassa, Satakunnassa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. Syntyvien enemmisyys määrää Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kehitystä. Uudellamaalla, Pohjanmaalla ja Keski-Suomessa kasvu on tasapainoista ja Kainuussa ja Lapissa vähennys tulee molemmista osatekijöistä.

Pohjanmaalla nettomaassamuutto on 2000-luvulla ollut negatiivista mutta positiivinen nettomaahanmuutto on noussut yhä tärkeämmäksi. Pakolaisten vastaanotto on muodostanut siitä huomattavan osan. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan sekä luonnollinen väestönmuutos että kokonaisnettomuutto säilyisivät positiivisina loppuvuosikymmenelläkin. Ennusteessa on esitetty vain kokonaisnettomuutto nettomaassamuuton ja nettomaahanmuuton summana.

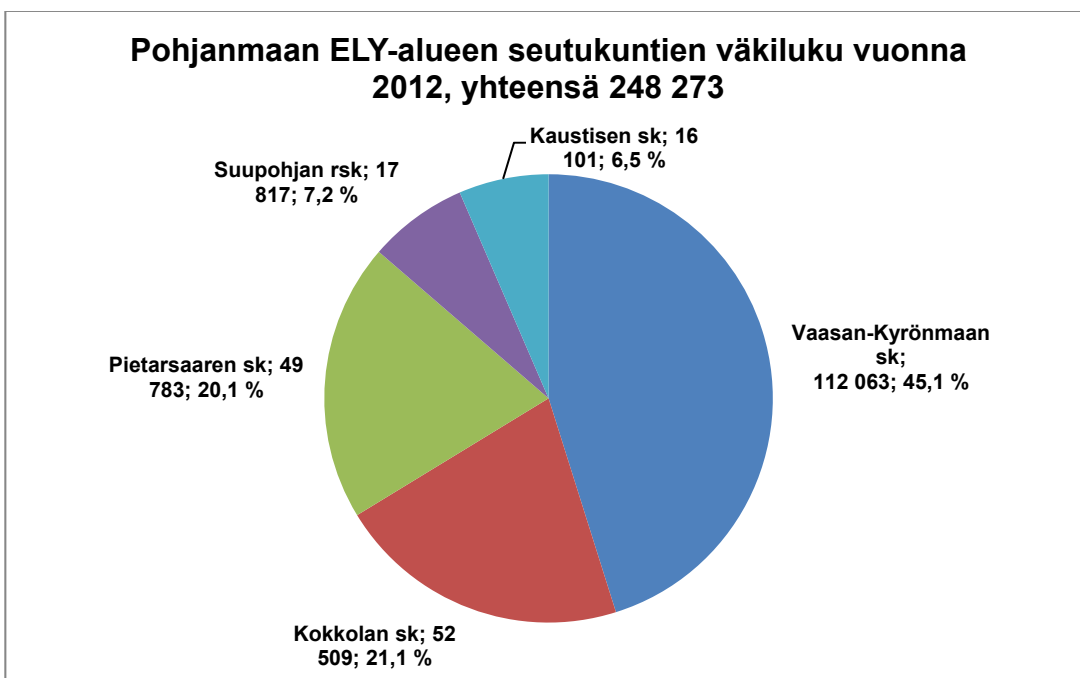

Keski-Pohjanmaalla nettomaahanmuuton merkitys on ollut 2000-luvulla vähäinen ja nettomaassamuutto tappiollista. Niinpä kokonaisnettomuuton ennustetaan olevan negatiivista kuluvalle vuosikymmenellä. Luonnollinen väestönmuutos pysyisi positiivisena edelleenkin.

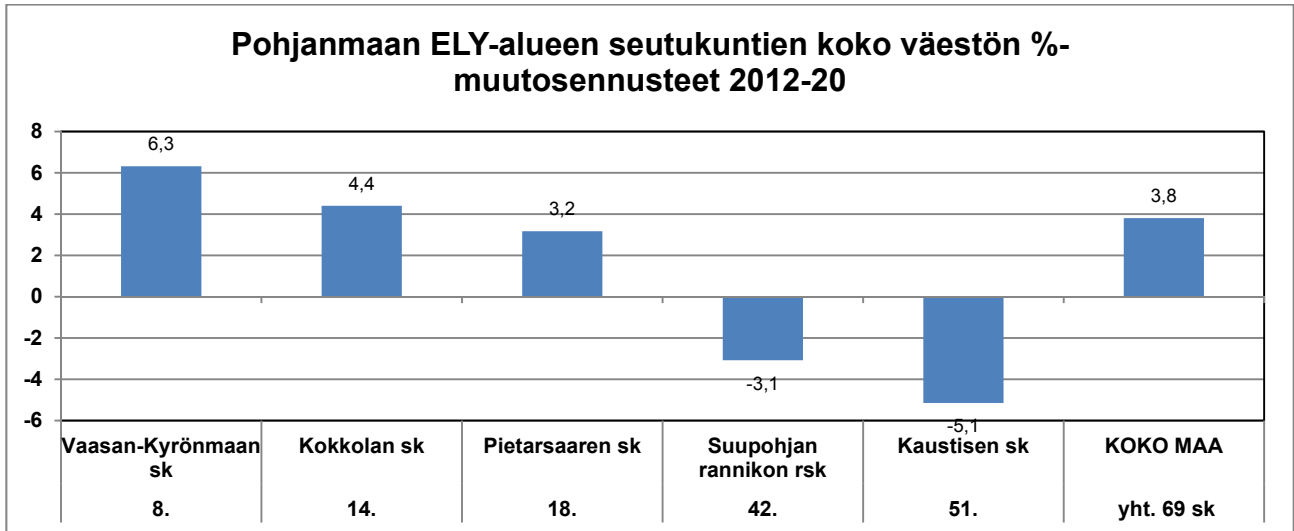

Seutukunnat

Lähes puolet ELY-alueen väestöstä asui vuonna 2012 Vaasan-Kyrönmaan ja viidesosa Kokkolan ja Pietarsaaren seutukunnissa. Suupohjan rannikon ja Kaustisen seutukuntien osuudet jäivät reilusti alle kymmenesosaan.

ELY-alueen seutukuntien **koko väkiluvun** ennusteista vain Vaasan-Kyrönmaan ja Kokkolan seutukuntien %-ennusteet ylittäisivät koko maan ennusteen. Pienten Suupohjan rannikon ja Kaustisen seutukuntien väkiluku laskisi loppuvuosikymmenellä ennusteen mukaan. Kaikkien 69 seutukunnan joukossa Vaasan-Kyrönmaan sk:n kasvuprosentti olisi kahdeksanneksi paras. Manner-Suomen kärjessä ovat suuret Oulun, Helsingin ja Tampereen seutukunnat. Yli kymmenen prosentin väestökadon kokisivat Tornionlaakson, Kehys-Kainuun ja Itä-lapin syrjäiset seutukunnat.

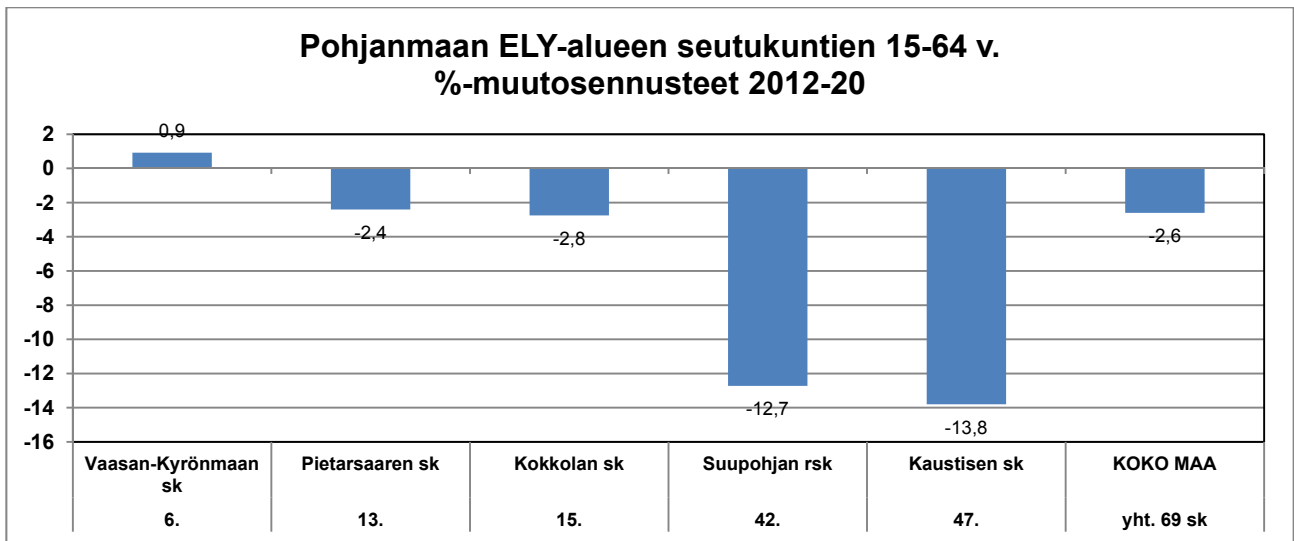

Vaasan-Kyrönmaan sk:n koko väestö onkin kasvanut lähes yhtäjaksoisesti tarkastelukauden alusta vuodesta 1980 saakka. Vuonna 2012 väkiluku oli 112 100 ja vuonna 2020 ennusteen mukaan 119 600. Kokkolan sk:n väkiluku laski 1990-luvun alun laman jälkeisinä vuosina. Kasvu on käynnistynyt jälleen vuonna 2004 ja vuonna 2012 väkiluku oli 52 500. Vuonna 2020 sen ennustetaan olevan 54 900 henkilöä. Samaa kokoluokkaa olevan Pietarsaaren sk:n väkiluku laski niin ikään 1990-luvulla ja kääntyi nousuun vuonna 2004. Vuonna 2012 väkiluku oli 49 800 ja nousee 51 500 asukkaaseen vuonna 2020. Suupohjan rsk on kärsinyt koko tarkastelukauden väestötappioita. Vuonna 2012 siellä asui enää 17 800 henkilöä, kun vuonna 1980 luku oli lähes 22 tuhatta. Ennusteen mukaan vuonna 2020 asukkaita olisi enää 17 200. Kaustisen sk:n väkiluku kasvoi vuoteen 1992 saakka, jonka jälkeen lasku on ollut jyrkkää. Vuonna 2012 siellä oli enää 16 100 asukasta, kun enimmillään luku oli lähes 19 000. Väkiluku laskisi ennusteen mukaan vuoteen 2020 mennessä 15 200 henkilöön.

Väestömuutokset näyttävät siis edelleen noudattavan samaa suuntaa kuin jo vuosikymmeniä: suuret kaupunkiseudut kasvavat ja syrjäiset pienet seutukunnat kuihtuvat niin koko maan mitassa kuin Pohjanmaan ELY-alueellakin. Kaupungistuminen lähti maassamme myöhään liikkeelle mutta on sen jälkeen kiihtyvällä tahdilla muokannut yhdyskuntajärjestelmäämme vastaamaan paremmin globaalistumisen haasteisiin. Maaseutu on koko ajan menettänyt merkitystään ja koko maaseudun käsite on hämärtynyt; elämme nykyään läpikotaisin urbaanissa yhteiskunnassa.

Työikäisen väestön ennusteet kärjistyvät tätä kehitystä. Koko maassa oli vain kahdeksan seutukuntaa, joissa aktiiviväestön määrä kasvaisi. Vaasan-Kyrönmaan sk on niiden joukossa samoin suuret Oulun, Helsingin ja Tampereen seutukunnat. Näissä kolmessa seutukunnassa työikäinen väestö kasvaisi yhteensä 50 tuhannella, kun koko maassa vähennystä olisi yli 90 tuhatta! Työikäinen väestö vähenisi siis 61 seutukunnassa; Tornionlaakson, Kehys-Kainuun, Itä-Lapin, Pielisen Karjalan ja Keski-Karjalan seutukunnat menettäisivät jopa viidesosan työikäisestä

väestöstään. Hälyttävää on, että Kaustisen ja Suupohjan rannikon seutukunnissakin vähennys olisi yli kymmenesosa.

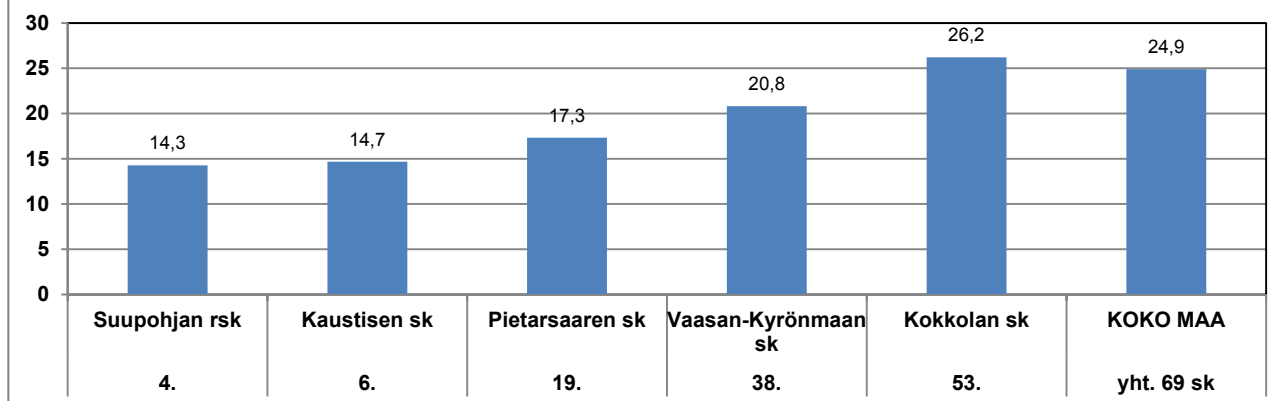

Vaasan-Kyrönmaan sk:n työikäinen väestö on kasvanut aaltoilevasti vuoteen 2012 saakka, jolloin heitä oli 71 700. Vuonna 2020 heitä olisi ennusteen toteutuessa 72 600. Kokkolan sk:ssa kasvu oli erittäin voimakasta vuoteen 1994 saakka, jonka jälkeen seurasi yli kymmenen vuoden lasku ja jälleen pari kasvun ja laskun vuotta. Vuonna 2012 työikäisiä oli runsaat 32 900 ja vuonna 2020 enää 32 100 ennusteen mukaan. Pietarsaaren sk:n työikäisten laskutrendi alkoi vuonna 1984 ja jatkui vuoteen 2001 saakka. Sen jälkeen kasvua oli vuoteen 2009 saakka. Vuonna 2012 heitä oli 30 100 ja laskua vuoteen 2020 mennessä olisi 29 400 työikäiseen. Suupohjan rsk:n työikäisten määrä on romahtanut: vuonna 1980 heitä oli lähes 14 tuhatta mutta vuonna 2012 enää 10 600. Lasku jatkuu ja vuoden 2020 ennuste on ainoastaan 9 200 työikäistä. Vielä vakavampi ennuste on Kaustisen sk:ssa, jossa lasku alkoi vasta vuonna 1995. Vuonna 2012 työikäisiä oli 9 600 ja vuonna 2020 ennusteen mukaan enää 8 200.

Yli 64-vuotiaiden määrä kasvaa ennusteen mukaan koko maassa peräti neljäsosalla kuluvalle vuosikymmenellä. ELY-alueen pienet seutukunnat ovat tässä vertailussa hyvissä asemissa: Suupohjan rannikolla kasvu olisi neljänneksi ja Kaustisen sk:ssa kuudenneksi hitainta. Kokkolan sk kuuluisi nopeimmin vanhusväestöön kasvattaviin. Oulun ja Helsingin seutukunnat olisivat kymmenen kiivaimmin eläköityvän seutukunnan joukossa. Tämä johtuu siitä, että niihin on vuosikymmeniä muuttanut nuorta väkeä, joka nyt on ikäännyttyään siirtymässä pois työmarkkinoilta. Sama pätee kääntäen pieniin syrjäisiin seutukuntiin; niistä on lähtöisin edellisiin muuttanut aktiiviväestö eikä jäljellä ole enää paljonkaan suurien ikäluokkien edustajia.

ELY-alueen muissa seutukunnissa kuin Suupohjan rsk:ssa eläkeikäinen väestö on kasvanut yhtäjaksoisesti jo vuodesta 1980 saakka. Suupohjan rsk:ssa määrä pysyi vakaana vuodesta 1990 vuoteen 2005. Ennusteen mukaan kasvu kiihtyisi kuluvalle vuosikymmenellä kaikissa seutukunnissa. Vaasan-Kyrönmaan sk:ssa yli 64-vuotiaita oli viime vuonna 21 400 ja vuonna 2020 ennusteen mukaan 25 900. Kokkolassa vastaavat luvut ovat 9 700 ja 12 300, Pietarsaaren sk:ssa 9 900 ja 11 600, Kaustisen sk:ssa 3 500 ja 4 000 sekä Suupohjan rsk:ssa 4 950 ja 5 600.

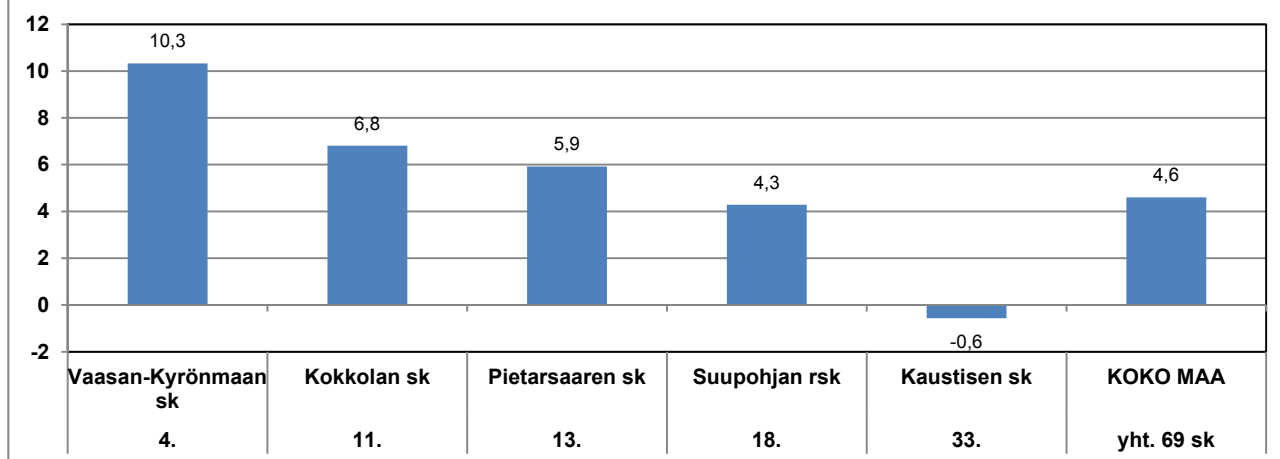
Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien yli 64 v. %-muutosennusteet 2012-20

Alle 15-vuotiaiden ennusteissa Vaasan sk sijoittuu kärkisijoille ja Kokkolan ja Pietarsaaren seutukunnissa kasvu olisi koko maata nopeampaa. Vain Kaustisen sk:ssa lasten määrä vähenisi. Oulun ja Helsingin suuret seutukunnat ovat jälleen kärkikymmenikössä ja peräpäässä ovat syrjäiset Itä- ja Pohjois-Suomen seutukunnat, joista Tornionlaakson sk:ssa vähennys olisi jopa yli viidesosa.

Vaasan-Kyrönmaan sk:n alle 15-vuotiaiden määrä laski vuoteen 2005 saakka, jonka jälkeen se on noussut viime vuoteen tultaessa 19 000 lapseen. Vuoden 2020 ennuste on jo 21 100, mikä on enemmän kuin tarkastelujakson alussa vuonna 1980. Kokkolan sk:ssa lasku jatkui vuoteen 2008 saakka. Vuonna 2012 alle 15-vuotiaita oli 9 850 ja vuonna 2010 ehkä 10 500. Pietarsaaren sk:ssa vuonna 1993 alkanut lasku ei ole päättynyt vielä. Silti ennusteen mukaan määrä kasvaisi vuoteen 2020 mennessä 10 500 henkilöön, kun se viime vuonna oli 9 800. Suupohjan rsk:ssa lasku on ollut jyrkkää koko ajan. Ennusteen mukaan se olisi nyt päättymässä ja vuonna 2020 lapsia olisi 2 400 kun vuonna 2012 heitä oli 2 300. Kaustisen sk:ssa lasku alkoi vuonna 1990. Vuonna 2012 lapsia oli 3 000 ja vuonna 2020 heitä ennustetaan olevan saman verran.

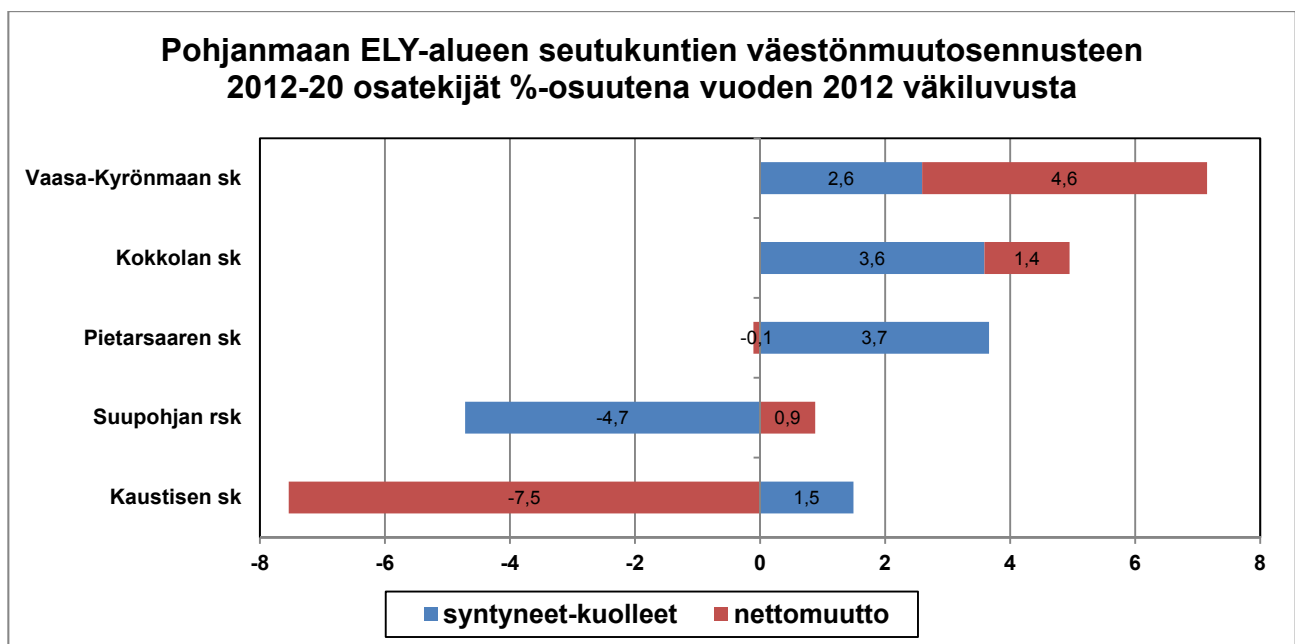
Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien alle 15 v. %-muutosennusteet 2012-20

Väestöllinen huoltosuhde olisi korkein ja kasvaisi nopeimmin pienissä Suupohjan rannikon ja Kaustisen seutukunnissa. Syynä olisi enemmänkin työikäisen väestön väheneminen kuin eläkeikäisen väen jyrkkä nousu. Kaikissa seutukunnissa on vuonna 2012 ja olisi ennusteen mukaan vuonna 2020 korkeampi huoltosuhde kuin koko maassa. Se taas johtuu lasten korkeasta osuudesta ja lukumäärän nopeasta kasvusta, mikä sinänsä on osoitus alueen elinvoimasta ja tulevaisuuden uskosta.

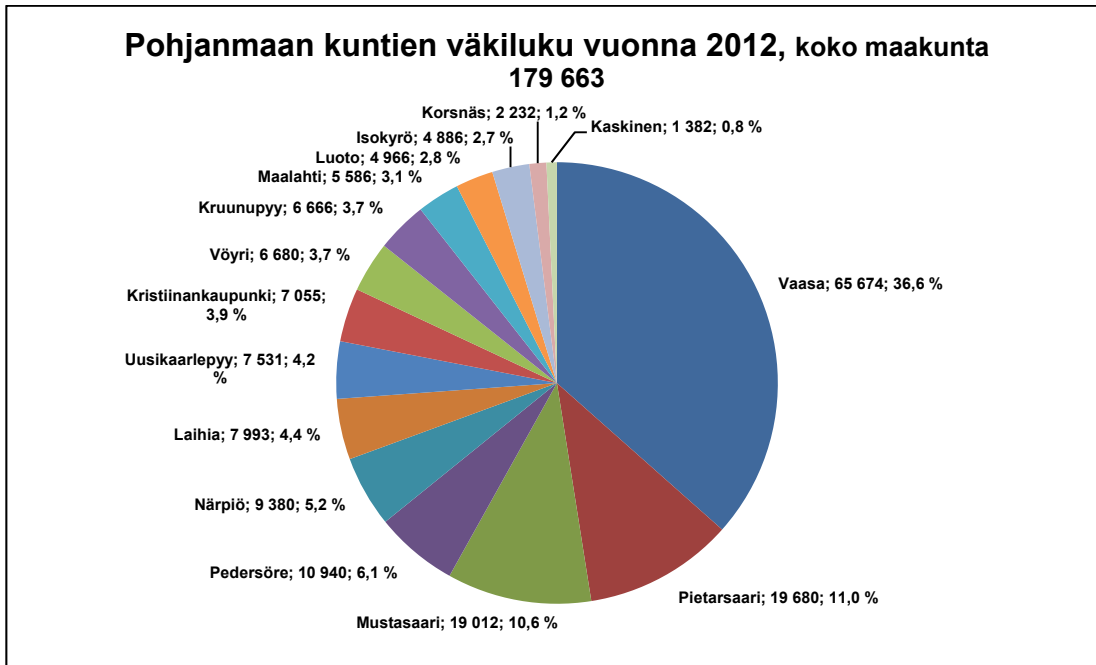
Väestöllinen huoltosuhde	2012	2020
Suupohjan rsk	68,1	86,4
Kaustisen sk	67,8	84,8
Pietarsaaren sk	65,5	75,2
Kokkolan sk	59,4	71,1
Vaasan-Kyrönmaan sk	56,3	64,7
KOKO MAA	54,3	64,4

Vaasan-Kyrönmaan sk:ssa kokonaisnettomuutto (nettomaassamuutto ja nettomaahanmuutto yhteensä) on selvästi tärkeämpi kuin syntyneiden enemmitys ennustekaudella 2012-20. Nettomaassamuutto on kolme viime vuotta ollut plussalla mutta silti tärkein tekijä on ollut nettomaahanmuuton positiivisuus. Kokkolan sk:ssa syntyneiden enemmitys olisi vielä voimakkaammin väestönkasvun lähde. Nettomaassamuutto on ollut hyvin negatiivista vaikka viime vuosina se on tasoittunut. Myös nettomaahanmuuton positiivisuus on kasvanut nopeasti. Pietarsaaren sk:ssa syntyneiden enemmitys tuottaisi yksin väestön lisäyksen. Nettomaahanmuuton tappiollisuuden on korvannut nettomaahanmuuton enemmitys viime vuosina. Suupohjan rsk:n kuolleisuus on ollut pitkään suurempi kuin syntyvyys ja saman ennustetaan jatkuvan. Myös siellä nettomaahanmuuton positiivisuus on tasapainottanut nettomaassamuuton negatiivisuuden. Kaustisen sk:n ongelma on nettomuuton voimakas tappiollisuus. Erityisesti nettomaassamuutto on hyvin negatiivista eikä nettomaahanmuutto ole pystynyt sitä korvaamaan.

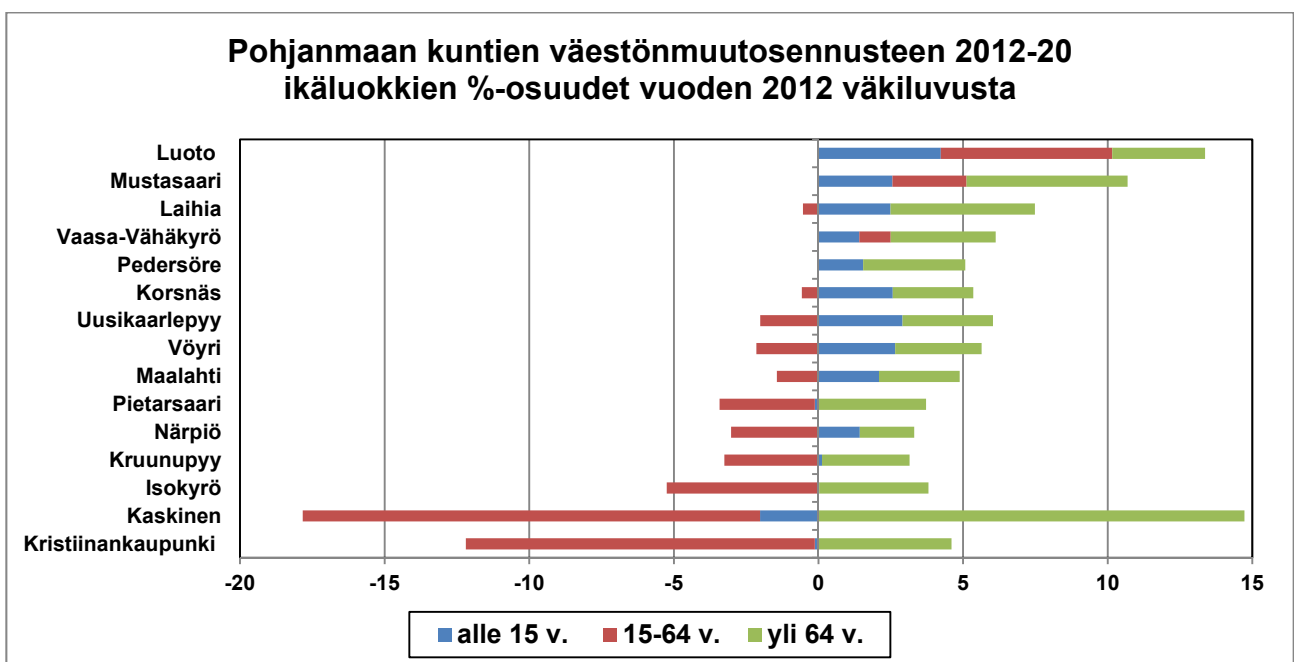

Kunnat

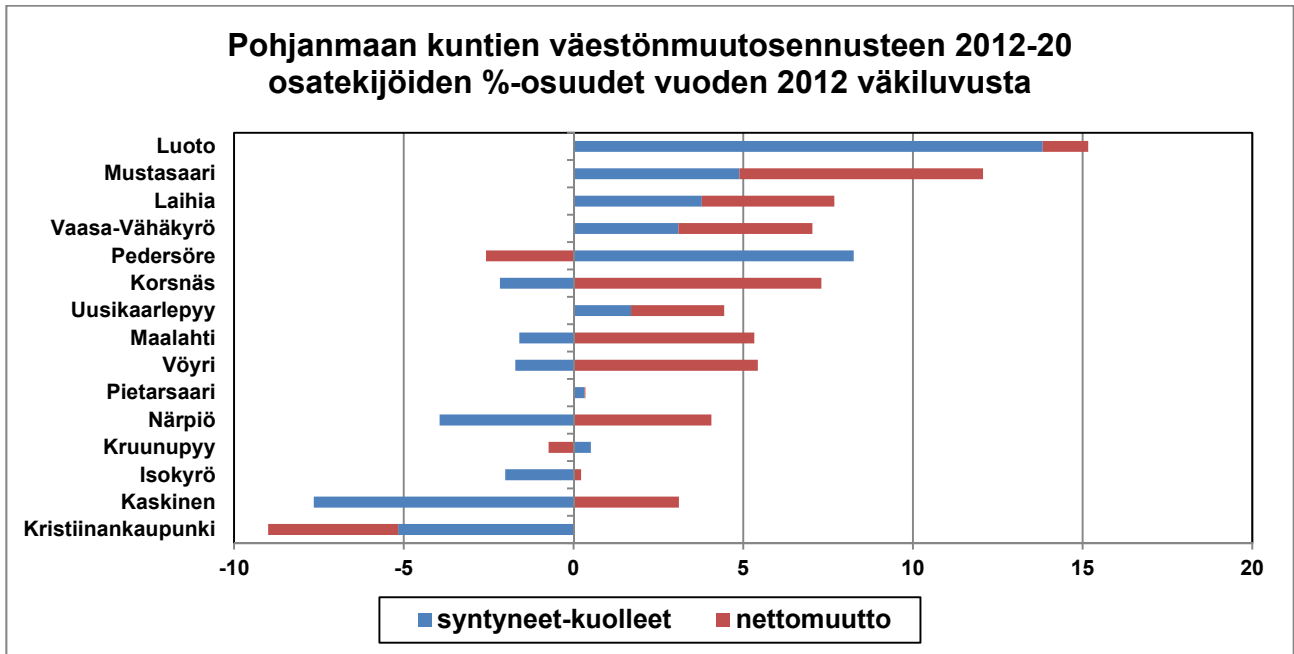
Yli joka kolmas pohjalainen asui Vaasassa (ml. Vähäkyrö) ja joka kymmenes Pietarsaareissa ja Mustasaareissa vuonna 2012. Kaskisten piskuisessa kaupungissa väkeä oli vähiten, alle prosentti koko maakunnan väestöstä.

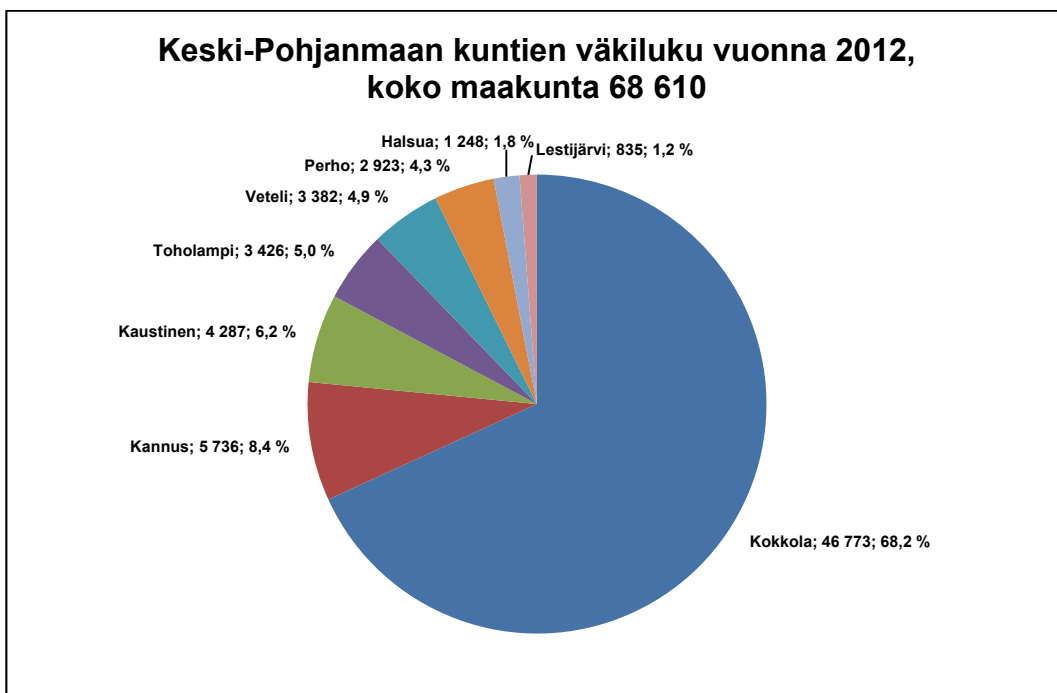
Pohjanmaalla neljän kunnan (Kristiinankaupunki, Kaskinen, Isokyrö, Kruunupyö) ennustetaan menettävään väestöään vuosina 2012-20. Nopeinta kasvu olisi suurten keskusten läheisissä kunnissa. Työkäinen väestö kasvaisi vain kolmessa kunnassa (Luoto, Mustasaari, Vaasa-Vähäkyrö). Yli 64-vuotiaiden määrä kasvaisi kaikissa kunnissa, nopeimmin Kaskisissa. Alle 15-vuotiaiden vähenisi vain Kaskisissa. Kaikki ikäluokat kasvaisivat vain Luodossa, Mustasaareissa ja Vaasa-Vähäkyrössä .

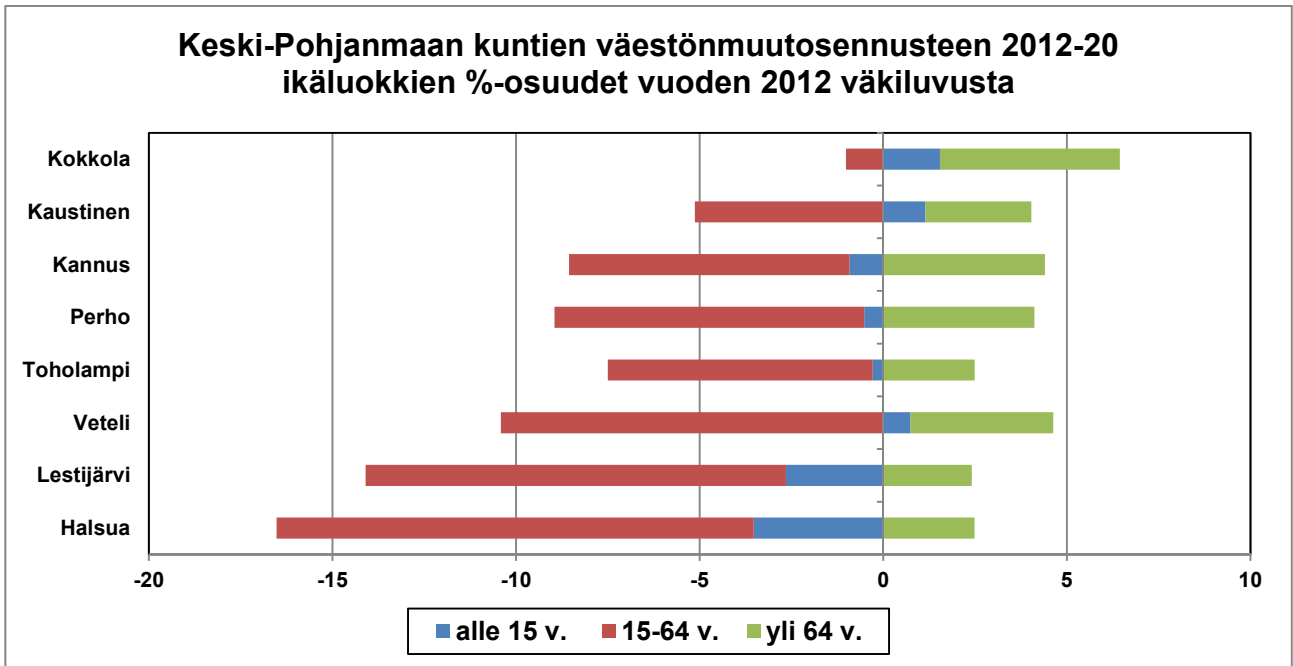
Lähes puolessa Pohjanmaan kunnista kuolleisuus ylittäisi ennusteen mukaan syntyvyyden. Nettomuutto (nettomaassamuutto ja nettomaahanmuutto yhteensä) olisi negatiivinen vain kolmessa kunnassa (Kristiinankaupunki, Pedersöre, Kruunupyy). Molemmat osatekijät olisivat positiivisia kuudessa kunnassa (Luoto, Mustasaari, Laihia, Vaasa-Vähäkyrö, Uusikaarlepyy, Pietarsaari).

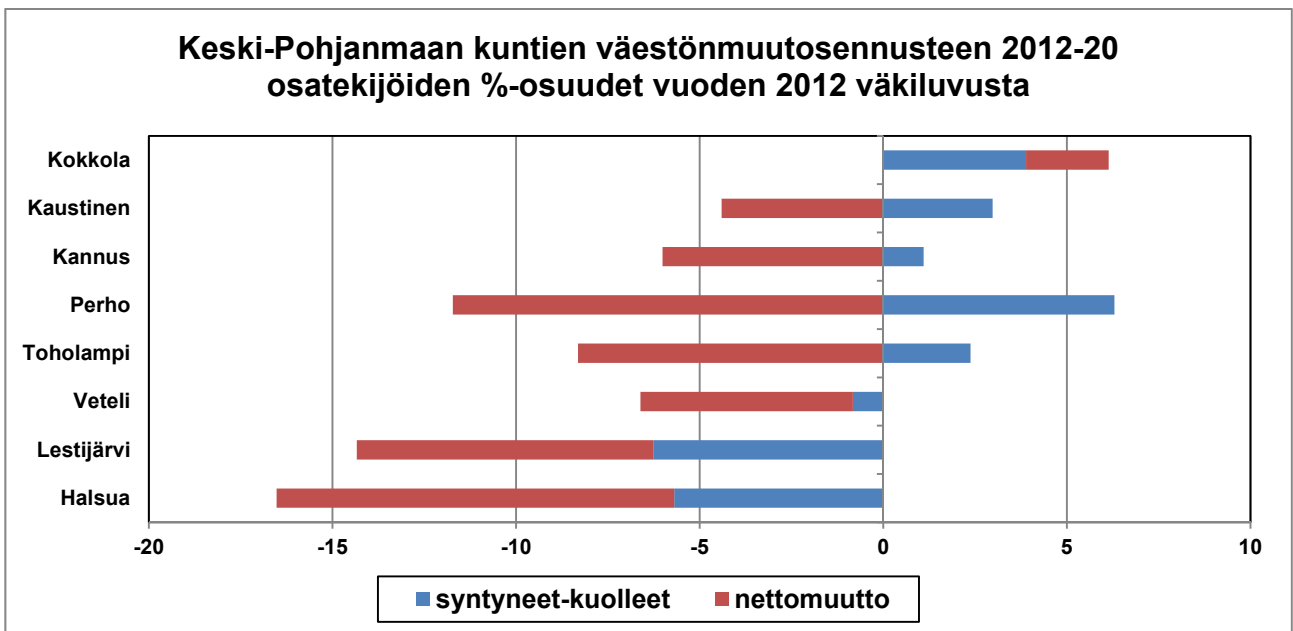
Keski-Pohjanmaan kuntien väkiluvun jakautumista dominoi kuntaliitosten jälkeen Kokkola, jossa asui kaksi kolmesta maakunnan asukkaasta vuonna 2012. Pienimmässä Lestijärvellä oli alle tuhat asukasta eikä Halsuaakaan yltänyt kuin runsaaseen tuhanteen asukkaaseen.

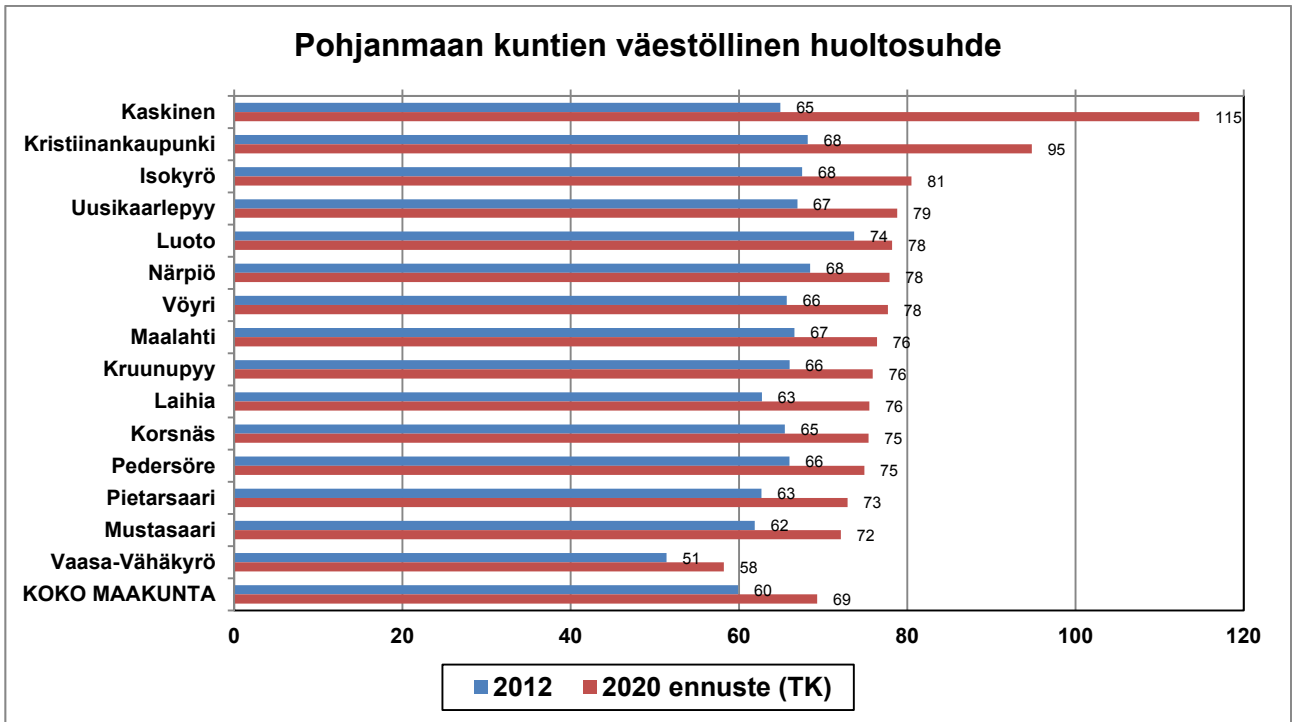
Missään Keski-Pohjanmaan kunnassa eivät ennusteen mukaan kaikki ikäluokat kasvaisi vuosina 2012-20. Kaikissa vähenisi työikäinen väestö ja vain kolmessa kasvaisi alle 15-vuotiaiden määrä (Kokkola, Kaustinen, Veteli). Pienten Halsuan ja Lestijärven kuntien tulevaisuus näyttää kaikista huonoimmalta ja maakuntakeskus Kokkolan parhaimmalta.

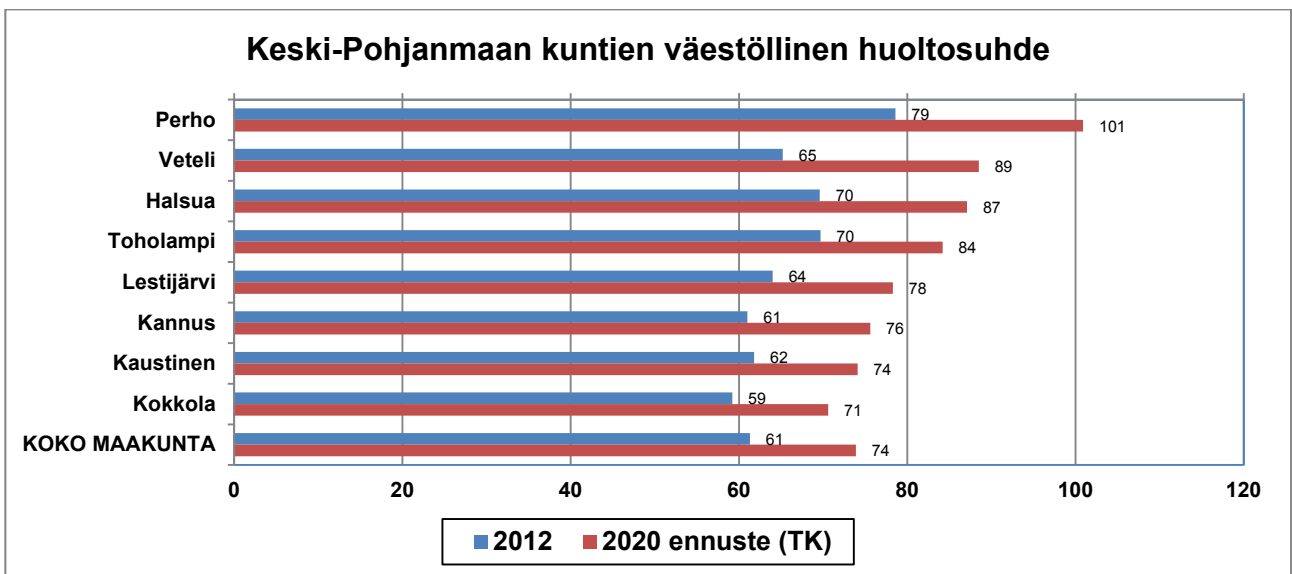
Nettomuutto (nettomaassamuutto ja nettomaahanmuutto yhteensä) olisi ennusteen mukaan positiivinen vain Kokkolassa, jossa myös syntyneet olisivat enemmistönä. Kuolleisuus olisi syntyvyyttä suurempi Lestijärvellä, Halsualla ja Vetelissä. Niissä myös nettomuutto olisi vakavasti tappiollista kuten myös Perhossa, Toholammilla ja Kannuksessa.

Pohjanmaalla Kaskisten huoltosuhte ylittäisi ennusteen mukaan sata prosenttia eli alle 15-vuotiaita ja yli 64-vuotiaita olisi enemmän kuin työkäisiä vuonna 2020. Kristiinankaupunki ylittäisi 90 ja Isokyrö 80 prosentin rajan. Selvästi matalin huoltosuhte olisi Vaasa-Vähäkyrössä. Hitaimmin huoltosuhte kasvaisi siellä ja Luodossa.

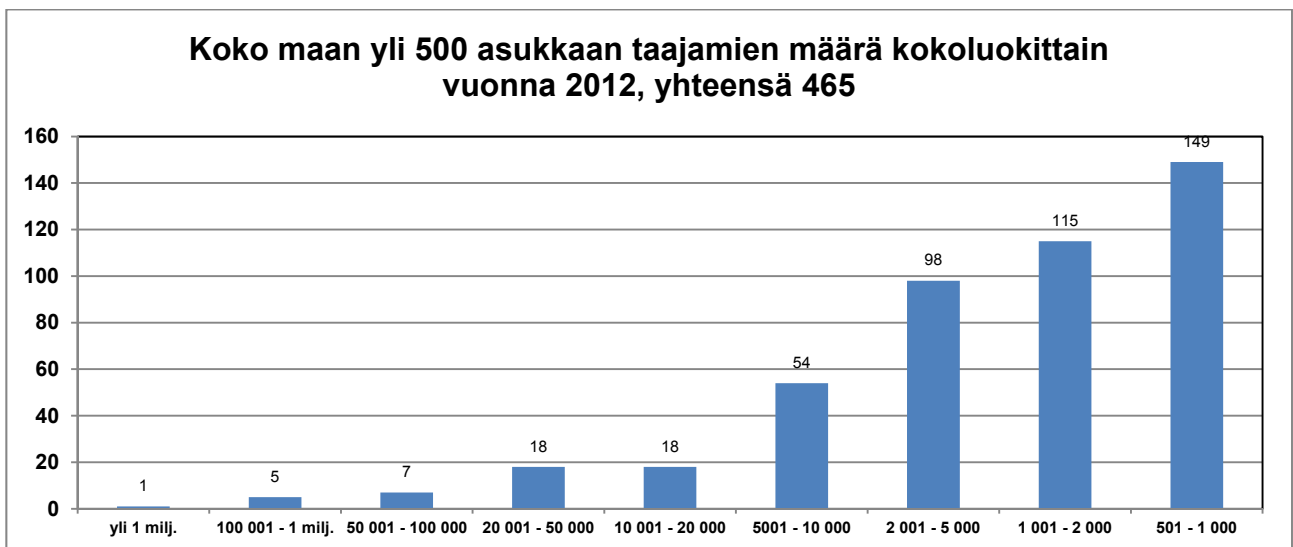
Keski-Pohjanmaalla Perhon kunta ylittäisi sadan prosentin rajan ja yli 80 prosentin olisivat Vetelin, Halsuan ja Toholammin huoltoasteet vuonna 2020. Alhaisin olisi Kokkolan lukema. Nopeimmin kasvaisivat Perhon ja Vetelin huoltosuhteet.

Taajamat

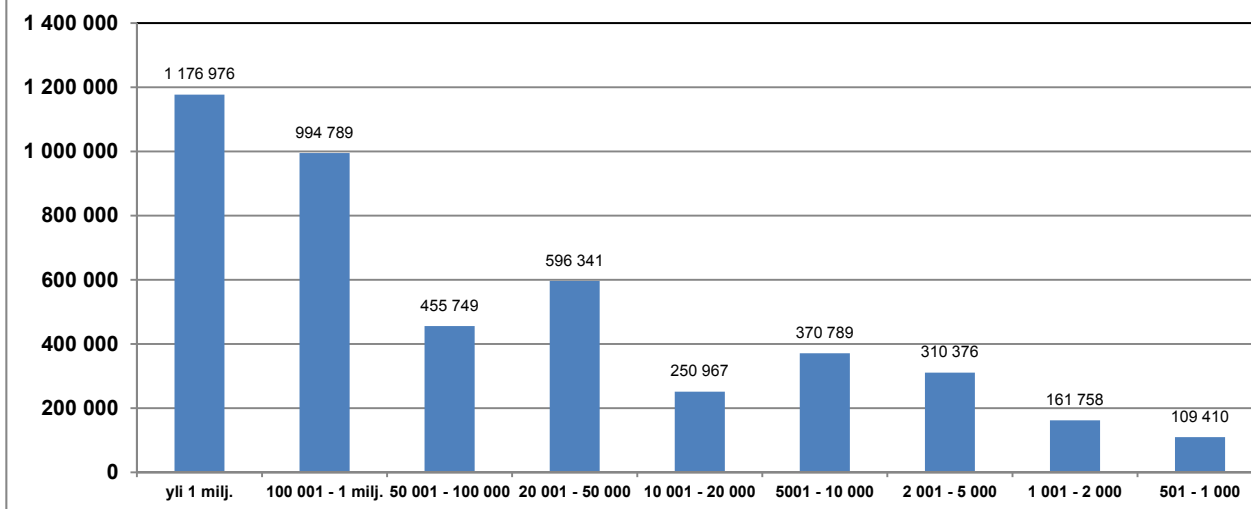
Seuraavassa vertaillaan taajamien väestön muutoksia kokoluokittain vuodesta 2005 vuoteen 2012. Taajamaksi määrittelyn edellytyksenä on riittävän tiheä rakennuskanta, rakennusten kerrosalamäärä ja vähintään 200 asukasta. Muu on haja-alueasutusta. Suomen ympäristökeskus määrittelee ja rajaa taajamat paikkatietomenetelmillä vuosittain mm. Tilastokeskuksen paikkatietopohjaisia 250 m x 250 m-ruutuaineistoja hyödyntäen. Taajama on kunta- tai muista hallinnollisista rajoista riippumaton. Kokoluokan määrääjänä on pidetty vuotta 2012 ja käsittely on rajoitettu tässä vain yli 500 asukkaan taajamiin.

Yli miljoonan asukaan taajamia oli vuonna 2012 vain yksi, Helsingin keskustaajama, joka ulottuu pääradanvarrtta aina Keravalle ja Järvenpähän saakka sisältäen myös Vantaan ja Espoon taajamat. Seuraavassa yli sadan tuhannen kokoluokassa on viisi taajamaa, Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän ja Lahden keskustaajamat, jotka nekin ovat levittäytyneet lähikuntiinsa. Vaasan keskustaajama (ml. Mustasaaren Sepänkylä) sijoittuu seuraavaan kokoluokkaan kuuden muun maakuntakeskuksen kanssa. Kokkolan ja Pietarsaaren keskustaajamat ovat sitä pienemmässä kokoluokassa mutta 10-20 tuhannen kokoluokassa ei Pohjanmaan ELY-alueella ole yhtään taajamaa. Mitä pienempään kokoluokkaan siitä eteenpäin mennään, sitä enemmän niissä oli vuonna 2012 taajamia, joita yhteensä oli lähes 500.

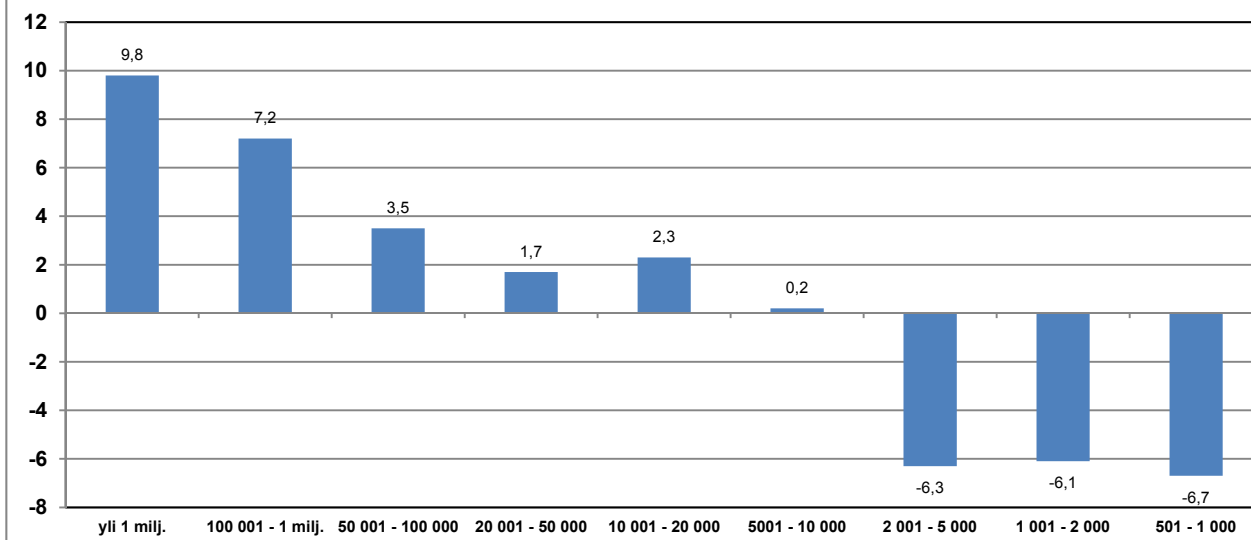
Kun tarkastellaan taajamien väkiluvun jakaumaa kokoluokittain vuonna 2012, kuva on lähes täysin päinvastainen taajamien määrän jakautumiseen verrattuna. Yksin Helsingin keskustaajamassa asui yli joka neljäs maamme taajamaväestöstä. Seuraavan kokoluokan taajamissa asui yli joka viides ja sitä seuraavassa joka kymmenes taajamaväestöön kuuluva. Kahdessa suurimman kokoluokan osuus oli lähes puolet koko taajamaväestöstä. Pienimmän kokoluokan taajamissa asui vain runsaat kaksi prosenttia taajamaväestöstä.

Koko maan yli 500 asukkaan taajamien väkiluku kokoluokittain vuonna 2012 yhteensä 4 427 155

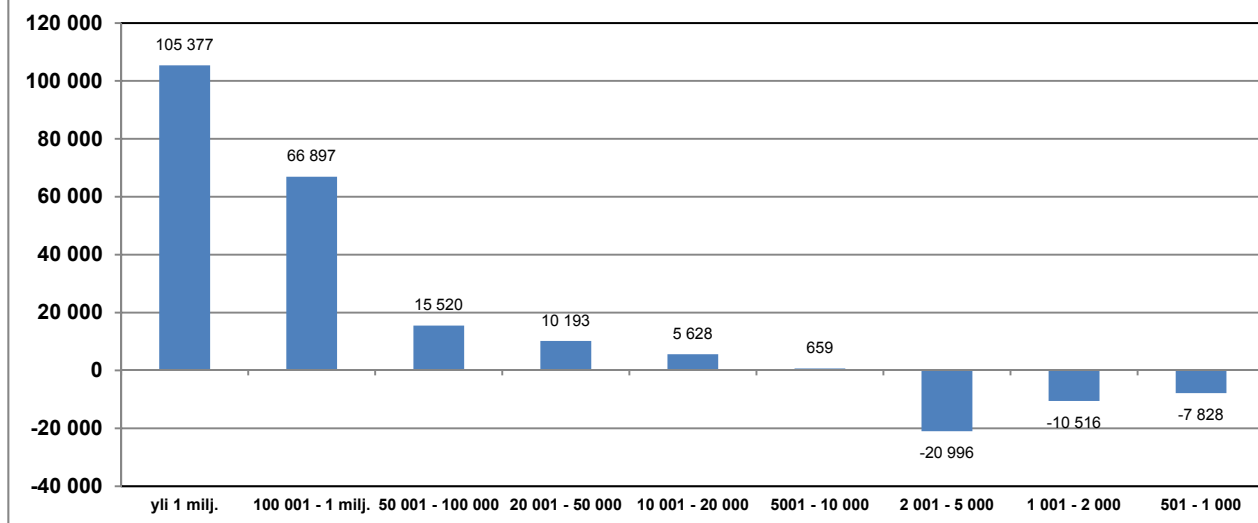
Yleispiirteenä taajamien väestön %-muutoksissa vuodesta 2005 vuoteen 2012 on se, että alle viiden tuhannen asukkaan kokoluokissa väestö on vähentynyt ja sitä suuremmissa kasvanut. Suhteellinen kasvu on painottunut erityisesti kahteen suurimpaan kokoluokkaan.

Koko maan yli 500 asukkaan taajamien väestön %-muutokset vuoden 2012 kokoluokittain 2005-12, yhteensä 3,9 %

Helsingin keskustaajaman väkiluku on kasvanut yli sadalla tuhannella. Se kahmaisikin seuraavan kokoluokan taajamien kanssa leijonanosan koko taajamaväestön määrällisestä kasvusta. Alle viiden tuhannen asukkaan taajamien väkiluku laski yhteensä lähes 40 tuhannella.

Koko maan yli 500 asukkaan taajamien väkiluvun muutokset vuoden 2012 kokoluokittain 2005-12, yhteensä 146 934

Pohjanmaan maakunnassa Vaasan keskustaajaman väkiluku kasvoi viisi prosenttia, runsaalla 3 300 asukkaalla. Pietarsaaren keskustaajaman väkiluku sen sijaan pysyi miltei ennallaan; kasvua oli vajaa prosentti eli runsaat sata asukasta. Varsinkin Vaasan työssäkäyntitietäisyydellä parin taajaman kasvu oli erittäin ripeää (Västerhankmo, Merikaarto). Muutoinkin maakunnan taajamaväestön kasvu keskittyi koko maasta poiketen kokoluokkiin välillä 1 000 – 5 000 asukasta, joissa kasvu oli yli kymmenen prosenttia ja lähes viisi tuhatta asukasta. Alle tuhannen asukkaan taajamissa väkiluku sen sijaan yleensä laski, kuten koko maassakin.

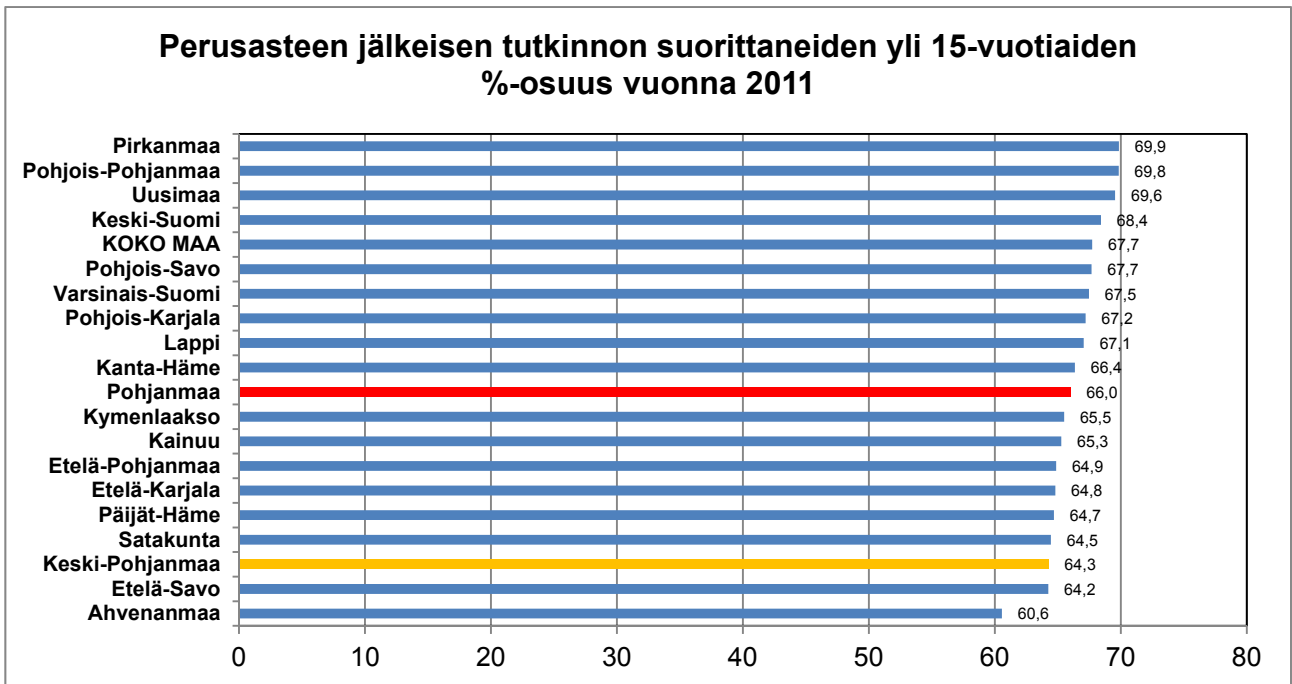
Lähes puolet Pohjanmaan taajamaväestöstä asui vuonna 2012 Vaasan keskustaajamassa. Pietarsaaren keskustaajaman osuus oli 15 prosenttia. Maakunnan taajamaväestö on siis koko maatakin keskittyneempi kahteen suurimpaan taajamaan. Yhteensä yli 500 asukkaan taajamia oli 32 Pohjanmaalla vuonna 2012.

Keski-Pohjanmaalla Kokkolan keskustaajaman väkiluku kasvoi lähes kahdeksan prosenttia 2 500 asukkaalla. Kaustisen keskustaajamaa lukuun ottamatta kaikki muut taajamat kokivat väestötappioita vuosina 2005-12. Kokkolan keskustaajaman osuus maakunnan taajamaväestöstä oli peräti kaksi kolmasosaa vuonna 2012. Yli 500 asukkaan taajamia oli Keski-Pohjanmaalla vuonna 2012 yhteensä vain 11.

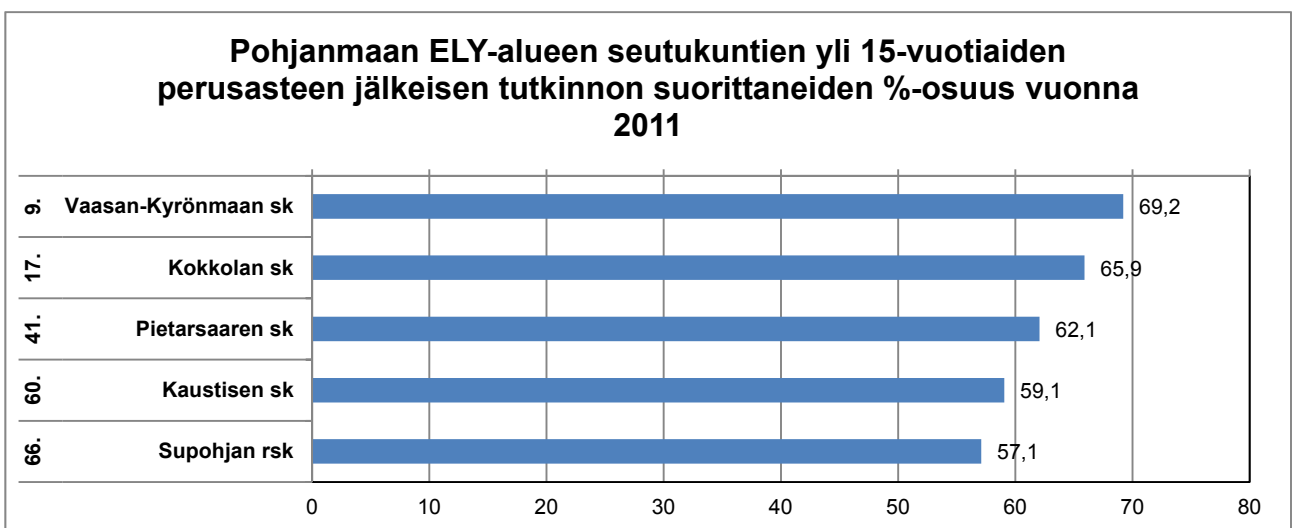
Väestön keskittyminen suurimpiin taajamiin on siis jatkunut vuosina 2005-12, kuten jo vuosikymmeniä. Muutaman suurimman taajaman %-osuus maamme taajamaväestöstä on noin puolet ja merkitys on jatkuvasti kasvanut. Väestön ikärakenne on näissä taajamissa niihin suuntautuvan nuorten muuttoliikkeen ansiosta edullisempi kuin pienissä taajamissa, joissa eläkeikäisiä on usein yhtä paljon kuin työikäisiä. Maamme vahvuus ja tulevaisuus onkin siten entistäkin enemmän juuri suurissa taajamissa. Pienten taajamien ja haja-asutusalueiden merkitys on täysin marginaalinen.

Koulutustaso

Koulutustaso on tärkein väestön suorituskykyä kuvaava mittari: mitä korkeampi koulutustaso, sitä korkeampi yleensä on alueen bkt asukasta kohti. Tässä tarkastellaan perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden %-osuutta yli 15-vuotiaista väestöstä vuonna 2011. Maakuntien kärkeen sijoittui odotetusti kolme suuren keskuksen maakuntaa. Pohjanmaa oli maakuntien keskijoukossa ja Keski-Pohjanmaa kolmanneksi viimeinen ja molemmat selvästi koko maan tason alapuolella.

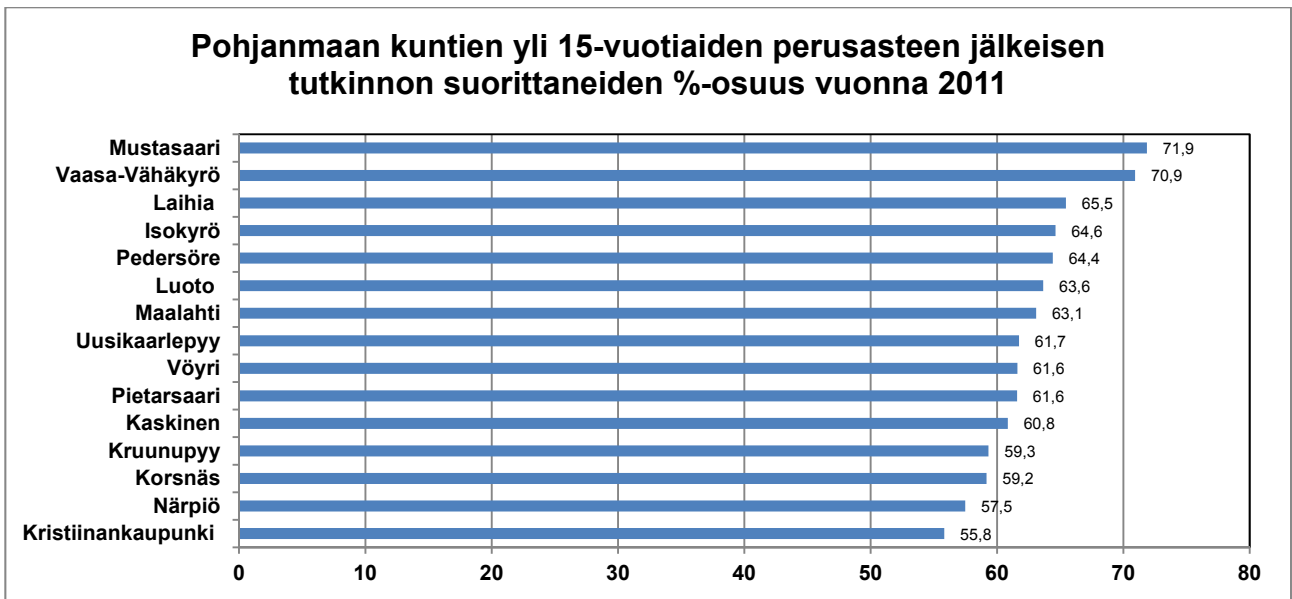

ELY-alueella vain Vaasan-Kyrönmaan seutukunta ylitti koko maan tason ja ylsi seutukuntavertailussa sijalle yhdeksän. Pienet seutukunnat jäivät koko maan kymmenen alhaisimman koulutusasteen seutukuntien joukkoon. Koko maan ykkönen oli Oulun (74,6 %) ja viimeinen Joutsan (55,0 %) seutukunta.

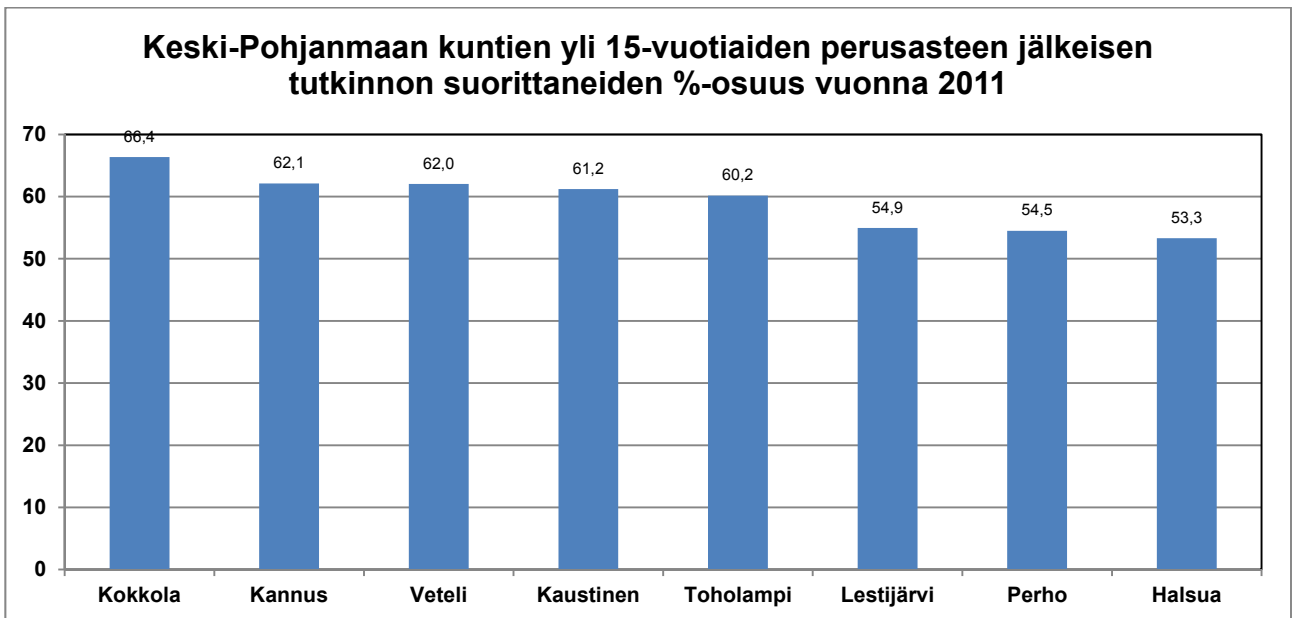

Pohjanmaan maakunnassa korkein koulutustaso oli Vaasan seudun kunnissa ja alhaisin Suupohjan rannikkoseudulla. Kuitenkin vain kaksi kuntaa ylitti koko maan tason. Mustasaari oli

koko maan kuntavertailussa sijalla 20 ja Vaasa sijalla 25. Koko maassa Kauniaisissa oli koulutusaste korkein (80 %) ja Kivijärvellä matalin (47,7 %).

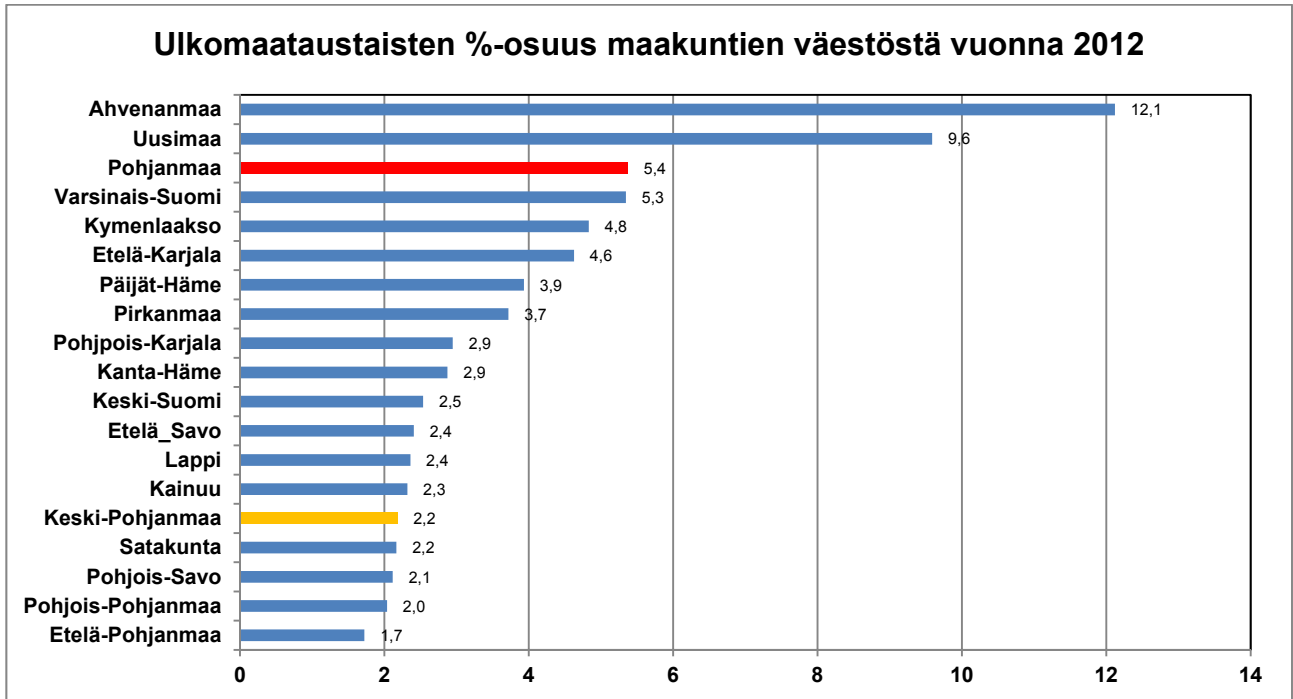

Keski-Pohjanmaalla ei yksikään kunta saavuttanut koko maan tasoa. Kuntavertailussa Kokkolakin oli vasta sijalla 76. Kolme pientä kuntaa kuului koko maassakin alhaisimman koulutustason kuntien ryhmään.

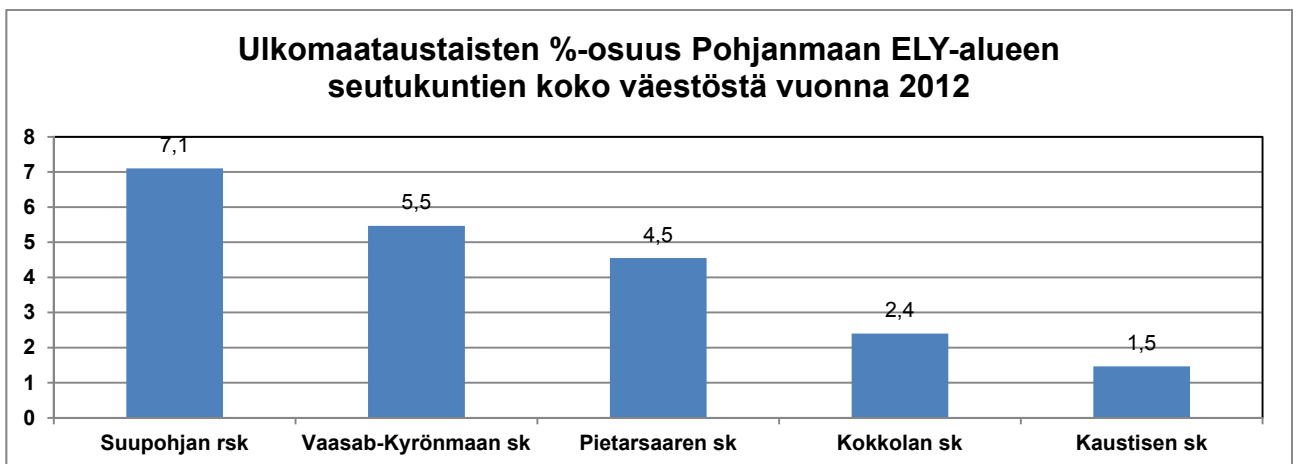

Ulkomaataustaiset

Ulkomaataustaisten kansalaisten määrä on noussut erittäin nopeasti kaikissa maakunnissa 2000-luvulla. Koko maassa heitä oli viime vuonna jo lähes 280 tuhatta, Pohjanmaalla 9 700 ja Keski-Pohjanmaalla 1 500. Koko maassa määrä kasvoi 147 % vuosina 2000-12, Pohjanmaalla kasvua oli peräti 185% ja Keski-Pohjanmaalla 147 %. Ulkomaalaisten %-osuudet olivat viime vuonna selvästi korkeimmat Ahvenanmaalla. Pohjanmaa sijoittui kolmanneksi ja Keski-Pohjanmaa keskivälin alapuolelle maakuntavertailussa. Koko maassa heitä oli 5,2 % koko väestöstä.

ELY-alueen seutukunnissa selvästi korkein ulkomaalaisten %-osuus on Suupohjan rsk:ssa, joka sijoittuu kärkipäähän koko maankin seutukuntien vertailussa. Sinne onkin muodostunut bosnialaisten oma yhteisö. Kyse on ollut alueen työvoimapulaa paikkaavasta työperäisestä maahanmuutosta, jota tarvitaan todennäköisesti yhä enenevässä määrin.

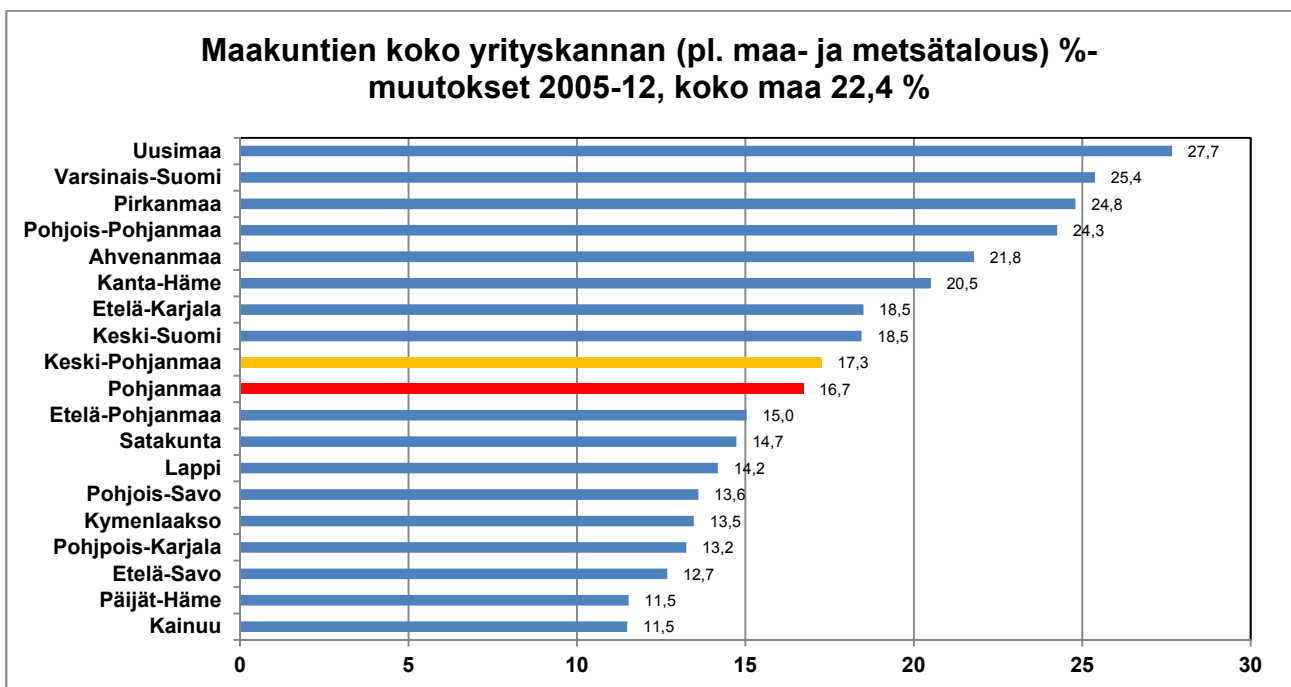

Yritykset

Yritykset, niiden jakauma ja kehitys ovat toinen tärkeä aluetalouden peruspilari. Niiden kautta kanavoituvat ideat toiminnaksi, tuotannoksi ja palveluiksi, joita markkinoilla kysytään. Yritysten määrästä ei ole olemassa ennusteita, joten tässä tarkastellaan, miten ne ovat menneisyydessä muuttuneet. Aikajakso on tilastojen saatavuuden vuoksi rajoitettu vuosiin 2005-12. Maa- ja metsätalouden muutokset on jouduttu jättämään pois, koska tilastointikriteerien vaihtumisen vuoksi eri vuosien luvut eivät ole vertailukelpoisia.

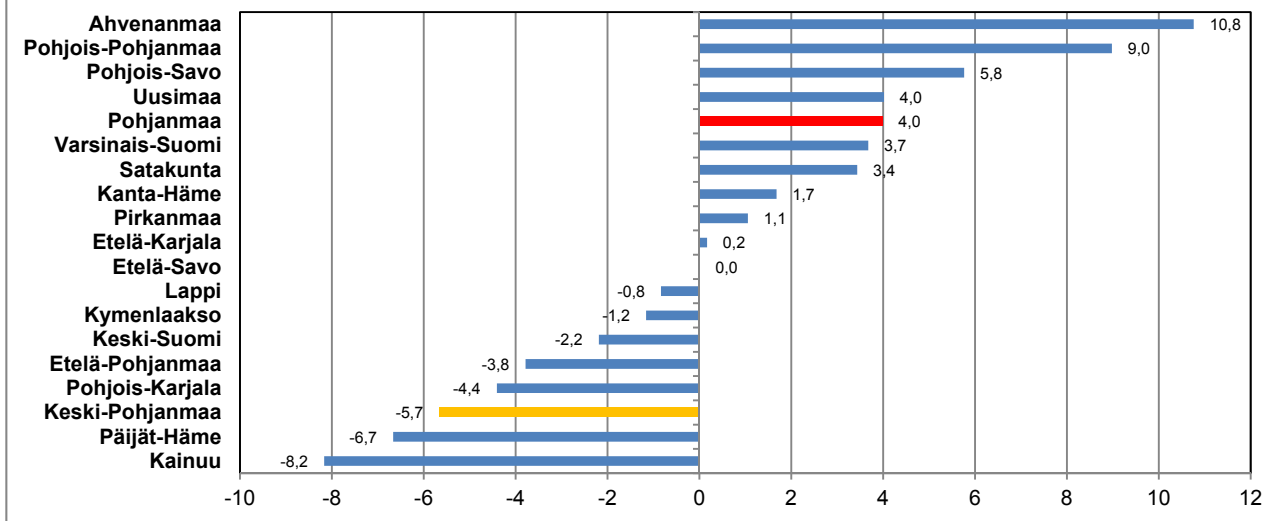
Maakunnat

Maakuntien koko yritys-kanta ilman maa- ja metsätaloutta kasvoi vuosina 2005-12 nopeimmin Uudellamaalla ja hitaimmin Kainuussa. Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan %-muutokset olivat maakuntien keskitasoa, molemmissa kuitenkin selvästi koko maata pienempiä. Määrällisesti muutos oli Pohjanmaalla lähes 1 600, Keski-Pohjanmaalla vajaat 600 ja koko maassa 62 800 yritystä. Vuonna 2012 Pohjanmaan yritys-kanta oli 10 800, Keski-Pohjanmaan 3 900 ja koko maan 342 500.

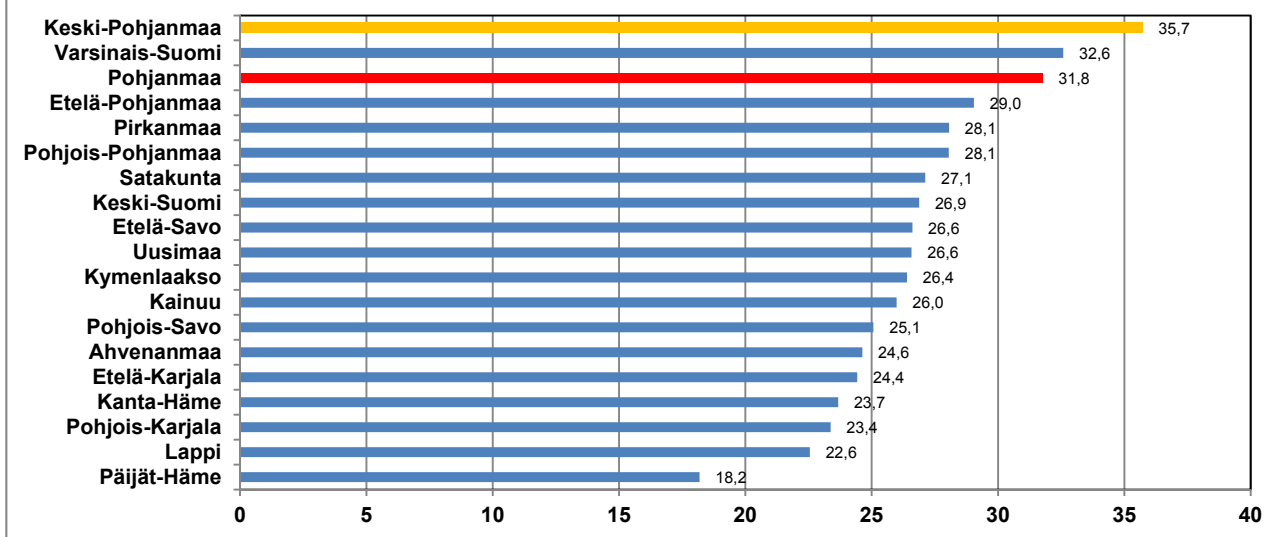
Teollisuudessa kasvu oli selvästi heikompaa kuin koko yritys-kannassa, koko maassa vain parin prosentin luokkaa. Kynnys lähteä tuotantotoimintaan on ilmeisesti korkeampi kuin muilla toimialoilla. Lähes joka toisessa maakunnassa teollisuusyritysten määrä jopa laski, niiden mukana myös Keski-Pohjanmaalla. Pohjanmaalla kasvu oli koko maata parempaa. Vuonna 2012 Pohjanmaalla oli 45 teollisuusyritystä enemmän, Keski-Pohjanmaalla 27 vähemmän ja koko maassa vajaat kuusi sataa enemmän kuin vuonna 2005. Viime vuonna Pohjanmaalla oli teollisia yrityksiä yhteensä vajaat 1 200, Keski-Pohjanmaalla 450 ja koko maassa 27 400.

Maakuntien teollisuuden yrityskannan %-muutokset 2005-12, koko maa 2,2 %

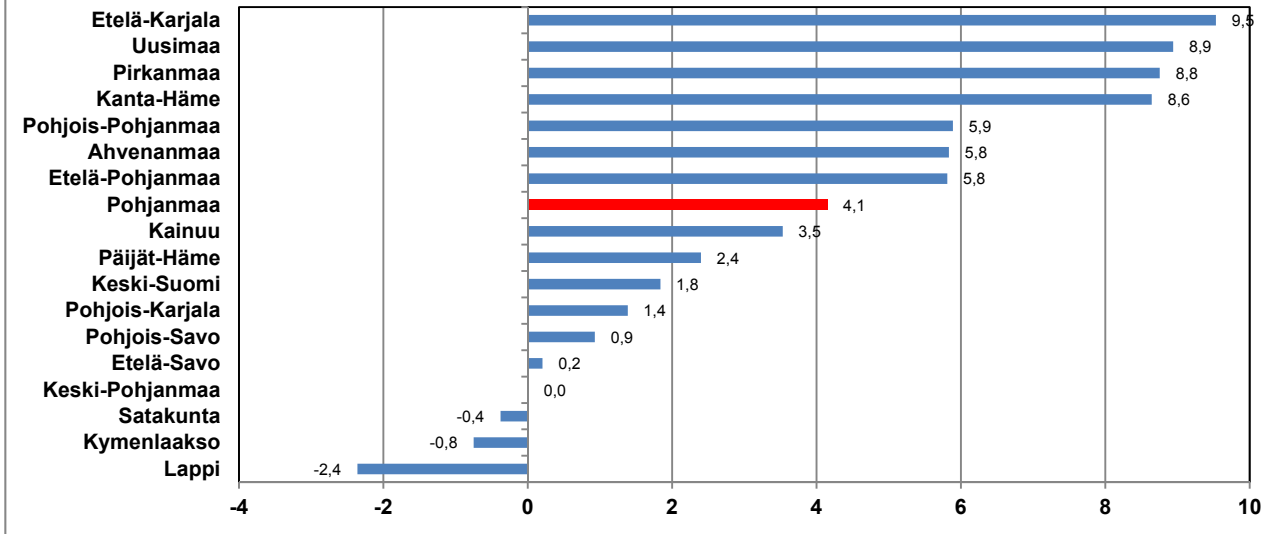
Rakennusallalla yrityksiä sikisi runsaasti. Keski-Pohjanmaalla kasvua oli yli kolmannes ja nopeinta kaikista maakunnista ja Pohjanmaallakin kolmanneksi parasta. Määrällisesti lisäys oli Pohjanmaalla 380, Keski-Pohjanmaalla 160 ja koko maassa 12 tuhatta yritystä. Vuonna 2012 Pohjanmaalla oli 1 600, Keski-Pohjanmaalla 600 ja koko maassa 53 tuhatta rakennusalan yritystä. Tälle toimialalle ovat tunnusomaisia suuret suhdannevaihtelut. Niinpä globaalin talouskriisin aikana vuonna 2009 yritysperustanta käytännössä jähmettyi mutta lähti jälleen seuraavana vuonna kiivaaseen kasvuun.

Maakuntien rakennusalan yrityskannan %-muutokset 2005-12, koko maa 29,4 %

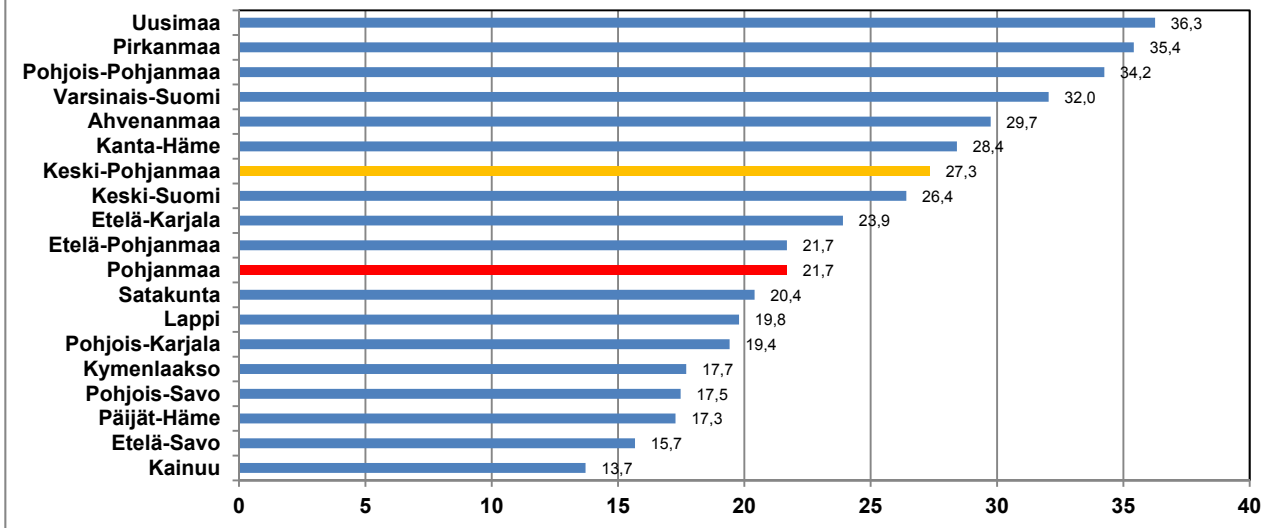
Kaupan alalla yritysanta karttui varsin verkkaisesti, koko maassa seitsemän prosenttia. Kolmessa maakunnassa määrä jopa väheni. Keski-Pohjanmaallakin kasvua ei ollut lainkaan mutta Pohjanmaalla sentään nelisen prosenttia. Pohjanmaan yritysanta kasvoi 90 ja koko maan 4 200 kauppayrityksellä. Vuonna 2012 lukumäärä oli Pohjanmaalla vajaat 2 300, Keski-Pohjanmaalla 800 ja koko maassa 61 tuhatta yritystä.

Maakuntien kaupan alan yrityskannan %-muutokset 2005-12, koko maa 7,3 %

Palvelualoilla kasvu oli koko maassa rakennusalan luokkaa. Tämä ryhmän pääosa koostuu kuljetuksen, rahoituksen ja vakuutusalan, majoitus- ja ravitsemisalan, yrityspalvelujen, sosiaali- ja terveyspalvelujen, taiteen, viihteen ja virkistykseen sekä muiden palvelutoimintojen yrityksistä. Nopeinta kasvu oli suurten keskusten maakunnissa. Keski-Pohjanmaa sijoittui maakuntavertailussa seitsemänneksi ja Pohjanmaa keskivälin alapuolelle. Pohjanmaan lisäksi 2005-12 oli tuhat, Keski-Pohjanmaan runsaat 400 ja koko maan runsaat 45 tuhatta yritystä. Vuonna 2012 Pohjanmaalla oli 5 600, Keski-Pohjanmaalla 2 000 ja koko maassa 197 tuhatta palvelualojen yritystä.

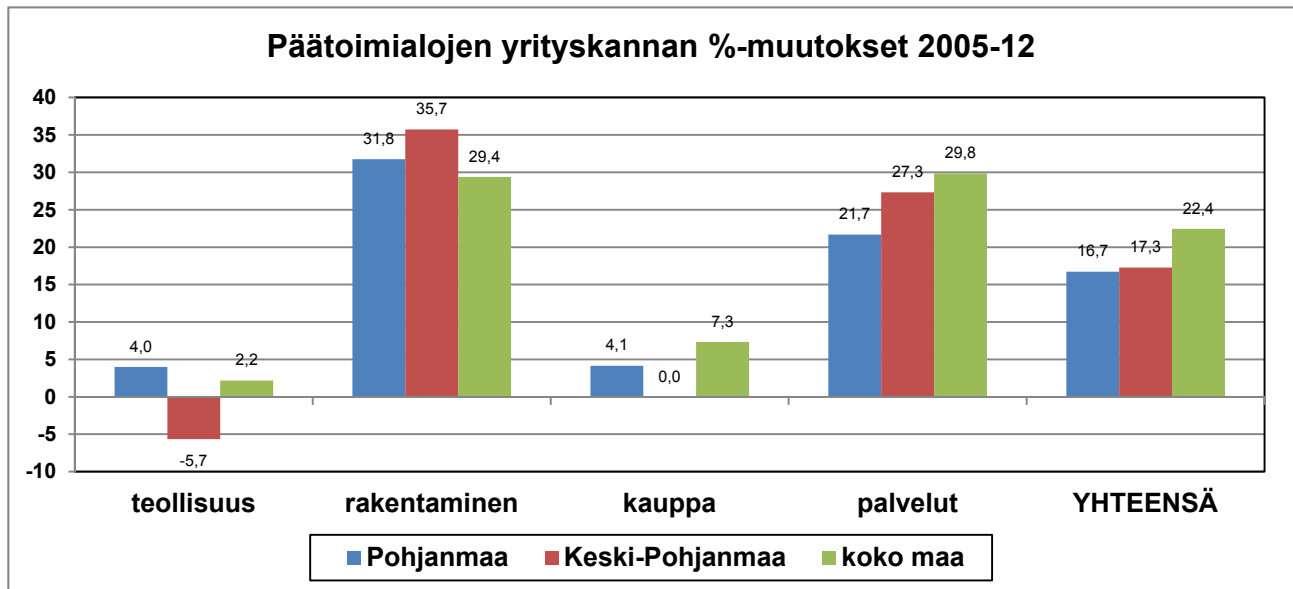
Maakuntien palvelualojen yrityskannan %-muutokset 2005-12, koko maa 29,8 %

Päätöimialoittain tarkasteltuna yrityskannan kasvu painopisteet olivat sekä molemmissa maakunnissa että koko maassa rakennusallalla ja palveluissa. Teollisuus ja kaupan ala ovat varsin vakaita yrityskantansa suhteen. Osittain tämä palvelualojen yritysten nopea kasvu johtuu siitä, että teollisuus on erikoistunut ydintoimintoihinsa ja ulkoistanut niitä palvelevia, ennen itse tuotettuja

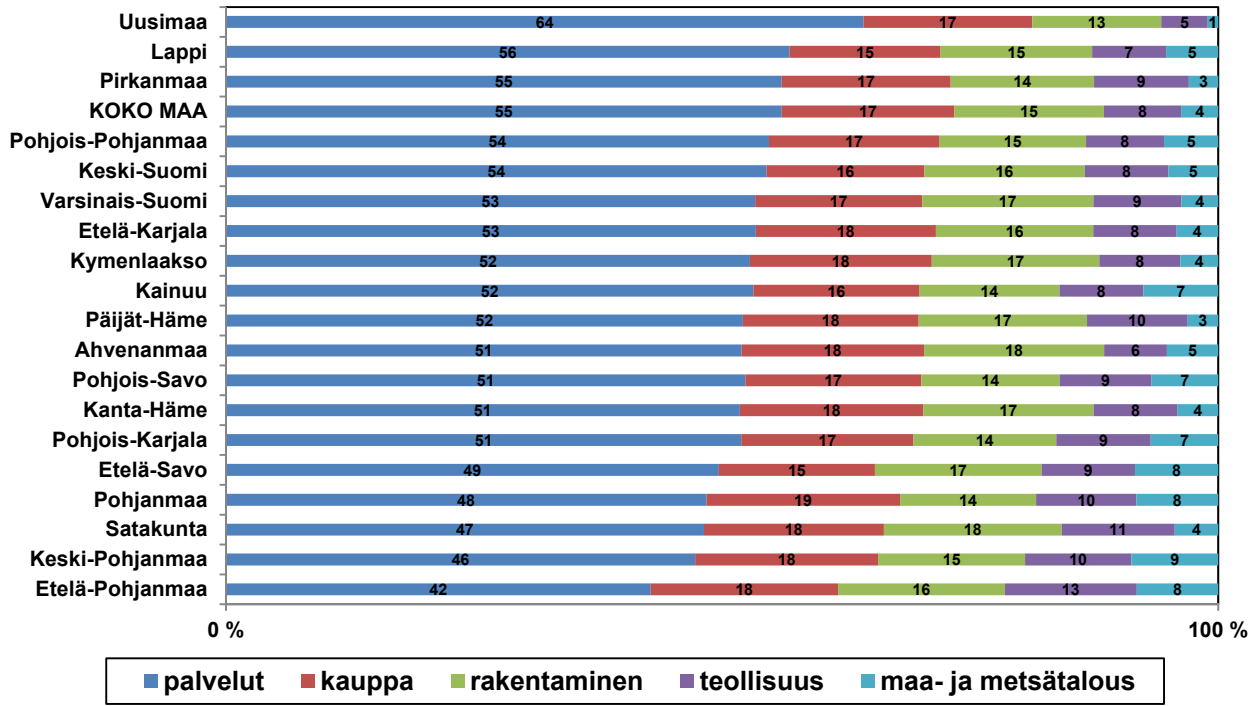
toimintoja, esimerkiksi siivous-, vartiointi- ja ravitsemispalveluja. Sama koskee julkista sektoria, jossa sosiaali- ja terveysalan palveluja on ostettu niitä tarjoavilta yksityisiltä yrityksiltä yhä yleisemmin. Näin on toimintaan saatu tehokkuutta ja kustannussäästöjä.

Todennäköisesti tämä trendi jatkuu; teollisuuden toiminta pilkkoutuu yhä useampiin osiin ja siirtyy tilastoinnissa palvelujen puolelle ja teollisuuden ja palvelujen välinen raja hämärtyy. Samoin käy yksityisten ja julkisten palvelujen väliselle rajankäynnille.

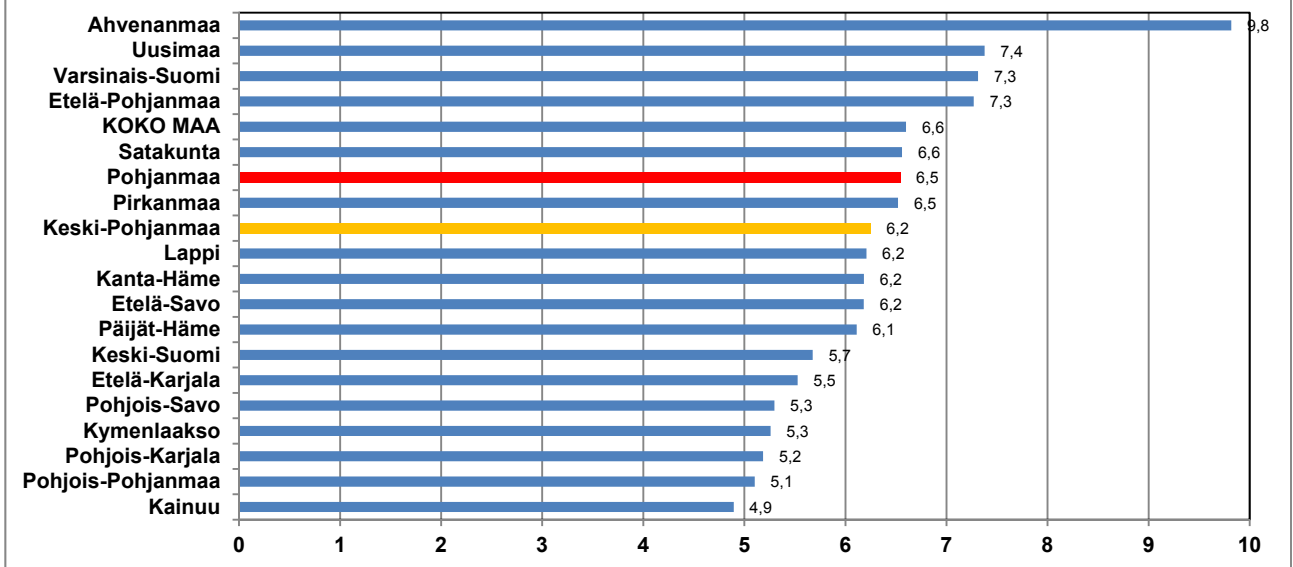
Maakuntien yritysten %-jakauma päätoimialoittain vaihtelee melkoisesti. Vuonna 2012 Uudellamaalla lähes kaksi kolmesta yrityksestä oli palvelualoilla ja miltei kaikissa muissakin maakunnissa palveluyritykset olivat enemmistönä, poikkeuksien joukossa Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa. Niissä teollisia yrityksiä oli joka kymmenes ja alkutuotantoyrityksiäkin lähes joka kymmenes. Uudellamaalla vastaavat osuudet olivat teollisuudessa alle viisi prosenttia ja maa- ja metsätaloudessa runsas prosentti. Uudenmaan edullinen yritysjaakauma selittääkin sen, että kokonaiskasvussa se oli maakuntien paras. Sama koskee muitakin suuren keskuksen maakuntia. Tasaisimmin jakautuvat kaupan alan yritysten %-osuudet. Yllättäen Uudellamaalla rakennusalan yritysten osuus oli kaikista alhaisin vaikka siellä rakentaminen onkin erittäin vilkasta. Ilmeisesti siellä urakoivat yritykset ympäri Suomen.

Maakuntien yrityskannan %-jakauma päätoimialoittain vuonna 2012

Yllättävää on myös se, että yrittäjyysaste eli yritysten määrä sataa asukasta kohti ei olekaan pohjalaismaakunnissa maan korkeimmalla tasolla. Etelä-Pohjanmaa on tosin neljäntenä mutta Pohjanmaa vasta seitsemäntenä ja Keski-Pohjanmaa yhdeksäntenä, molemmat jopa koko maan tason alapuolella vuonna 2012. Jos maa- ja metsätalous jätettäisiin pois, sijaluvut laskisivat hieman. Parhaimman eli Ahvenanmaan yrittäjyysaste oli puolet parempi kuin huonoimman eli Kainuun lukema.

Maakuntien yrittäjyysaste vuonna 2012

Seutukunnat

ELY-alueella vain Pietarsaaren seutukunnan koko yrityskannan kasvu ilman maa- ja metsätaloutta ylitti koko maan kasvun vuosina 2005-12. Mukaan otettujen (pl. Ahvenanmaan kaksi pientä seutukuntaa) 67 seutukunnan joukossa se sijoittui 11. sijalle, jonka kärjessä olivat suuret Oulun, Tampereen, Turun ja Helsingin seutukunnat. Verkkaisinta kasvu oli Suupohjan rannikkoseudulla. Useissa Itä- ja Pohjois-Suomen seutukunnissa kasvu jäi vain muutamaan prosenttiin ja niin myös Etelä-Pohjanmaalla Järviseudulla.

	%-muutos 2005-12	seutukuntasijoitus
Pietarsaaren sk	22,5	11.
Kokkolan sk	18,2	23.
Vaasan-Kyrönmaan sk	15,4	27.
Kaustisen sk	14,7	37.
Suupohjan rsk	11,0	53.
KOKO MAA	22,4	yht. 67 sk

Teollisuuden yrityskanta jopa laski Kaustisen, Suupohjan rannikon ja Kokkolan seutukunnissa. Selvästi parasta kasvu oli ELY-alueella taasen Pietarsaaren seutukunnassa, joka oli koko maan seutukuntavertailussa viidennellä sijalla. Oulun seutukunta nappasi jälleen ykkössijan ja Itä- ja Pohjois-Suomen seutukunnat pitivät perää, pahimmillaan lähes viidesosan vähennyksellään.

	%-muutos 2005-12	seutukuntasijoitus
Pietarsaaren sk	11,8	5.
Vaasan-Kyrönmaan sk	1,7	28.
Kaustisen sk	-0,7	39.
Suupohjan rsk	-4,2	52.
Kokkolan sk	-7,8	61.
KOKO MAA	2,2	yht. 67 sk

Rakennusalan yrityskannan kasvunopeudessa Pietarsaaren sk oli koko maan kakkonen Turunmaan jälkeen ja Kaustisen seutukunta oli viides. Vaasan-Kyrönmaan ja Suupohjan rannikon seutukunnissa kasvu oli koko maata hitaampaa. Kärkikymmenikössä ei nyt ollut lainkaan suuria seutukuntia mutta heikoimman kasvun joukossa samoja seutukuntia kuin edellisilläkin toimialoilla.

	%-muutos 2005-12	seutukuntasijoitus
Pietarsaaren sk	46,0	2.
Kaustisen sk	39,6	5.
Kokkolan sk	34,0	8.
Vaasan-Kyrönmaan sk	27,3	31.
Suupohjan rsk	22,7	49.
KOKO MAA	29,4	yht. 67 sk

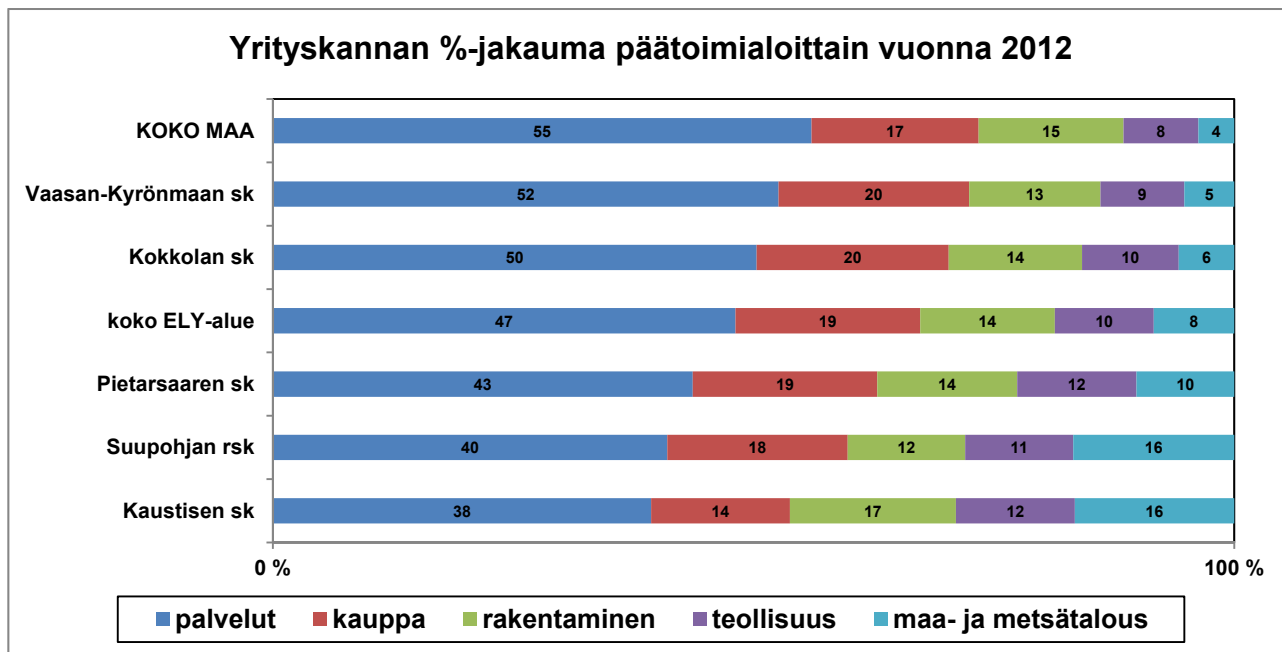
Myös kaupan alan yrityskannan kasvu oli Pietarsaaren seutukunnassa ELY-alueen nopeinta ja ainoana koko maata parempaa. Muissa suurissa seutukunnissa kasvu oli vaatimatonta ja pienissä jopa negatiivista. Koko maassa nopeinta kasvu oli Riihimäen seutukunnassa. Lapissa pari seutukuntaa menetti jopa yli kymmenesosan kauppayrityksistään.

	%-muutos	sijoitus
Pietarsaaren sk	12,5	10.
Vaasan-Kyrönmaan sk	1,8	35.
Kokkolan sk	0,5	41.
Suupohjan rsk	-1,0	46.
Kaustisen sk	-1,8	47.
koko maa	7,3	yht. 67 sk

Palvelualoilla vain Kokkolan seutukunta ylsi koko maan kasvutahtiin ja kymmenenneksi kaikkien seutukuntien joukossa. Nyt kaikki suurimmat seutukunnat sijoittuivat kärkikymmenikköön, Oulun seutukunta jälleen ykkösenä. Vain Joutsan seutukunnan palvelualojen yrityskanta supistui koko maassa.

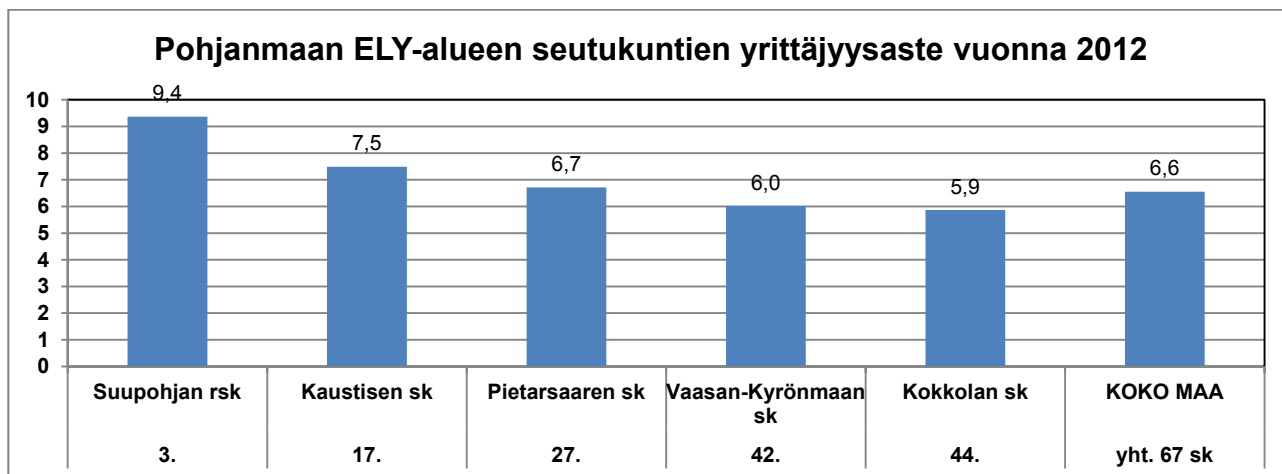
	%-muutos	sijoitus
Kokkolan sk	29,9	10.
Pietarsaaren sk	24,5	19.
Vaasan-Kyrönmaan sk	21,1	30.
Kaustisen sk	19,6	35.
Suupohjan rsk	19,0	39.
KOKO MAA	29,8	yht. 67 sk

Kaikissa ELY-alueen seutukunnissa palvelualojen osuudet ovat koko maata alhaisempia ja teollisuuden sekä alkutuotannon osuudet koko maata korkeampia. Lähimmäksi koko maata ylittää Vaasan-Kyrönmaan seutukunta. Suupohjan rannikon ja Kaustisen seutukunnat erottuvat korkealla maa- ja metsätalousyrittäjien %-osuudellaan.

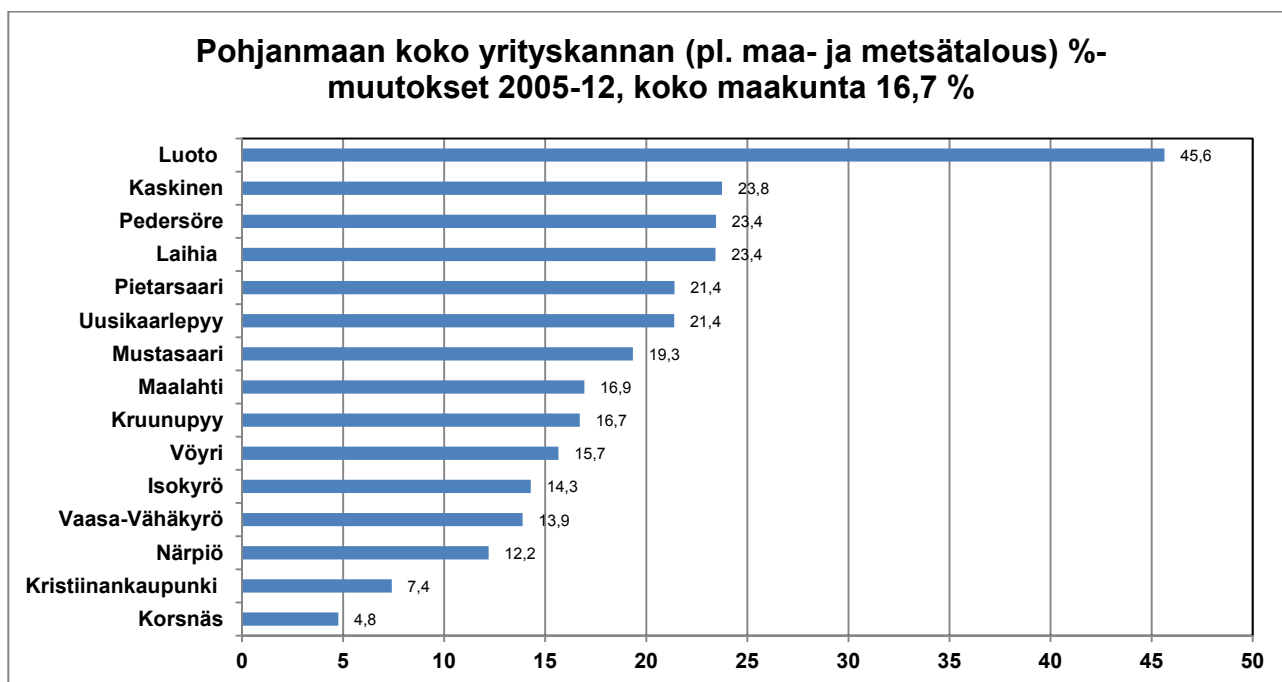
Yrittäjyysasteeltaan parhaita olivat Suupohjan rannikon ja Kaustisen seutukunnat. Edellisen runsas lasinalaisviljely nosti sen kolmanneksi koko maan seutukuntavertailussa. Maa- ja metsätalouden poislukeminen laskisi Suupohjan rannikon, Kaustisen ja Pietarsaaren seutukunnan sijoituksia.

Maarianhaminan seutukunta valtasi koko maassa kärkisijan ja alhaisimmat lukemat löytyivät Itä- ja Pohjois-Suomen seutukunnista.

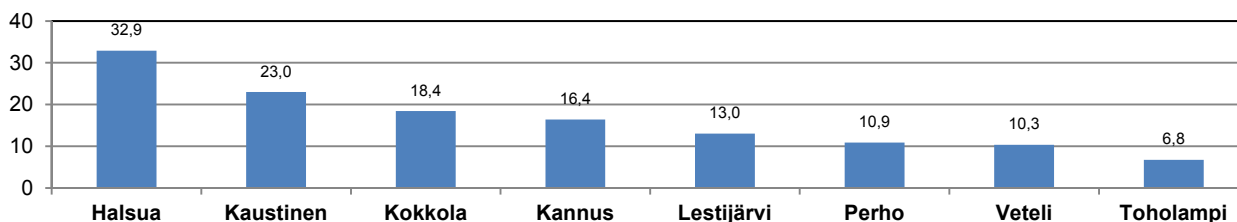
Kunnat

Pohjanmaan kunnissa yritysten määrä ilman maa- ja metsätaloutta kasvoi vuosina 2005-12 selvästi nopeimmin Luodossa, lähes puolella. Korsnäs ja Kristiinankaupungin kasvu jäi vain alle kymmeneen prosenttiin. Suurimman kunnan eli Vaasa-Vähäkyrön kasvu oli hitaimpien joukossa.

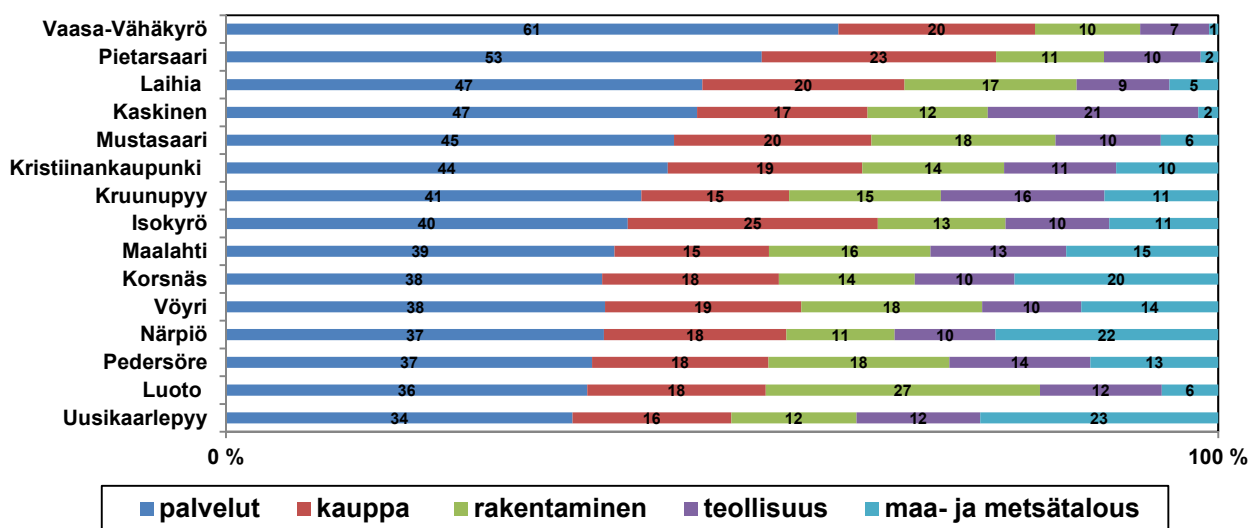
Keski-Pohjanmaalla erottuivat Halsuan ja Kaustisen korkeat %-muutokset ja heikointa kasvu oli Toholammilla. Suurimman kunnan eli Kokkolan kasvu oli kolmanneksi nopeinta.

Keski-Pohjanmaan kuntien koko yrityskannan (pl. maa- ja metsätalous) %-muutokset 2005-12, koko maakunta 17,3 %

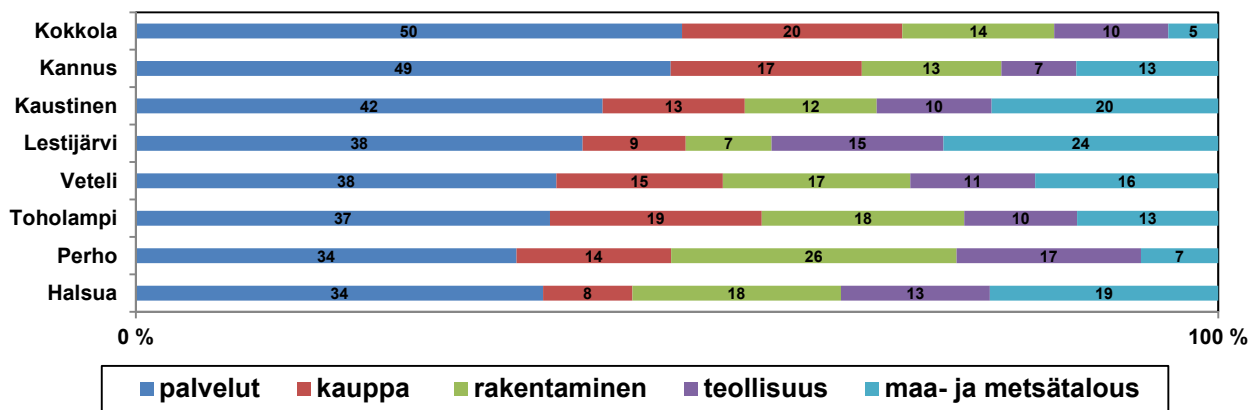
Vain kahdessa suurimmassa kunnassa Pohjanmaalla palvelujen %-osuus koko yrityskannasta kohosi yli puoleen. Maakunnassa oli kuntia, joissa maa- ja metsätalousyritysten %-osuus nousi yli viidennekseen koko yrityskannasta. Vaasa-Vähäkyrössä niitä oli alle yksi sadasta.

Pohjanmaan kuntien yrityskannan %-jakauma päätoimialoittain vuonna 2012

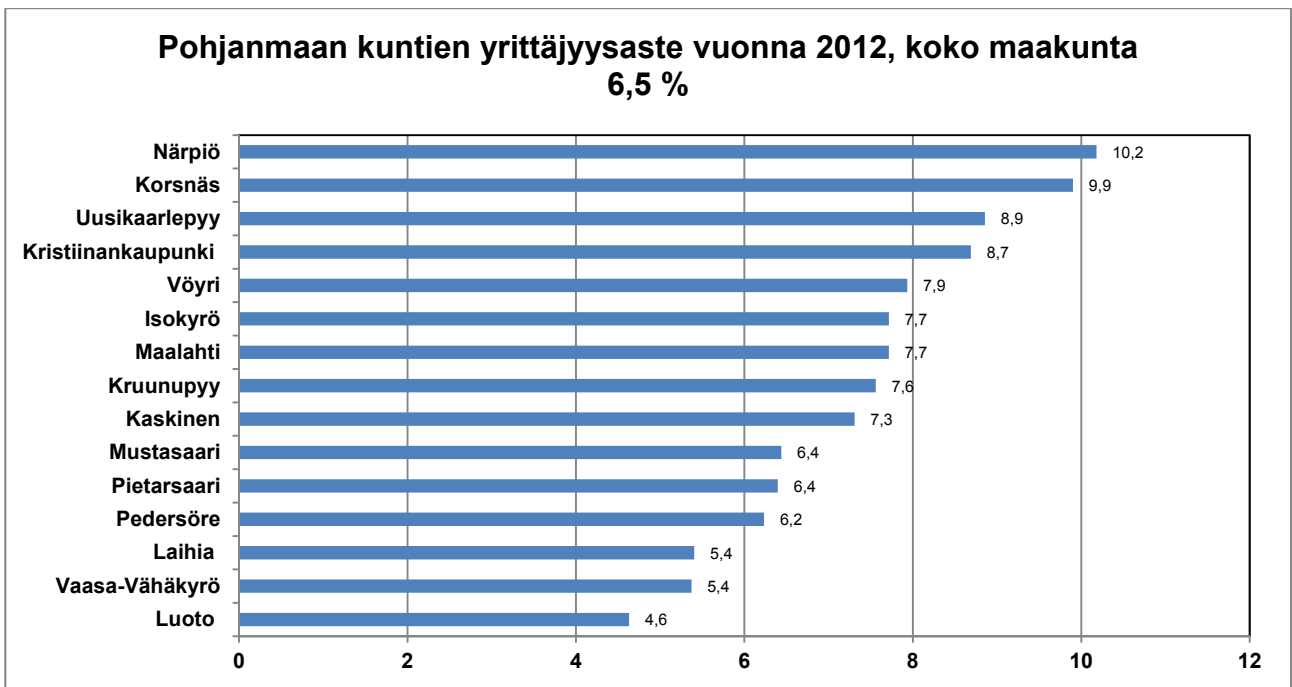

Myös Keski-Pohjanmaalla oli pari kuntaa, joissa maa- ja metsätalousyritysten %-osuus nousi viidennekseen. Vain Kokkolassa palveluyritykset olivat niukkana enemmistönä.

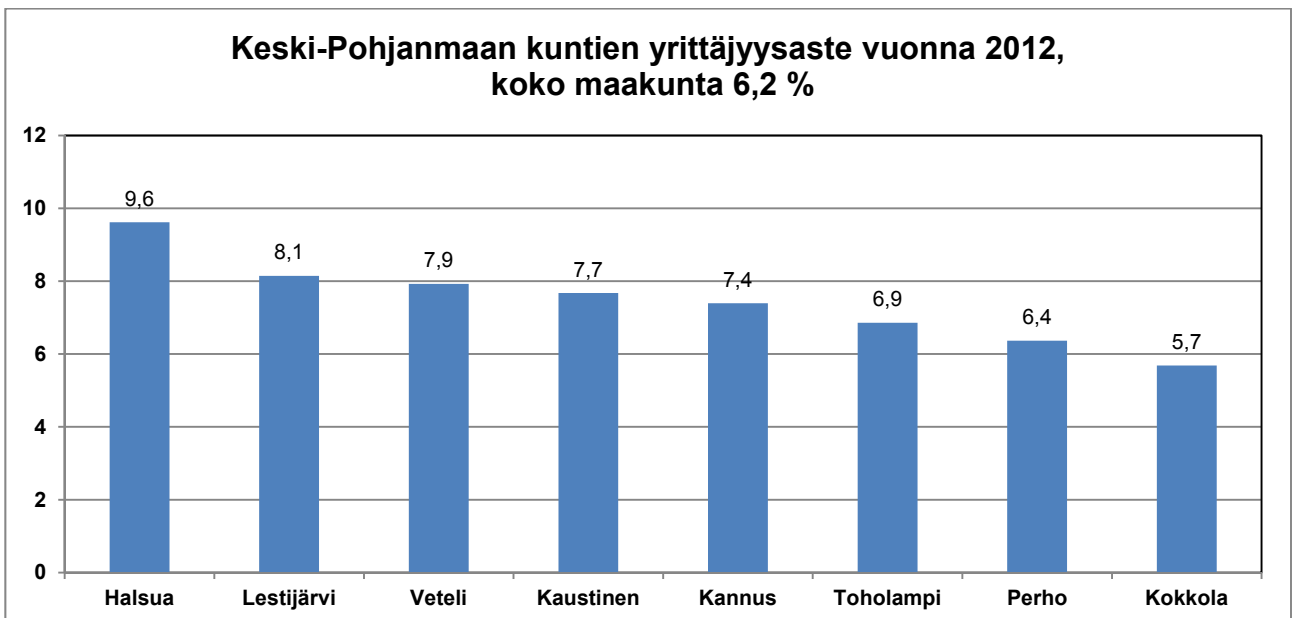
Keski-Pohjanmaan kuntien yrityskannan %-jakauma päätoimialoittain vuonna 2012

Yrittäjyysaste eli yritysten määrä sataa asukasta kohti oli Pohjanmaalla korkein Närpiössä ja Korsnäsissä, joissa joka kymmenes oli yrittäjä, Luodossa vain alle joka kahdeskymmenes. Myös suurimman eli Vaasa-Vähäkyrön yrittäjyysaste oli alhainen.

Keski-Pohjanmaalla erot yrittäjyysasteessa olivat kuntien välillä hieman pienemmät. Halsuan yrittäjyysaste oli korkein ja suurimman eli Kokkolan alhaisin.

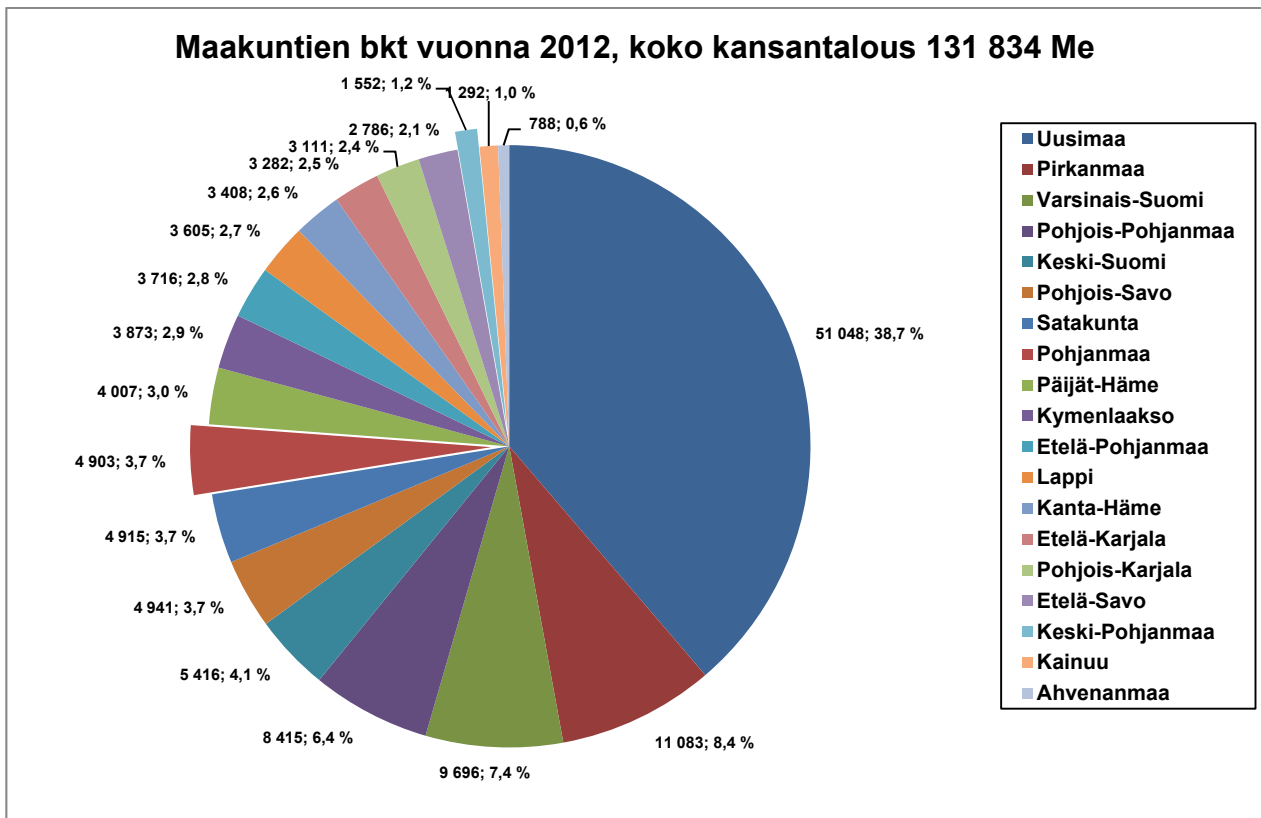

Bruttokansantuote

Yritysten ja muiden organisaatioiden tuottamat hyödykkeet eli tavarat ja palvelut ovat kolmas tärkeä aluetalouden peruspilari. Niiden arvoa mitataan arvonlisäyksellä eli bkt:llä joka on tuotetun hyödykkeen myyntihinnan sekä sen valmistukseen käytettyjen väli tuotteiden hintojen erotus.

Maakunnat

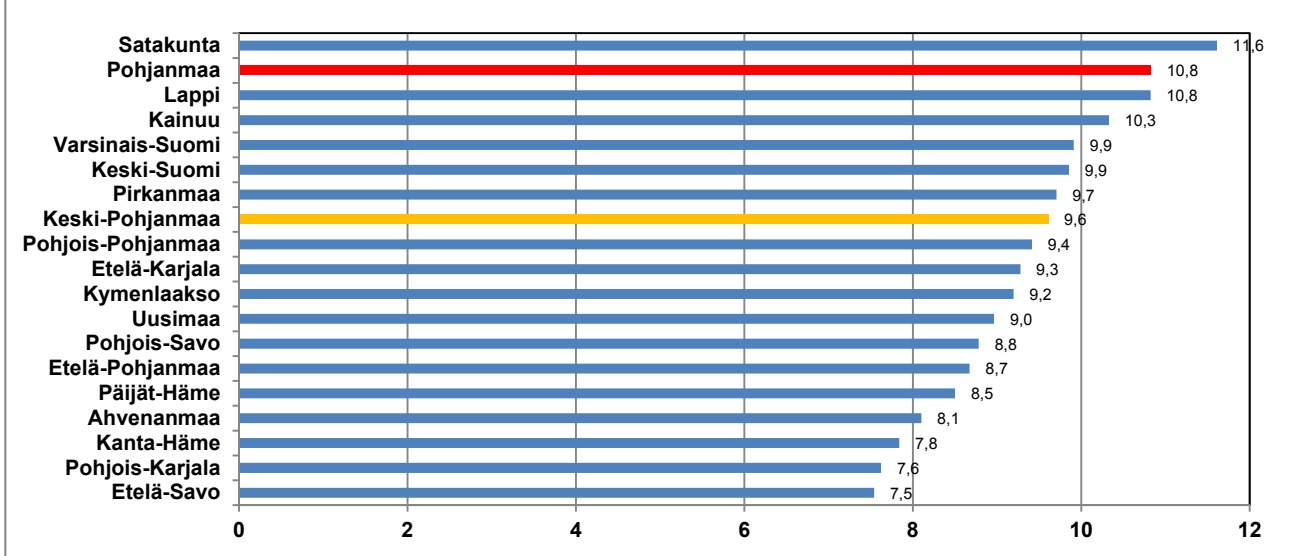
Uusimaa tuotti ETLA:n arvion mukaan viime vuonna 39 % koko kansantaloutemme bkt:sta. Se oli selvästi suurempi kuin väkilukuosuus. Kun otetaan mukaan seuraavat kolme suurta maakuntaa, niin tällä ydinalueella muodostui maamme bkt:sta peräti 61 %. Pohjanmaan %-osuus oli 3,7 % ja Keski-Pohjanmaan 1,2 %. Maakuntavertailussa Pohjanmaa oli kahdeksas ja Keski-Pohjanmaa kolmanneksi pienin. Väkilukuun verrattuna molemmat sijoitukset olivat parempia.

Seuraavassa käydään läpi Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) lokakuussa 2013 julkistamia maakuntakohtaisia ennusteita bkt:n muutoksista vuosina 2013-17. Pohjanmaan sijoittuisi toiseksi ja Keski-Pohjanmaa keskivälille maakuntien vertailussa. Kärkisijan valtaisi Satakunta ja viimeinen Etelä-Savo. Erot maakuntien välillä olisivat kuitenkin varsin pieniä ja kaikkien bkt kasvaisi.

Edellinen nelivuotiskausi 2008-12 sen sijaan oli erittäin suurten muutosten aikaa. Kansantalous kasvoi vielä vuonna 2008 mutta vuonna 2009 syöksyttiin globaaliin talouskriisiin, josta elpyminen alkoi seuraavana vuonna. Keski-Pohjanmaa selvisi tästä myllerryksestä ainoana Manner-Suomen maakuntana plussalle; bkt kasvoi vuosina 2008-12 kahdeksan prosenttia. Pohjanmaalla se laski muutaman prosentin. Varsinais-Suomessa bkt romahti peräti lähes 30 % ja Pohjois-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla viidenneksellä.

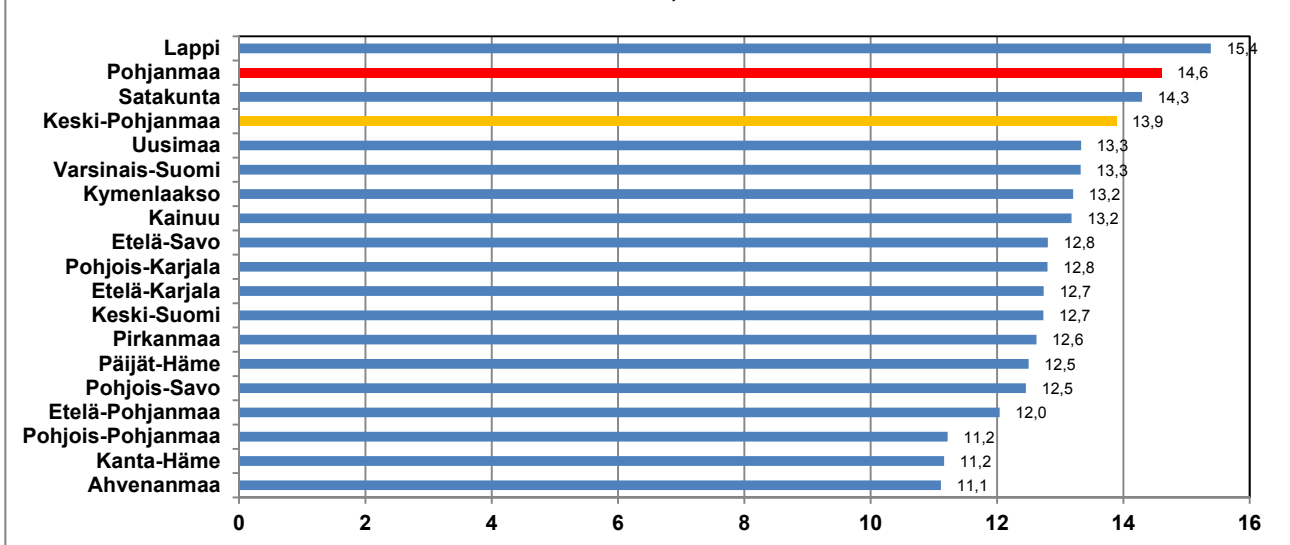
Maakuntien koko bkt:n %-muutosennuste 2013-17, koko maa 9,3%

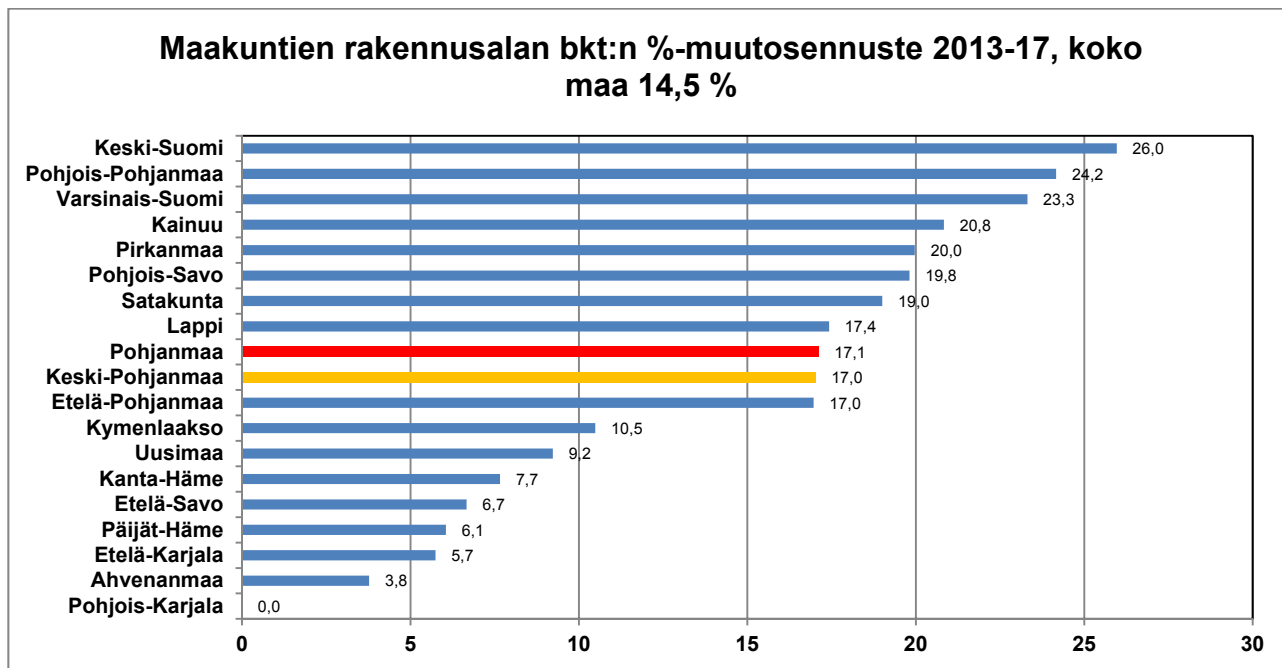
Globaali talouskriisi koetteli erityisesti vientiteollisuutta. Elektroniikkateollisuuden keskuksista Varsinais-Suomessa teollisuuden bkt romahti peräti 60 % ja Pirkanmaalla, Uudellamaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla lähes puolella vuosina 2008-12. Kasvua oli vain Keski-Pohjanmaalla ja Kanta-Hämeessä. Vaasan seudun energiaklusterikaan ei kyennyt pitämään Pohjanmaata plussalla vaan teollisuuden bkt laski kuusi prosenttia.

Ennustejaksolla 2013-17 Pohjanmaan teollisuuden bkt kasvaisi maakunnista toiseksi ja Keski-Pohjanmaan neljänneksi nopeimmin. Kaikissa maakunnissa olisi kuitenkin kasvua ja erot olemattomia. Koko maassa se ylittäisi koko bkt:n kasvuennusteen. Tuntuu kuitenkin erittäin epätodennäköiseltä, että edellisen nelivuotiskauden valtavat erot maakuntien välillä tasaantuisivat näin rajusti. Globalisaatio kiihtyy ja teollisuuden rakennemuutos jatkuu ja se aiheuttaa edelleen suuria eroja maakuntien teollisuuden bkt:n %-muutoksissa. Erityisesti johdannossa kuvattu digitaalitalouden läpimurto mullistaa tuotantotapoja.

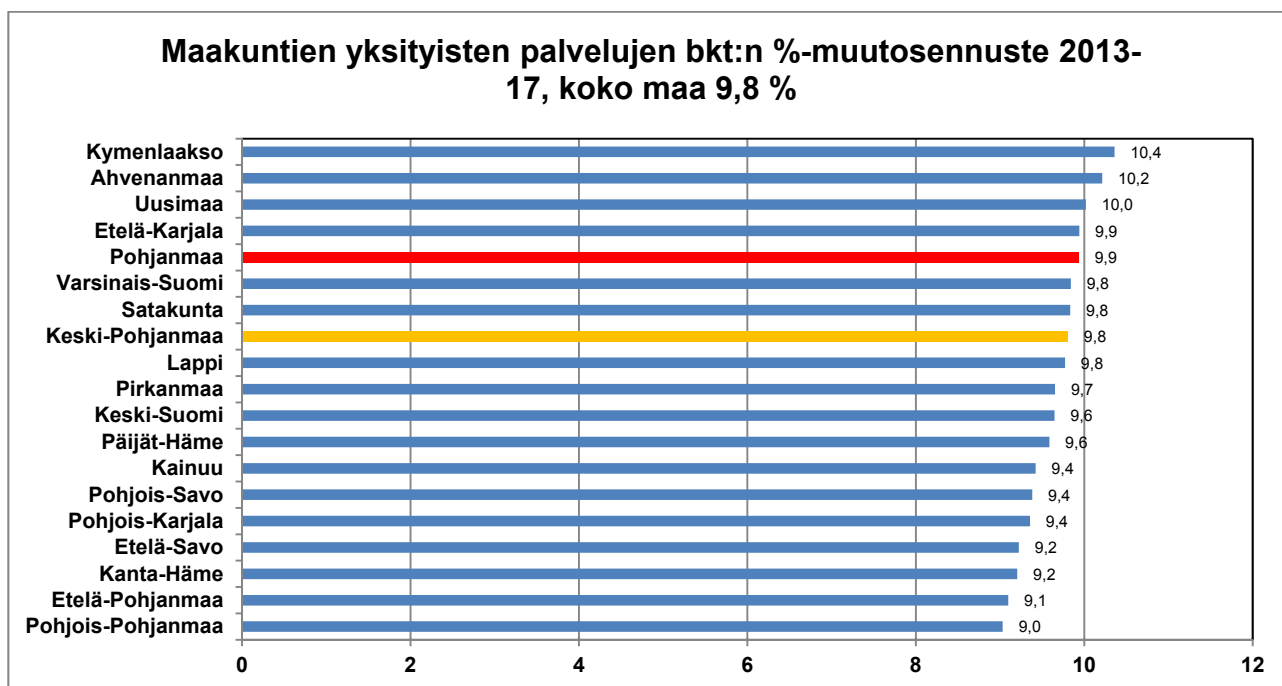
Maakuntien teollisuuden bkt:n %-muutosennuste 2013-17, koko maa 13,0 %

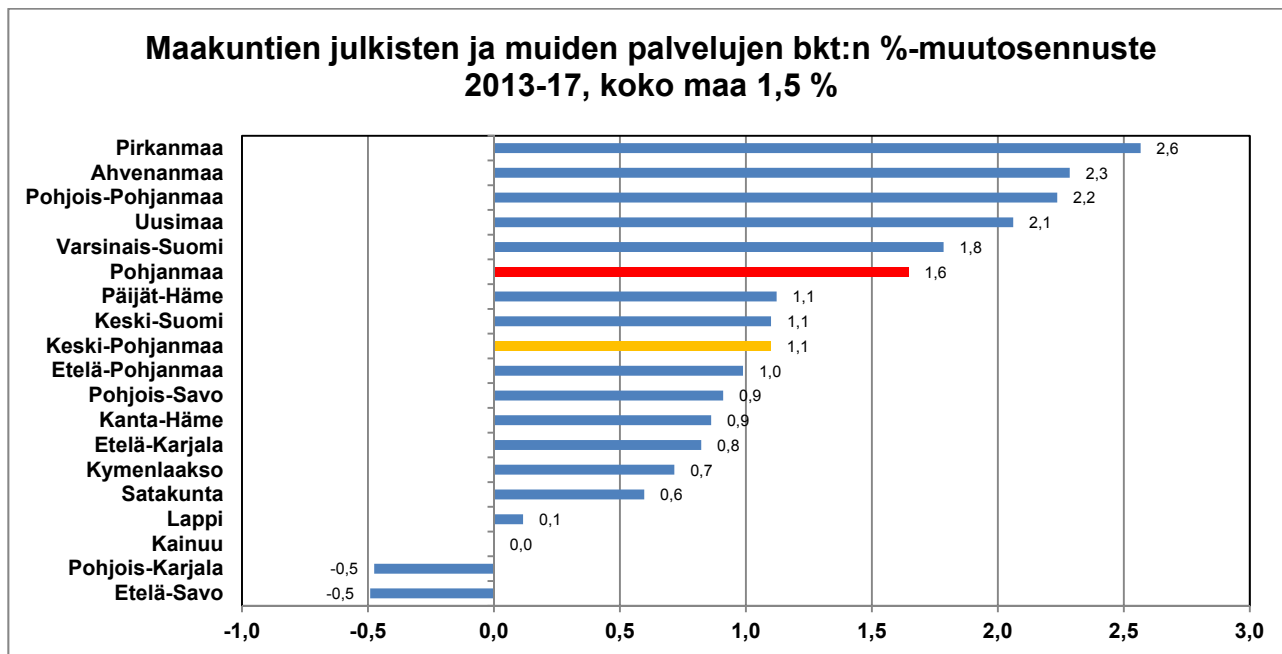
Rakennusalan bkt:n kasvu 2013-17 olisi molemmissa maakunnissa keskitasoa. Missään maakunnassa se ei laskisi. Suhdannevaihtelut ovat kuitenkin hyvin jyrkkiä tällä alalla. Niinpä vuosina 2008-12 lähes puolessa maakunnista bkt laski, ei kuitenkaan kummassakaan ELY-alueen maakunnassa. Kanta-Hämeessä romahdus oli peräti neljännes ja tuskin tällaisilta vaihteluilta välttään lähivuosinakaan.

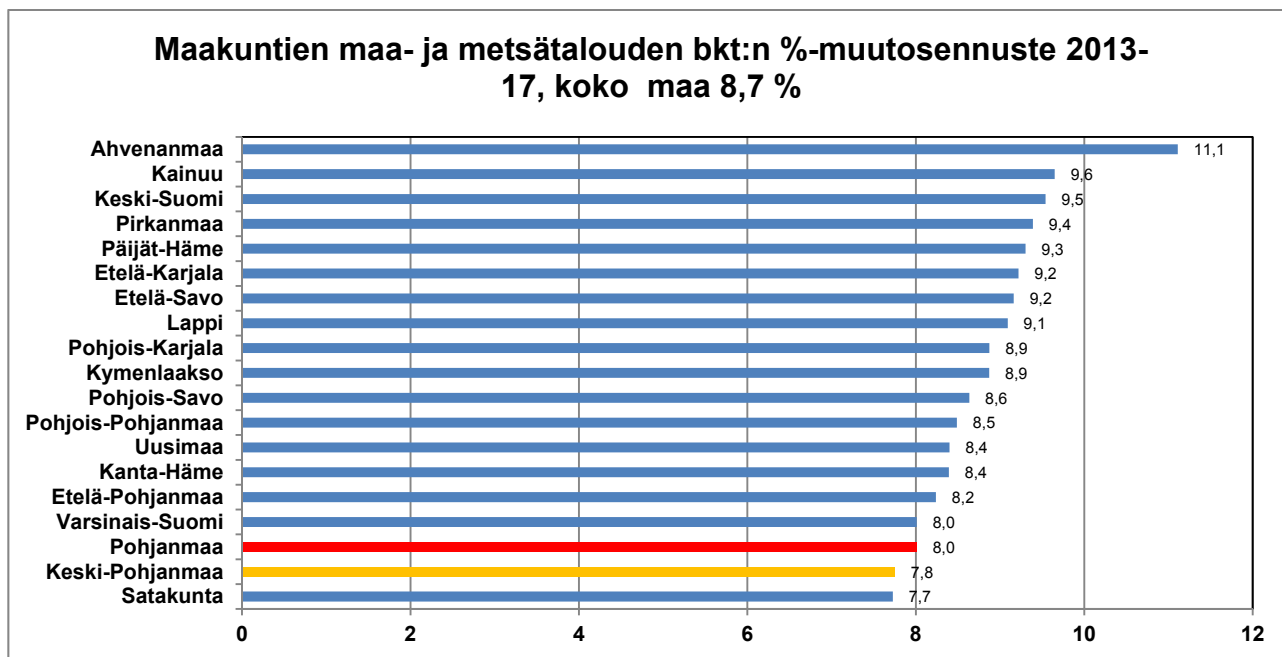
Maakuntien yksityisten palvelualojen bkt:n muutosennusteissa 2013-17 ei ole juuri lainkaan eroja, mikä on täysin epäuskottavaa. Aikaisemmalla viisivuotiskaudella niitä kuitenkin oli; yli puolessa se kasvoi mutta muissa laski. Keski-Pohjanmaan kasvu oli toiseksi nopeinta ja Pohjanmaalla lasku pahinta. Tuskin tällaiset erot vastaisuudessaakaan kapenevat vaan alueellisia eroja on. Esimerkiksi Kymenlaakson nopein kasvu johtui transitioliikenteen kovasta kasvusta.

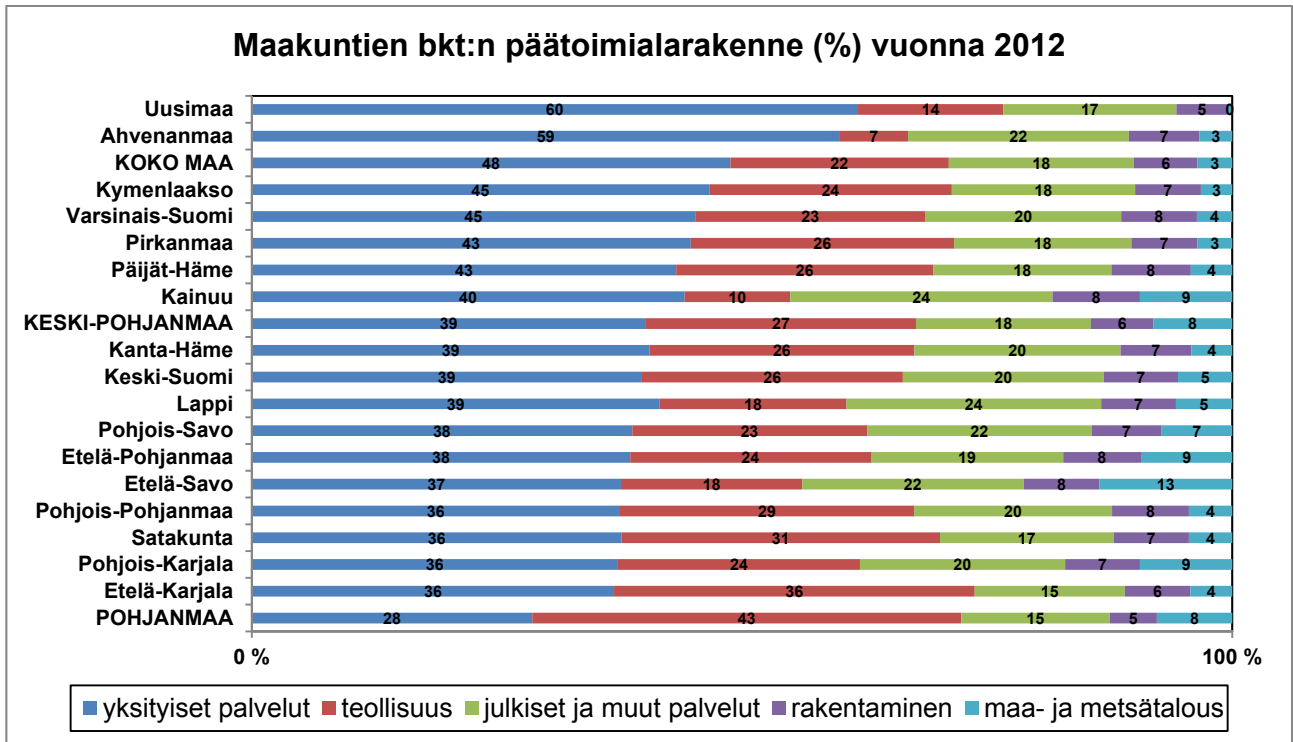
Myöskään julkisten ja muiden palvelujen bkt-ennusteissa ei maakuntien välillä ole mainittavia eroja. Muutosvaihtelu olisi vain kolmisen prosenttia nollan molemmin puolin. Kuitenkin edellisellä nelivuotiskaudella vaihteluväli oli suuri: paras kasvu oli Uudellamaalla 3,5 % ja suurin lasku Kainuussa -13,5 %. Tuskin nytkään tulossa oleva julkisen sektorin valtava uudelleenjärjestely (mm. sote- ja kuntauudistus) tapahtuu niin harmonisesti kuin ennuste olettaa.

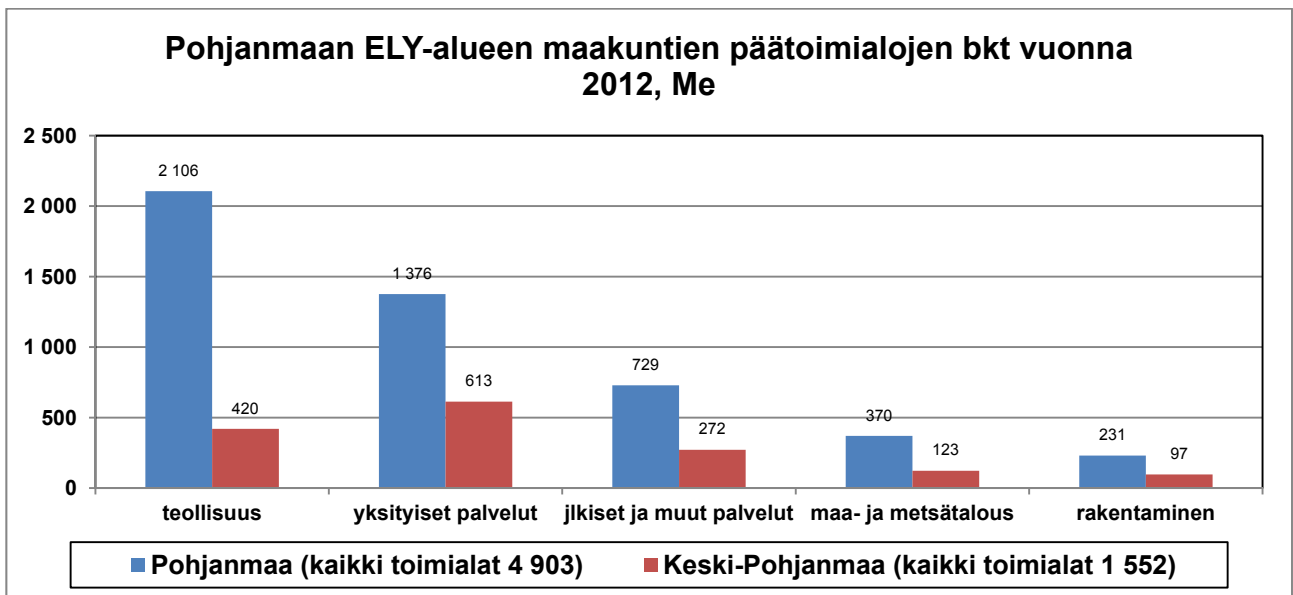
Edes maa- ja metsätalouden bkt:lle ETLA ei ole löytänyt juurikaan maakunnittaisia kasvueroja ennusteessaan. Kuitenkin vuosina 2008-12 Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla kasvua oli lähes puolet ja Lapissa laskua yli kolmasosa. Valtavat erot maakuntien välillä ovat myös tulevaisuudessa todennäköisiä.

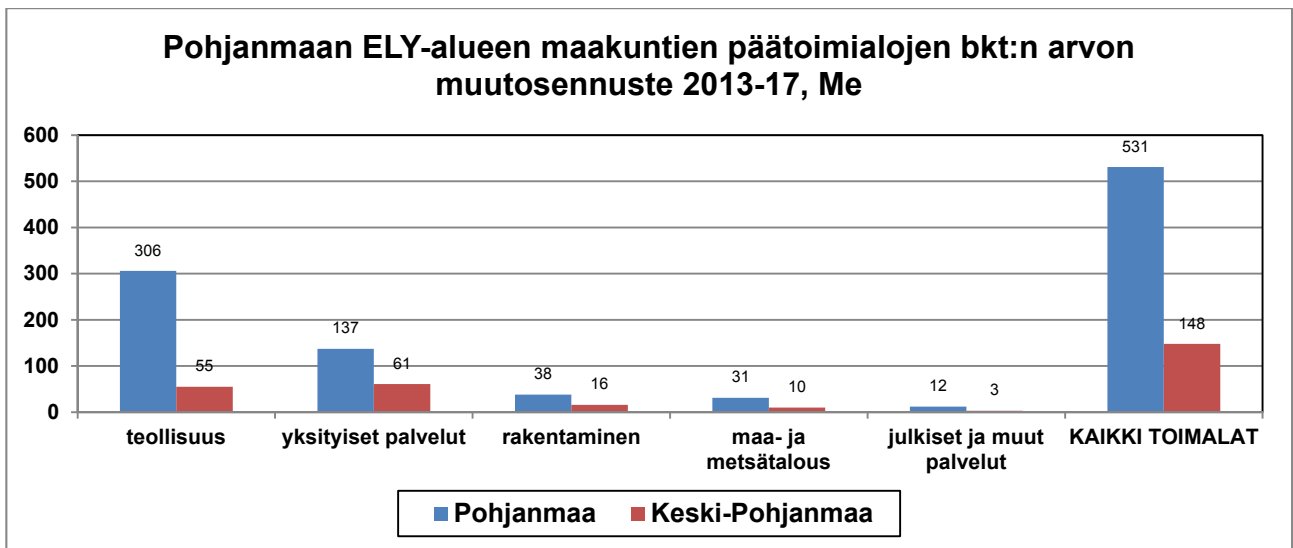
Teollisuuden %-osuus koko bkt:sta oli selvästi korkein Pohjanmaalla vuonna 2012 ja palveluiden vastaavasti pienin. Keski-Pohjanmaalla sekä teollisuuden että maa- ja metsätalouden %-osuudet olivat viidenneksi korkeimpia. Yksityiset palvelut olivat tärkeimpiä Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla, joissa ne tuottivat bkt:sta reilusti yli puolet ja alkutuotanto edellisessä alle prosentin.

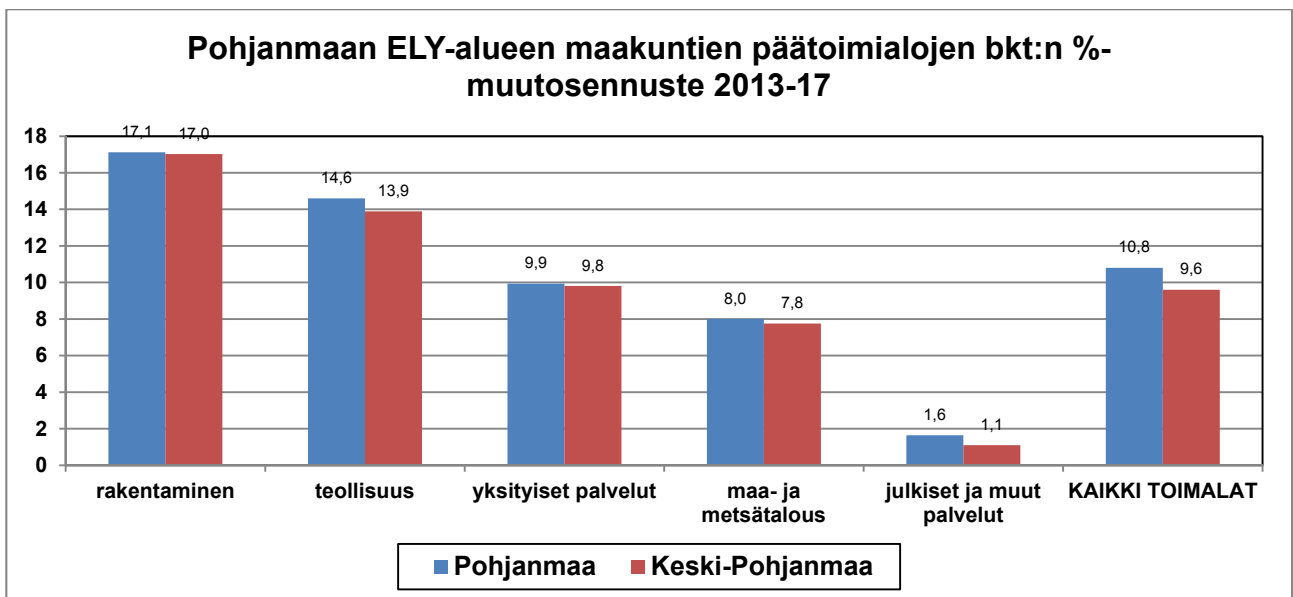
Keski-Pohjanmaalla yksityiset palvelut olivat päätoimialojen suurin bkt:n luoja vuonna 2012 mutta Pohjanmaalla teollisuus oli selvästi hallitseva päätoimiala. Koko ELY-alueen bkt:sta Pohjanmaa tuotti 76 %, teollisuuden bkt:sta peräti 83 % ja yksityisten palvelujen bkt:sta vain 69 %.

Teollisuus olisi Pohjanmaalla ennusteen mukaan euromääräisesti ylivoimaisesti suurin bkt:n kartuttaja myös vuosina 2013-17. Keski-Pohjanmaalla yksityiset palvelut tuottaisivat selvästi enemmän kuin teollisuus. Julkisten ja muiden palvelujen bkt:n kasvu olisi vähäisintä.

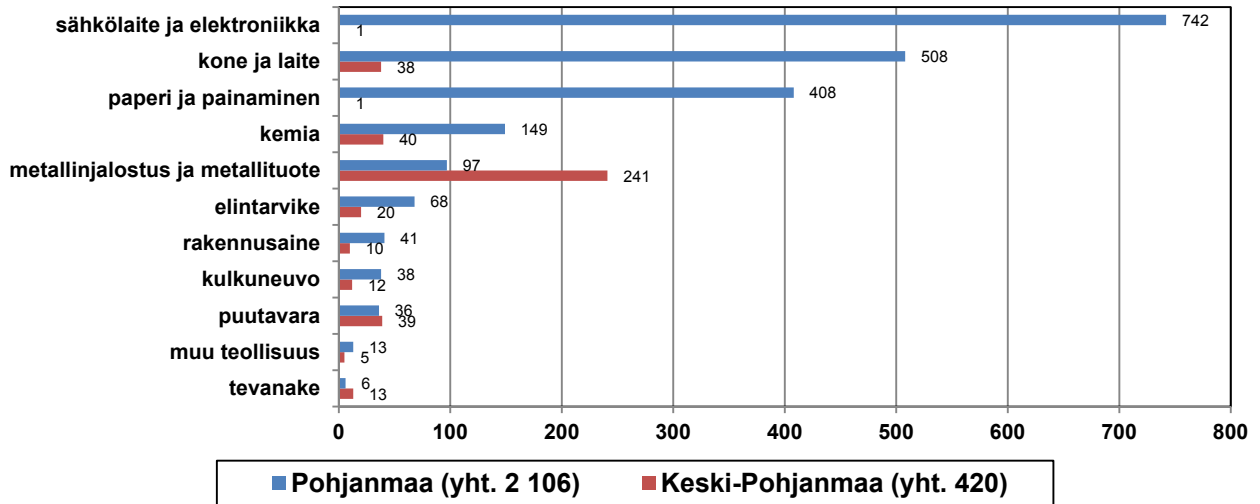

Prosentuaalisesti molemmissa maakunnissa rakentaminen olisi kiivaimman ja julkinen sektorin hitaimman kasvun toimiala. Maakuntien väliset erot kaikkien päätoimialojen %-muutosennusteissa ovat minimaaliset.

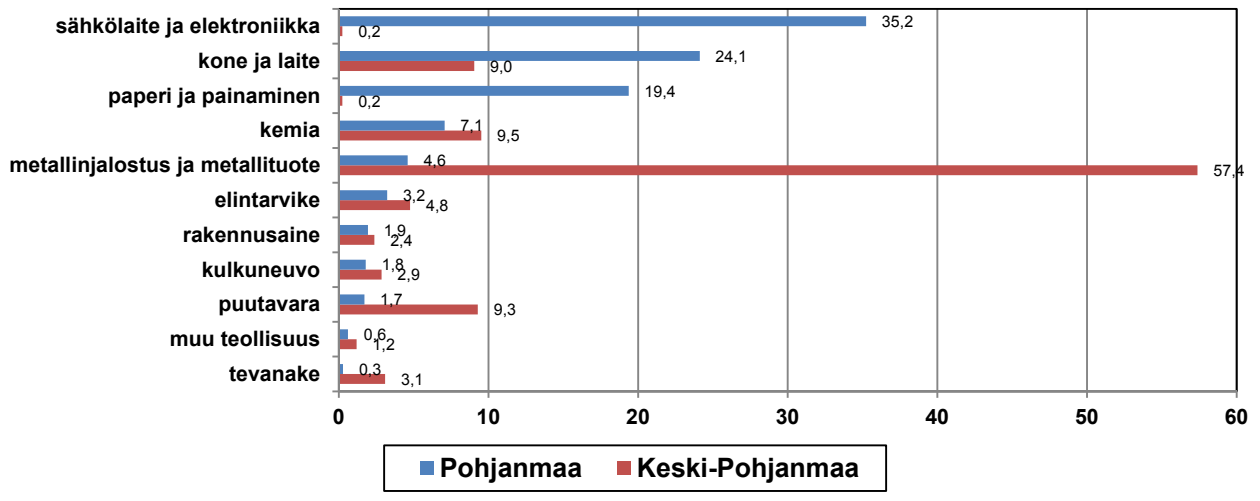
Pohjanmaan teollisuuden kovaa ydintä olivat vuonna 2012 energiaklusterin toimialat, sähkölaitteiden sekä koneiden ja laitteiden valmistus. Keski-Pohjanmaalla hallitsee vain yksi toimiala, metallinjalostus. Paperiteollisuudesta ja painamisesta sekä sähkölaitteiden valmistuksesta tulee siellä ainoastaan miljoonan euron arvoinen bkt, kun Pohjanmaalla bkt on useita satoja miljoonia.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien teollisuustoimialojen bkt vuonna 2012, Me

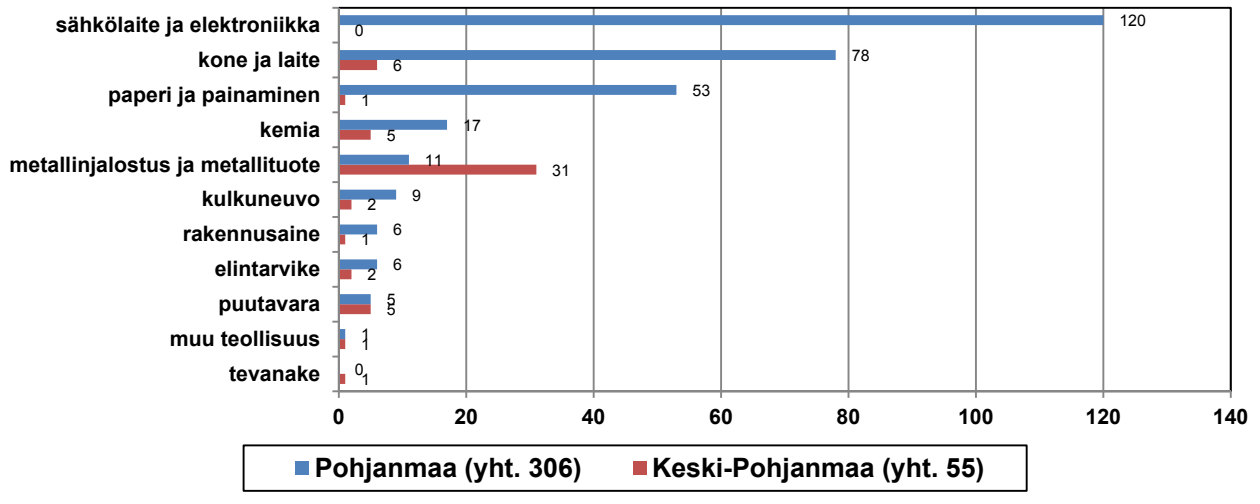
Energiaklusterin toimialat tuottivat Pohjanmaalla lähes puolet bkt:sta mutta Keski-Pohjanmaalla yksin metallinjalostuksesta kertyi yli puolet teollisuuden koko bkt:sta vuonna 2012. Se on siis vielä riippuvaisempi yhdestä toimialasta kuin Pohjanmaa klusteristaan.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien bkt:n toimialarakenne (%) vuonna 2012

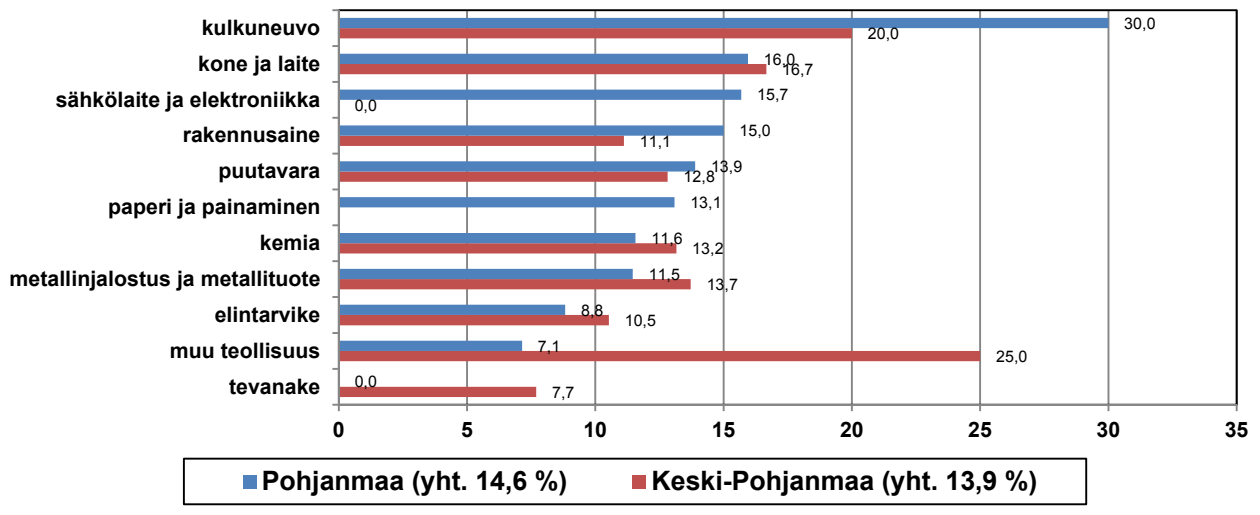
Energiaklusterin bkt:n kasvu kattaisi ennusteen mukaan kaksi kolmasosaa Pohjanmaan koko teollisuuden kasvusta vuosina 2013-17. Keski-Pohjanmaalla metallinjalostus olisi lähes yhtä dominoivassa asemassa. Siellä on useita toimialoja, joissa kasvu jäisi vain muutamiin miljooniin.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien teollisuuden bkt:n arvon muutosennuste 2013-17, Me

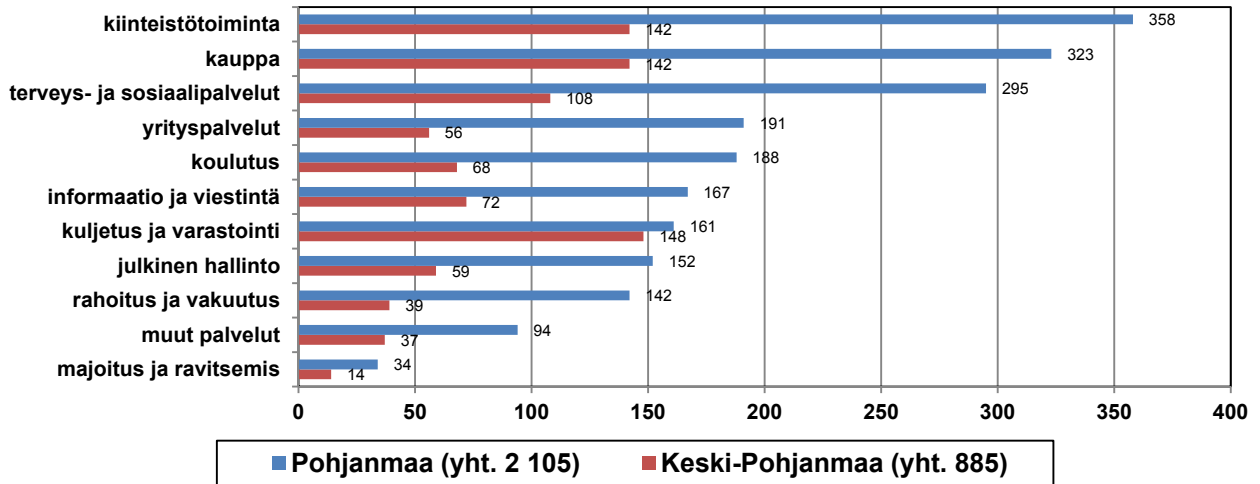
Prosenttimuutosennusteessa Pohjanmaalla nopeinta kasvua tulisi kulkuneuvojen (ml. perävaunut, veneet) ja Keski-Pohjanmaalla piskuiselle muun teollisuuden ryhmälle (suurimpana huonekalujen valmistus). Merkittäville Pohjanmaan energiaklusterin ja Keski-Pohjanmaan metallinjalostuksen toimialoille ennustetaan samantasoista, hyvää kasvua.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien teollisuustoimialojen bkt %-muutosennuste 2013-17

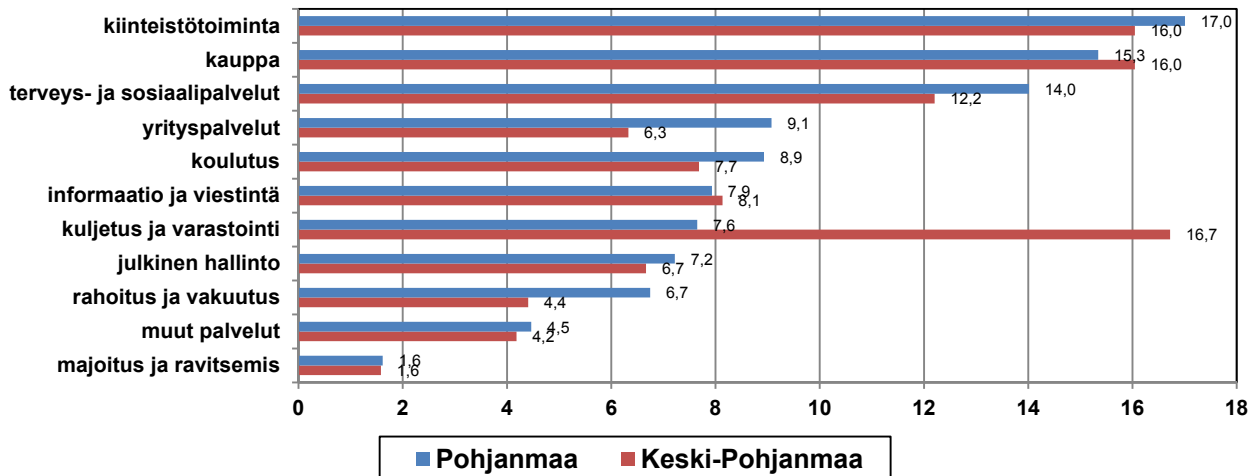
Kiinteistötoiminta oli vuonna 2012 Pohjanmaalla suurin ja Keski-Pohjanmaalla toiseksi suurin palvelujen bkt:n toimiala. Se tarkoittaa kiinteistöjen laskennallista arvoa kansantalouden tilinpidossa. Kuljetus ja varastointi korostuivat Keski-Pohjanmaalla hiukan sitä suurempana toimialana.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien palvelutoimialojen bkt vuonna 2012, Me

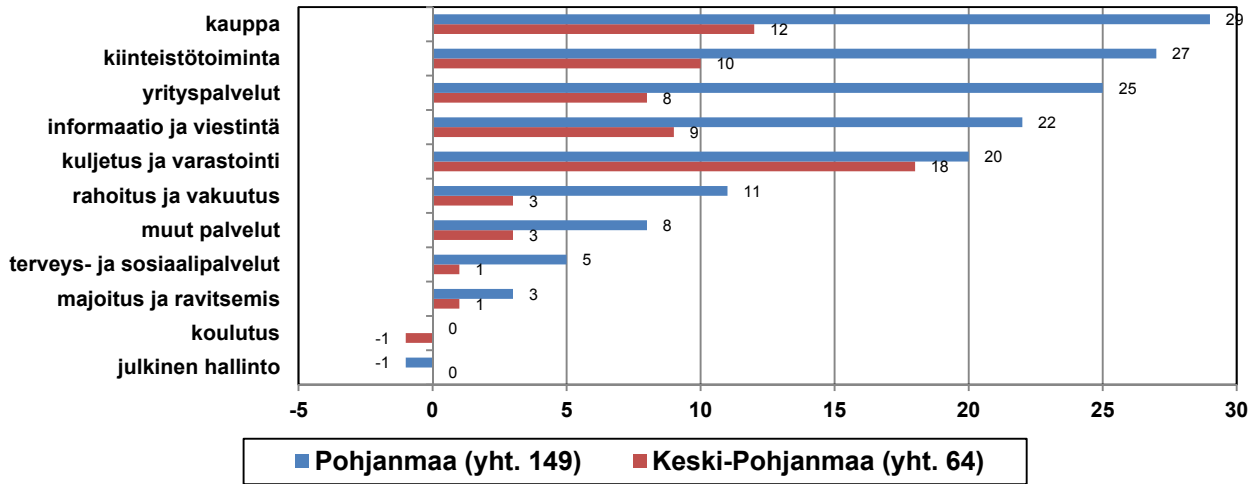
Toimialarakenne on varsin samantapainen maakuntien välillä lukuun ottamatta Keski-Pohjanmaan kuljetusten ja varastoinnin yli kaksinkertaista osuutta. Pohjanmaalla korostuvat yrityspalvelujen sekä rahoituksen ja vakuutuksen korkeammat %-osuudet.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien palvelujen bkt:n toimialarakenne (%) vuonna 2012

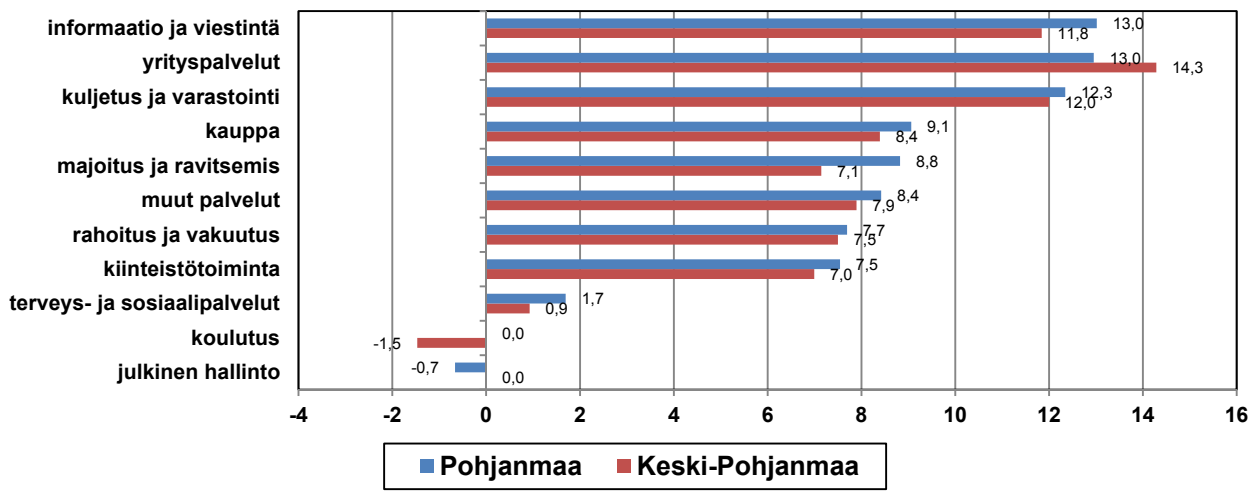
Kauppa tuottaisi ennusteen mukaan suurimman osan palvelualojen bkt:n arvonn muutoksesta Pohjanmaalla ja kuljetus ja varastointi Keski-Pohjanmaalla. Molemmassa toiseksi suurimman kiinteistöalan kasvu koostuisi lähinnä laskennallisesta kiinteistöjen arvonnoususta.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien palvelutoimialojen bkt:n arvon muutosennuste 2013-17, Me

Prosenttimuutoksissa ei toimialoittain juurikaan olisi eroja. Heikointa kasvua tai jopa laskua olisi koulutuspalveluissa ja julkisessa hallinnossa.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien palvelutoimialojen bkt:n %-muutosennuste 2013-17

Pohjanmaan koko bkt:n kasvusta siis reippaasti yli puolet koostuisi teollisuuden tuotannosta ja siitä energiaklusterin toimialat kahmaisivat yhteensä lähes kolme neljäsosaa. Keski-Pohjanmaalla yksityisten palvelujen osuus bkt:n kasvusta olisi suurempi mutta teollisuuden bkt:n lisäyksestä metallinjalostuksesta tulisi yli puolet. Palvelujen bkt:n kasvusta Keski-Pohjanmaalla tulisi kuljetuksista ja varastoinnista miltei 30 % mutta Pohjanmaalla lisäykset jakautuisivat tasaisemmin.

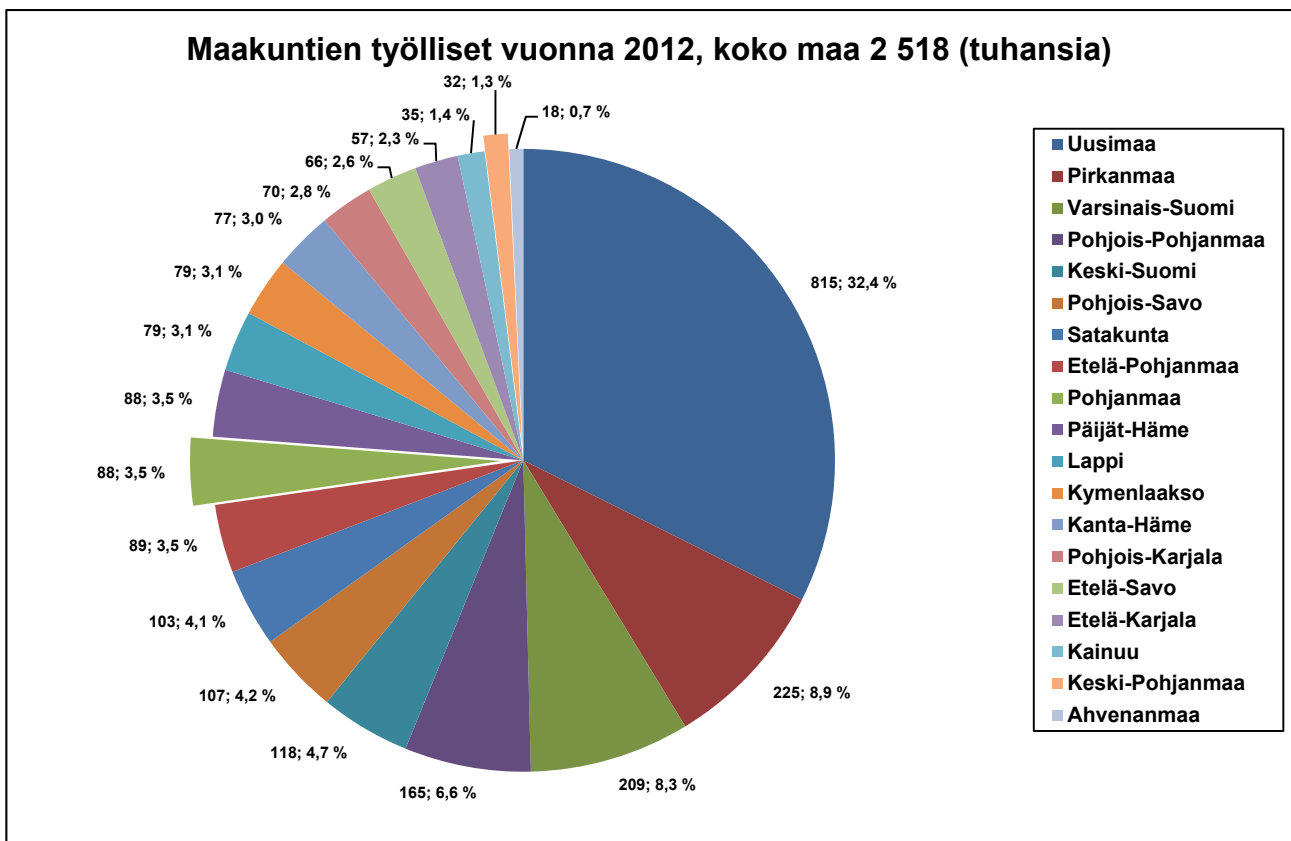
Seutukunnittain tuoreimmat bkt-tiedot ovat vasta vuodelta 2010 eikä niistä ole ennusteita, joten niitä ei tässä eritellä lainkaan. Kunnittain bkt-tilastoja ei julkaista.

Työlliset

Tavaroiden ja palveluiden tuottamiseen tarvitaan työvoimaa, jonka muutoksia ETLA on ennustanut maakunnittain ajanjaksolle 2013-17. Vuosi 2012 on arvio. Ennusteessa on ollut käytettävissä Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen tiedot ja työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston tiedot vuoteen 2012.

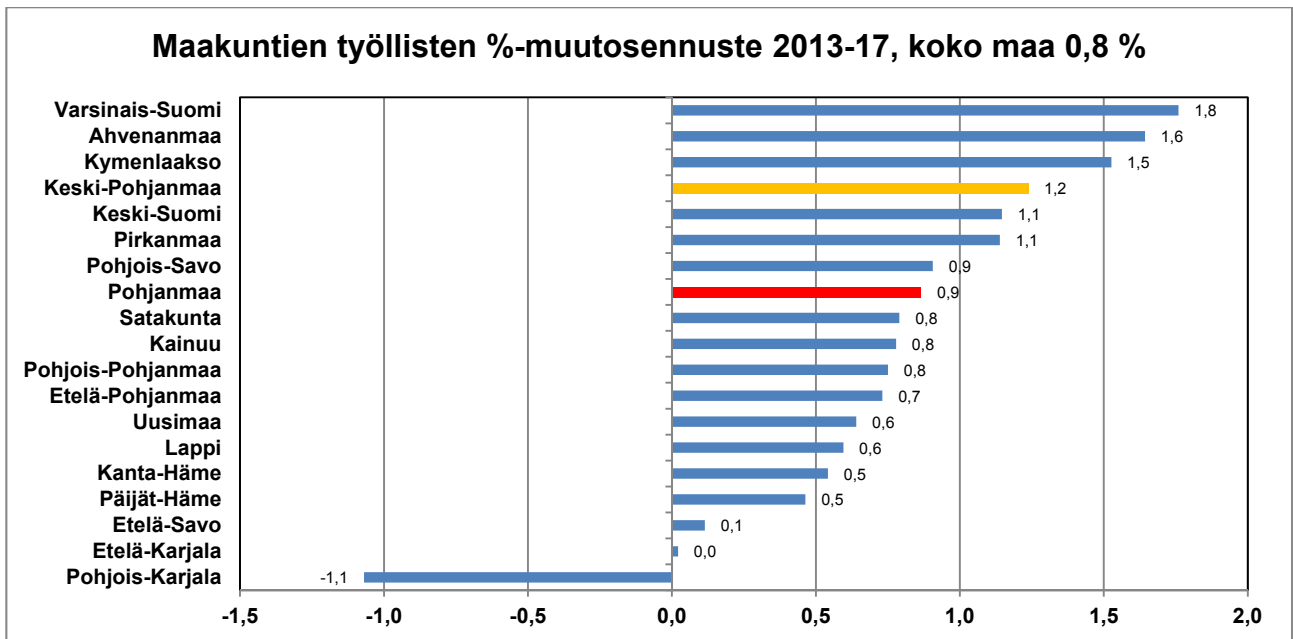
Maakunnat

Uudenmaan osuus koko maan työllisistä oli vuonna 2012 vain kolmasosa eli selvästi pienempi kuin bkt-osuus mutta kuitenkin ylivoimaisesti suurin. Kun lisätään kolme seuraavaa suurta maakuntaa, saadaan tämän ydinalueen osuudeksi reilusti yli puolet koko maan työllisistä. Pohjanmaan %-osuus oli 3,5 % ja Keski-Pohjanmaan 1,3 %. Pohjanmaan bkt-osuus oli hieman suurempi ja Keski-Pohjanmaan pienempi. Tulos kuvastaa maakuntien tuotanto- ja elinkeinorakenteiden eroja. Pohjanmaa on erikoistunut korkean tuottavuuden teollisuuteen ja Keski-Pohjanmaa työllistävempään alkutuotantoon koko kansantalouden työnjaossa.

Pohjanmaa jäisi ennusteen mukaan kaikkien työllisten %-muutosennusteessa 2013-17 maakuntien keskivaiheille mutta Keski-Pohjanmaa kipuaisi neljänneksi. Kärjessä olisi Varsinais-Suomi, joka edellisellä nelivuotiskaudella 2008-12 menetti suhteellisesti eniten työllisyydestään. Pohjois-

Karjalalle kävisi päinvastoin; se putoaisi ykkössijalta ainoaksi maakunnaksi, jossa työllisyys vähenisi!

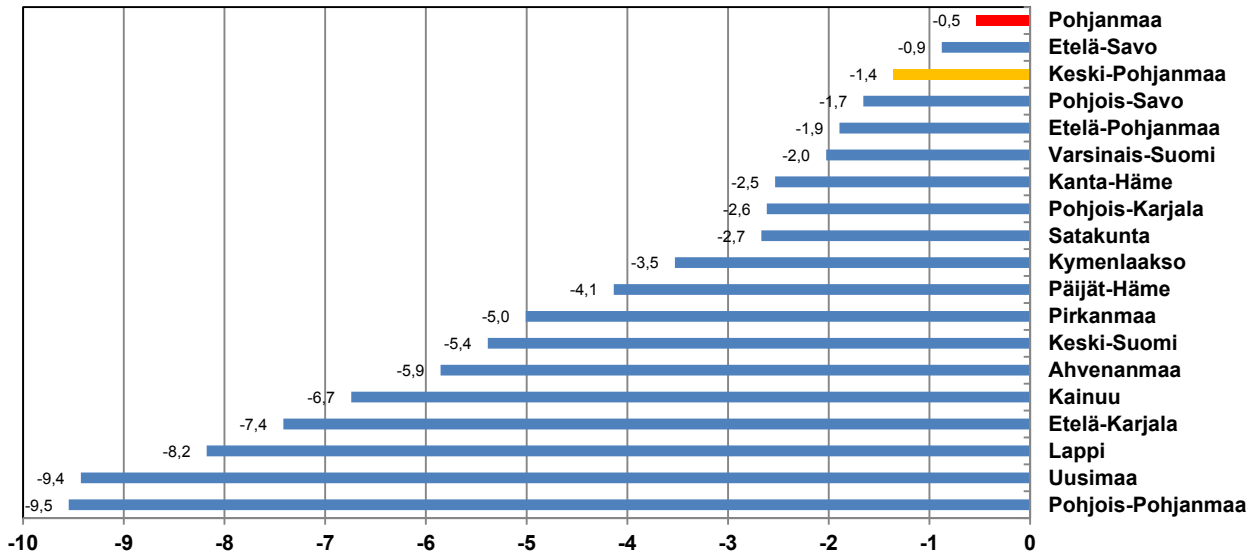

Myös työllisyydessä vuodet 2008-12 olivat myllerrysten aikaa. Globaalin taluskriisin seurauksena työllisyyskin laski vuonna 2009 nopeasti mutta alkoi elpyä seuraavana vuonna. Keski-Pohjanmaan työllisten määrä kasvoi koko aikajaksolla maakunnista kolmanneksi ja Pohjanmaan neljänneksi nopeimmin. Koko maan työllisyys kasvaisi lähes prosentin ennusteajaksolla, kun se laski runsaan prosentin edellisellä nelivuotiskaudella.

Teollisuus kärsi pahiten tästä globaalista kriisistä ja niinpä koko maasta hävisi yli joka kymmenes teollisuuden työpaikka. Manner-Suomen maakunnista vain Keski-Pohjanmaalla oli kolmen prosentin verran kasvua. Piskuinen Ahvenanmaa oli ykkönen mutta siellä oli vain noin tuhat teollisuuden työllistä. Vähimmin vaurioin pärjäsi Pohjanmaa parin prosentin laskullaan. Kainuussa (metsäteollisuus) peräti lähes joka kolmas ja Pohjois-Pohjanmaalla (elektroniikka) sekä Kymenlaaksossa (metsäteollisuus) joka viides teollisuuden työpaikka karsiutui.

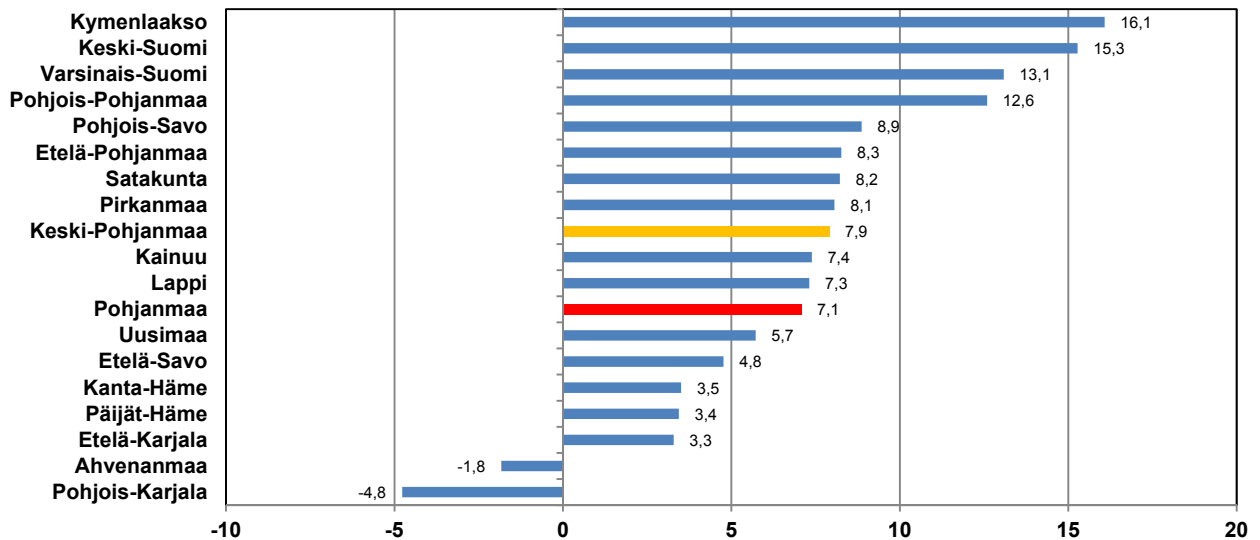
ETLA ennustaa koko maan teollisten työpaikkojen laskun hidastuvan vuosina 2013-17 viiteen prosenttiin. Kasvua ei olisi kuitenkaan missään maakunnassa. Pohjanmaalla vähennys olisi vain puoli ja Keski-Pohjanmaalla puolitoista prosenttia. Pohjois-Pohjanmaalla ja Uudellamaalla pudotus olisi lähes joka kymmenes teollisuuden työpaikka. Elektroniikkateollisuudesta katoaisi niissä edelleen noin joka neljäs työpaikka. Varsinais-Suomessa kulkuneuvojen valmistamisen työllisyyden lasku yli kolmanneksella vuosina 2008-12 kääntyisi neljänneksen kasvuun vuosina 2013-17!

**Maakuntien teollisuuden työllisten %-muutosennuste 2013-17,
koko maa -5,0 %**

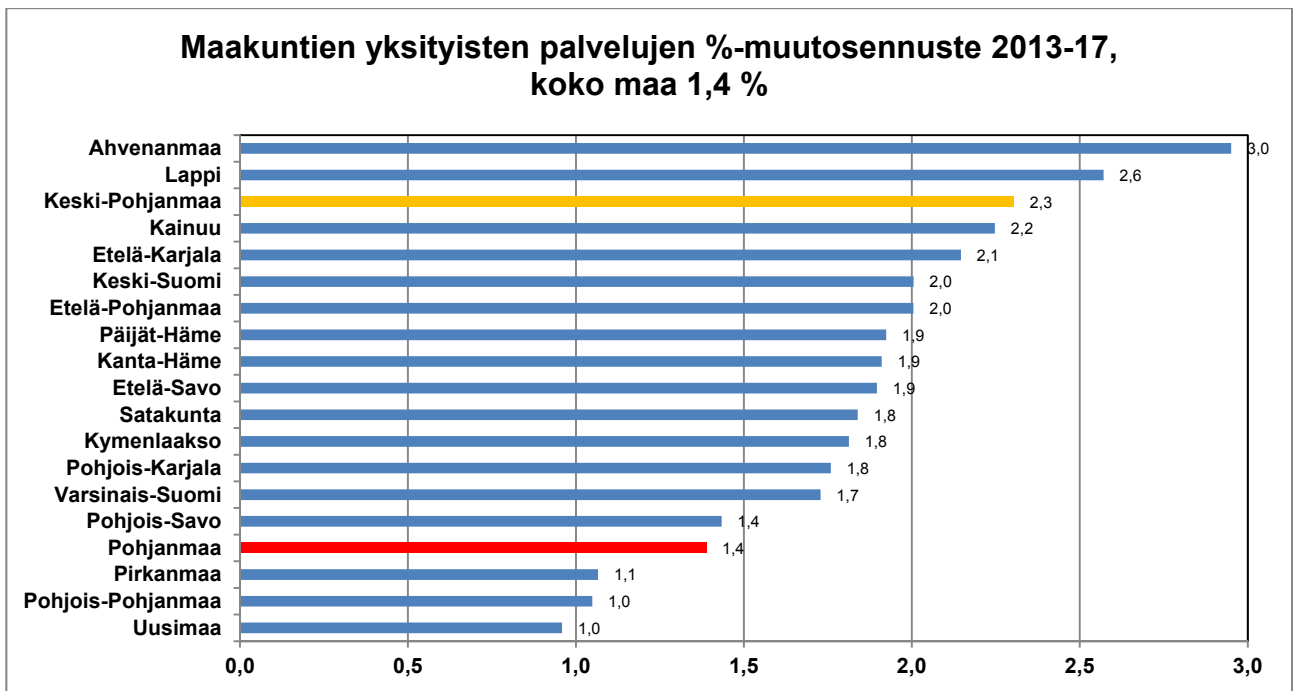
Rakennusalan työllisyys kasvaisi ennusteen mukaan reippaasti koko maassa vuosina 2013-17, vain parissa maakunnassa olisi laskua. Keski-Pohjanmaalla kasvu olisi maakuntien keskitasoa mutta Pohjanmaalla hitaampaa. Edellisellä neljänvuotiskaudella koko maan alan työllisyys laski pari prosenttia. Yli joka toisessa maakunnassa työllisten määrä väheni, myös Keski-Pohjanmaalla. Pohjanmaalla oli kasvua prosentin verran.

**Maakuntien rakennusalan työllisten %-muutosennuste 2013-17,
koko maa 7,9 %**

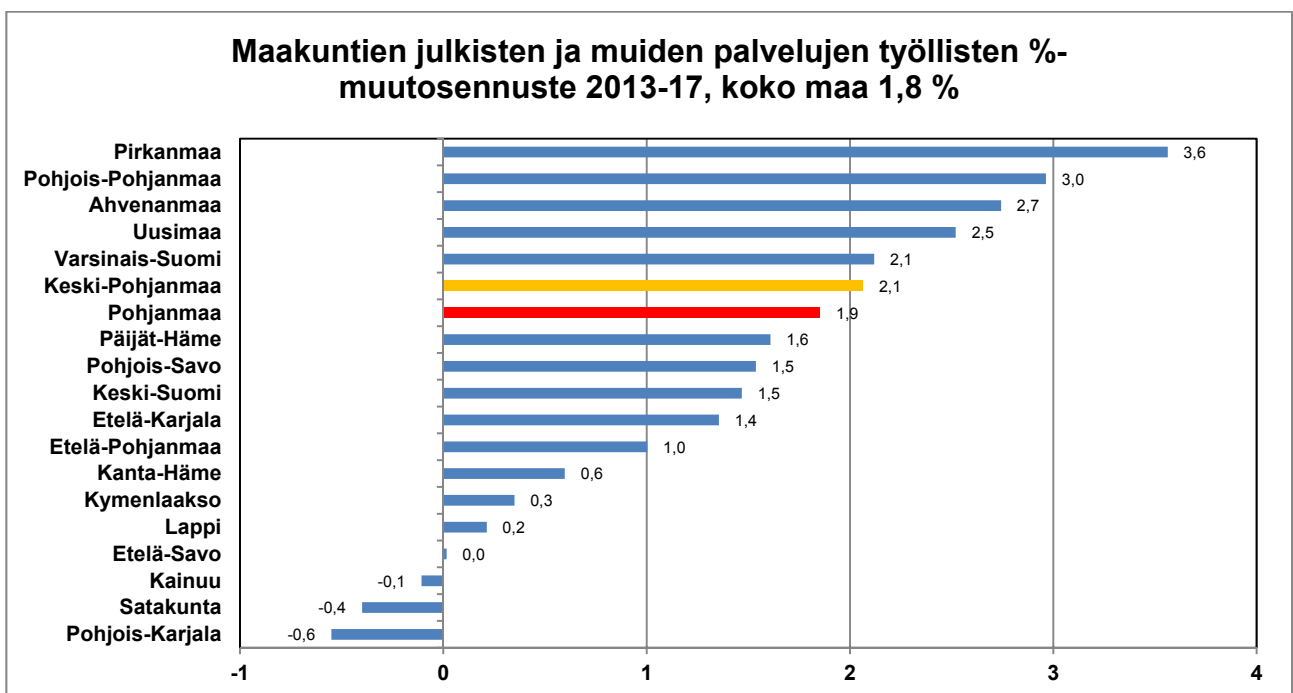

Yksityisten palvelujen työllisyyden ennustetaan kasvavan kaikissa maakunnissa. Keski-Pohjanmaalla kasvu olisi kolmanneksi nopeinta mutta Pohjanmaalla neljänneksi hitainta.

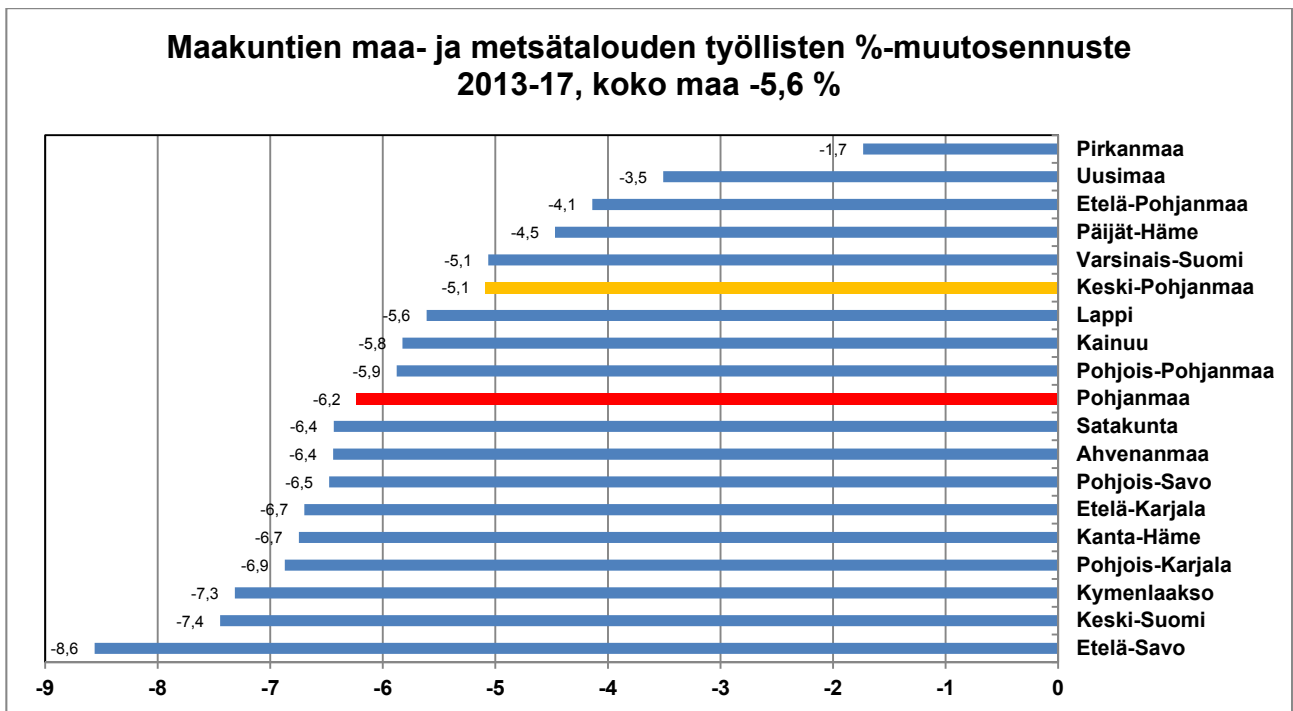
Peränpitäjänä olisi Uusimaa, jossa yksityiset palvelut ovat erittäin tärkeitä. Koko maan kasvuvauhti kohentuisi edelliseen neljävuotiskauden hienoisesta laskusta. Pohjanmaalla kasvu riipeytyisi mutta Keski-Pohjanmaalla hidastuisi.

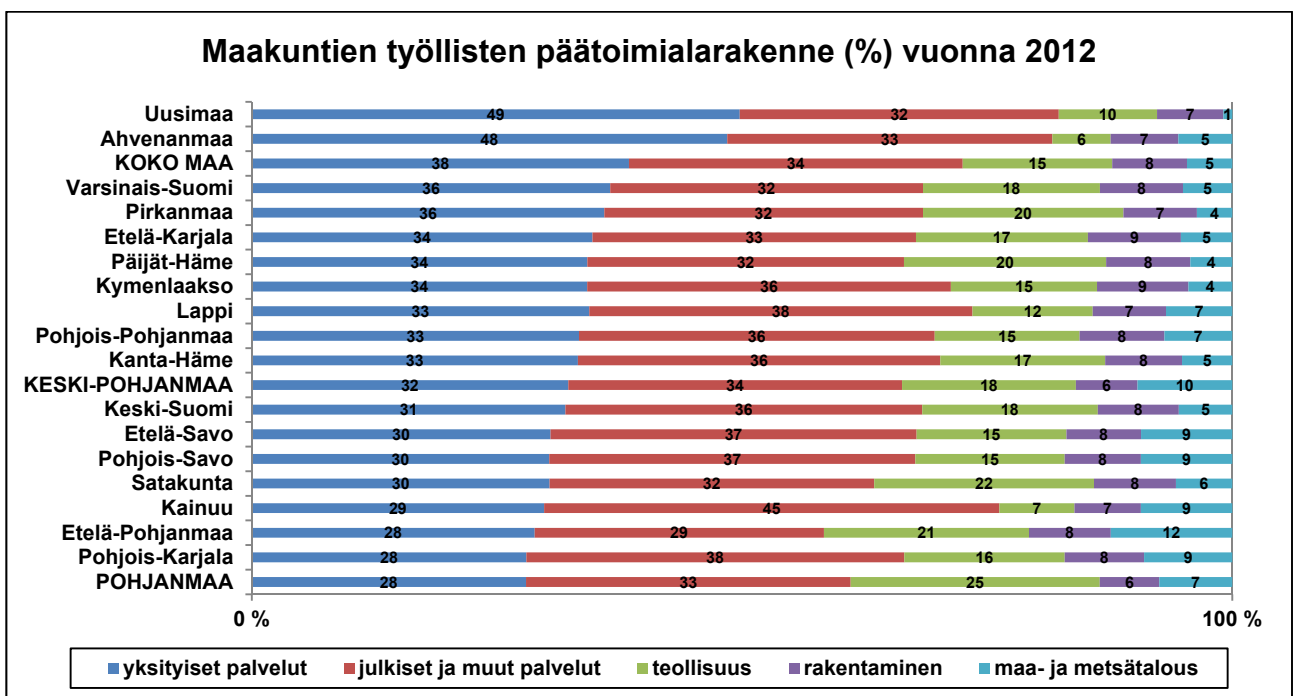
Julkisten ja muiden palvelujen työllisyys vähenisi ennustejaksolla vain kolmessa maakunnassa. Sekä Pohjanmaalla että Keski-Pohjanmaalla kasvu olisi keskimääräistä parempaa. Julkisen sektorin työllisten määrän kasvu hidastuisi kuitenkin huomattavasti sekä koko maassa että molemmissa maakunnissa.

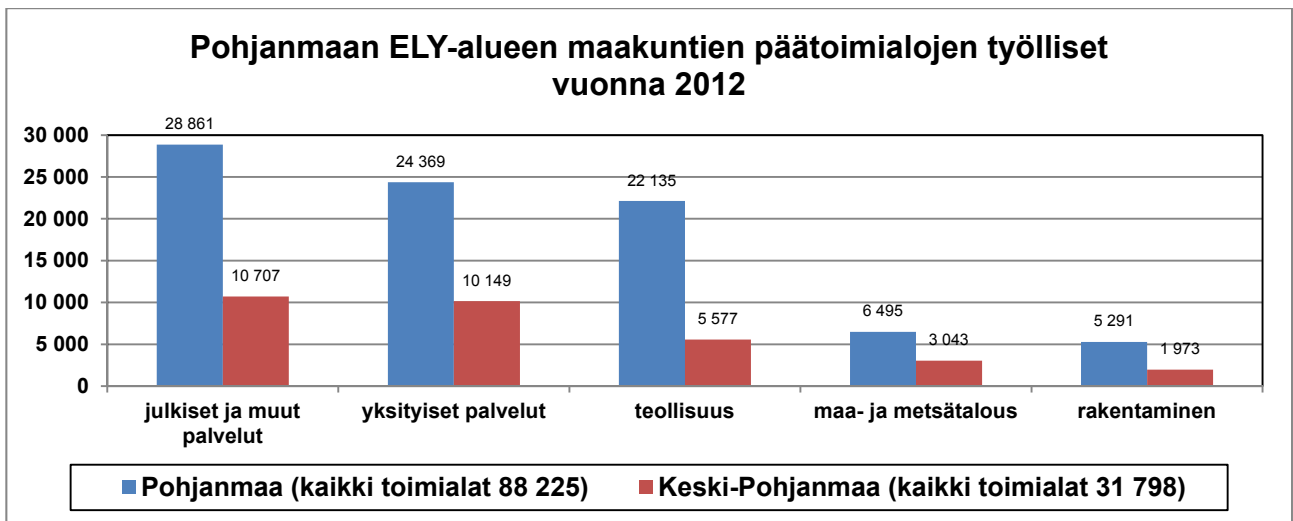
Maa- ja metsätalous menettäisi ennusteen mukaan viitisen prosenttia työvoimastaan sekä koko maassa että molemmissa maakunnissamme. Työpaikkakato olisi koko maassa samaa luokkaa kuin edellisellä neljävuotiskaudella mutta hidastumassa molemmissa maakunnissa.

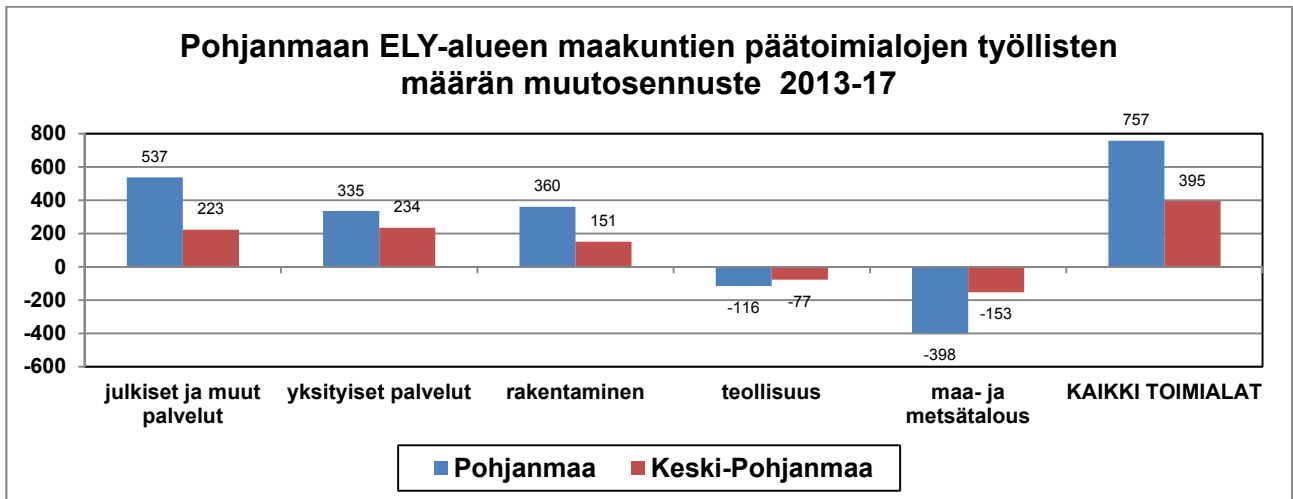
Myös työllisten jakaumassa Pohjanmaa erottuu teollistuneimpana ja vähiten palveluvaltaisena maakuntana vuonna 2012. Kuitenkin molemmat pääpalvelutoimialat työllistivät useamman kuin teollisuus täälläkin. Keski-Pohjanmaalla maa- ja metsätalous työllisti edelleen joka kymmenennen, kun Uudellamaalla osuus oli alle prosentin. Siellä yksityiset palvelut työllistivät joka toisen.

Molemmissa ELY-alueen maakunnissa julkiset ja muut palvelut olivat vuonna 2012 päätoimialojen suurimmat työllistäjät. Pohjanmaan maakunnan %-osuudet olivat kaikista työntekijöistä 74 %, maa- ja metsätalouden harjoittajista vain 68 % mutta teollisuudesta peräti 80 %.

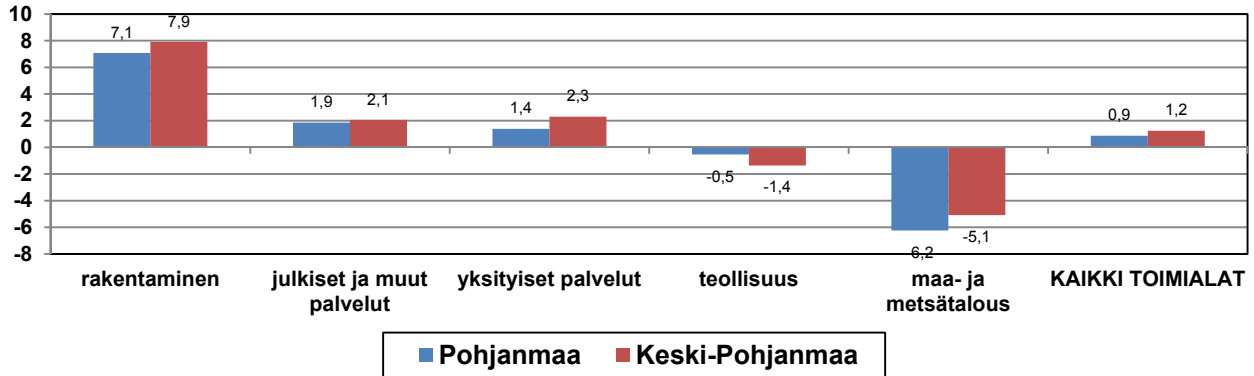

Työllisten määrän kasvu painottuisi Pohjanmaalla palveluihin, erityisesti julkiselle sektorille. Teollisuuden ja alkutuotannon työllisyys heikkenisi. Keski-Pohjanmaalla kasvu jakaantuisi tasaisemmin palveluihin ja rakentamiseen. Teollisuus ja alkutuotanto menettäisivät edelleen työpaikkojaan.

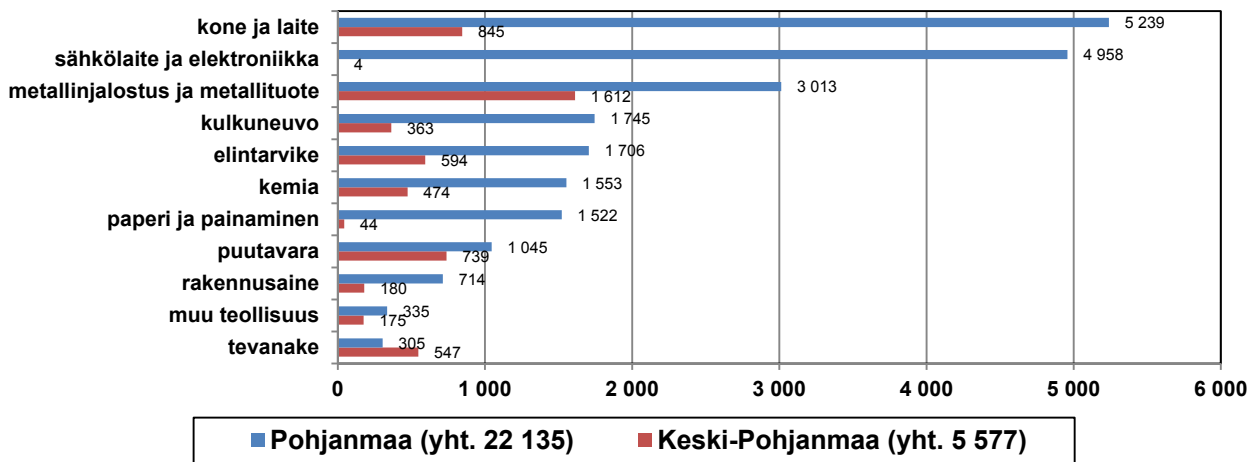
Prosenttimuutosennusteen mukaan molemmissa maakunnissa rakentamisen työllisyys kasvaisi selvästi eniten, lähes kymmenesosalla. Maa- ja metsätalouden työvoima supistuisi yli viisi prosenttia. Kokonaiskasvu jäisi vain prosentin tietämille.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien päätoimialojen työllisten %-muutosennuste 2013-17

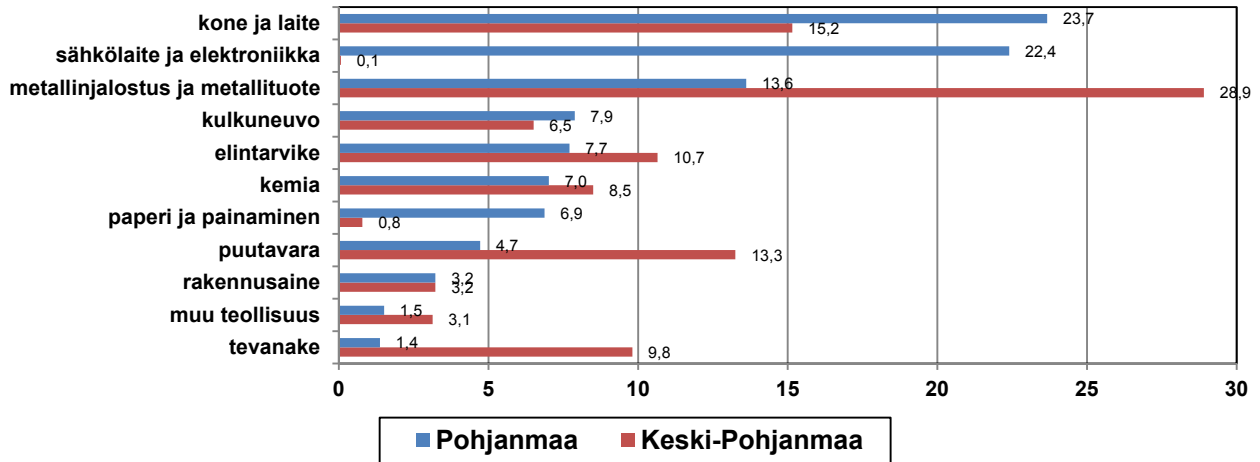
Pohjanmaan teollisuuden työllisistä koneiden ja laitteiden ja sähkölaitteiden valmistus työllistivät lähes yhtä paljon, kun bkt:sta jälkimmäisen osuus oli selvästi suurempi. Keski-Pohjanmaalla ei ole kuin muutama elektroniikka-alan työntekijä. Metallinjalostus työllisti siellä selvästi eniten. Vielä 1980-luvulla molemmissa maakunnissa tärkeä tekstiili-, vaate- ja nahka- ja kenkäteollisuus (tevanake) oli vain varjo entisestään.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien teollisuustoimialojen työlliset 2012

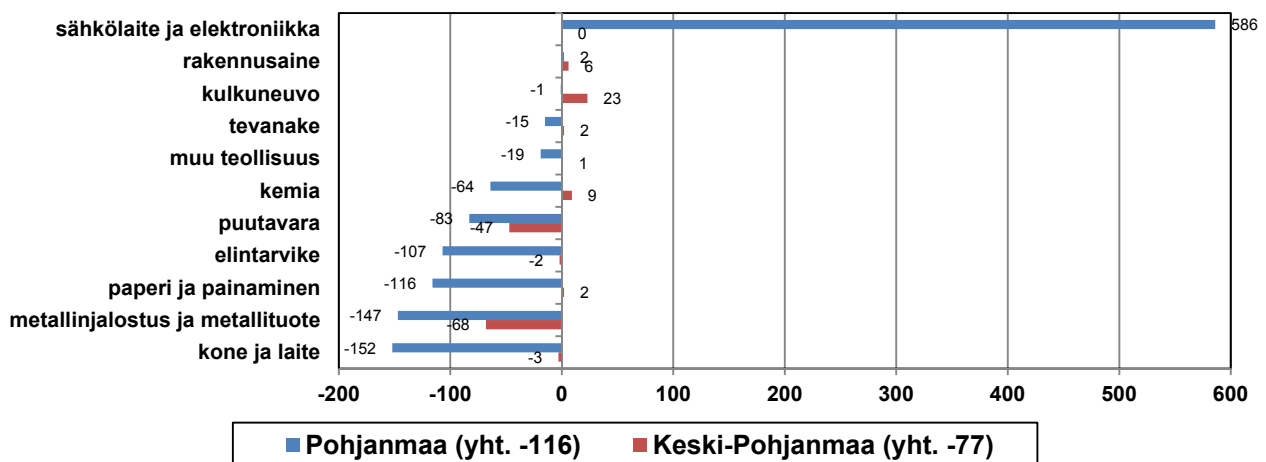
Energiaklusterin toimialat työllistivät Pohjanmaalla lähes puolet teollisuuden koko työvoimasta. Keski-Pohjanmaalla pelkästään metallinjalostuksessa toimi kolme kymmenestä teollisuuden työntekijästä. Myös puutavaran valmistus ja tevanake-teollisuus ovat siellä selvästi suhteellisesti vahvempia kuin Pohjanmaalla.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien teollisuuden työllisten toimialarakenne (%) vuonna 2012

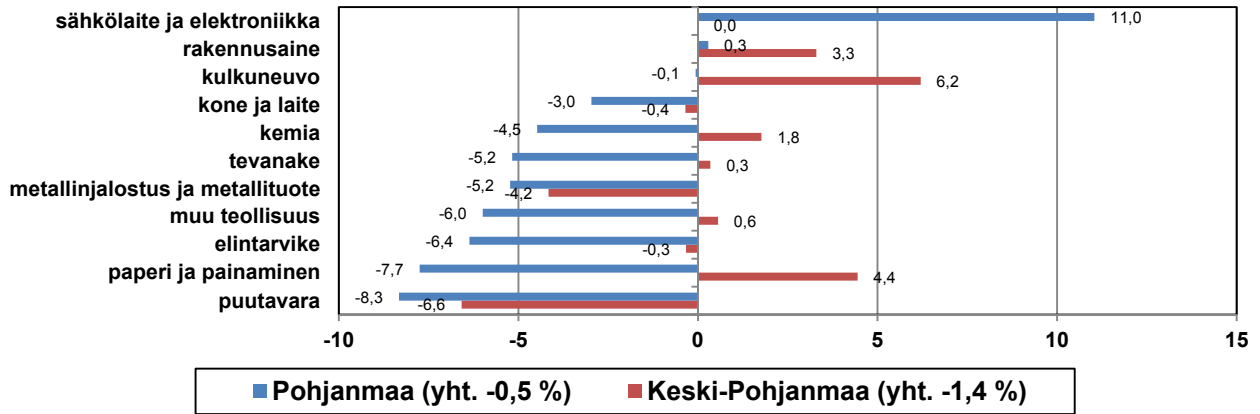
Pohjanmaalla teollisuuden työpaikkojen lisäys keskittyisi käytännössä kokonaan sähkölaitteiden valmistukseen mutta ennuste on erittäin maltillinen verrattuna siihen asetettuihin toiveisiin Vaasanseudulla. Toinen energiaklusterin tukijalka koneiden ja laitteiden valmistus jopa supistuisi toisella sadalla työpaikalla. Vielä edellisellä nelivuotiskaudella sen työpaikat kasvoivat toiseksi eniten! Keski-Pohjanmaalla tärkeä metallinjalostus menettäisi työpaikkojaan eikä mikään muukaan toimiala juurikaan menestyisi kummassakaan maakunnassa. Niinpä teollisuuden työpaikat vähenisivät molemmissa.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien teollisuustoimialojen työllisten määrän muutosennuste 2013-17

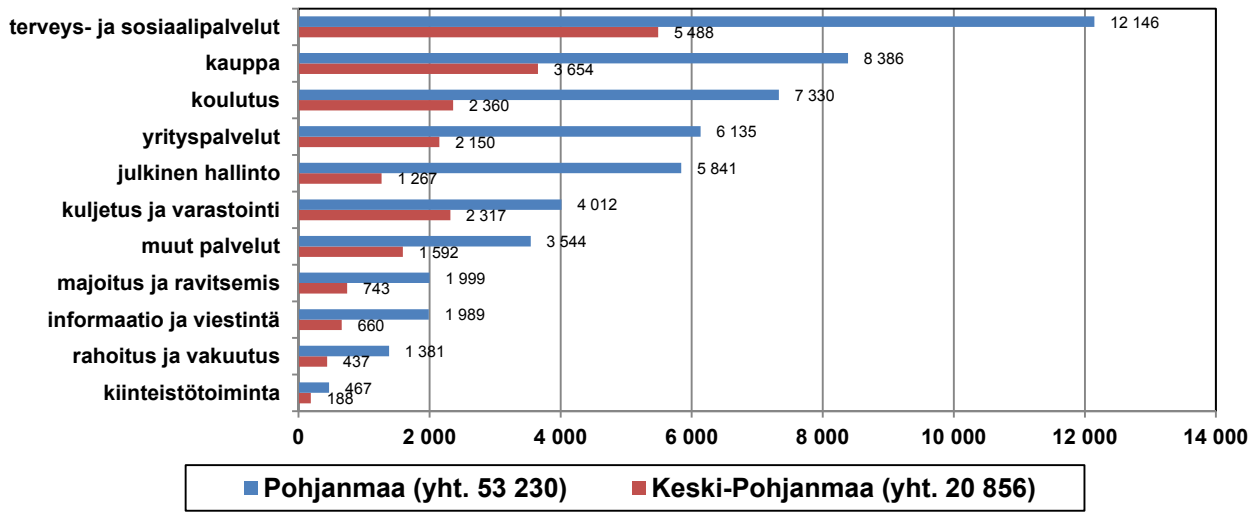
Pohjanmaan sähkölaitteiden valmistuksen työllisyys kasvaisi yli kymmenyysosalla. Keski-Pohjanmaalla tuntuvaan kasvuprosenttiin pääsisi vain kulkuneuvojen valmistus. Pahiten taantuisi molemmissa maakunnissa puutavaran valmistus. Pohjanmaalla tärkeä paperiteollisuus ja elintarvikkeiden valmistus vähentäisivät myös suhteellisen rankasti työpaikkojaan.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien teollisuustoimialojen työllisten %-muutosennuste 2013-17

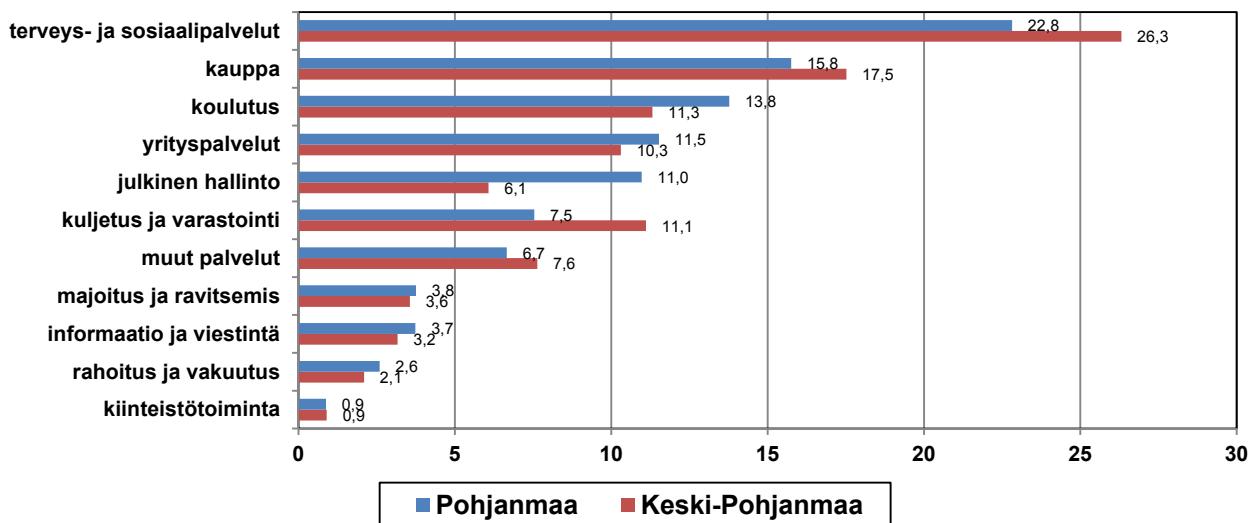
Terveys- ja sosiaalipalvelut olivat molemmissa maakunnissa suurimpia palvelualojen työllistäjiä vuonna 2012.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien palvelutoimialojen työlliset vuonna 2012

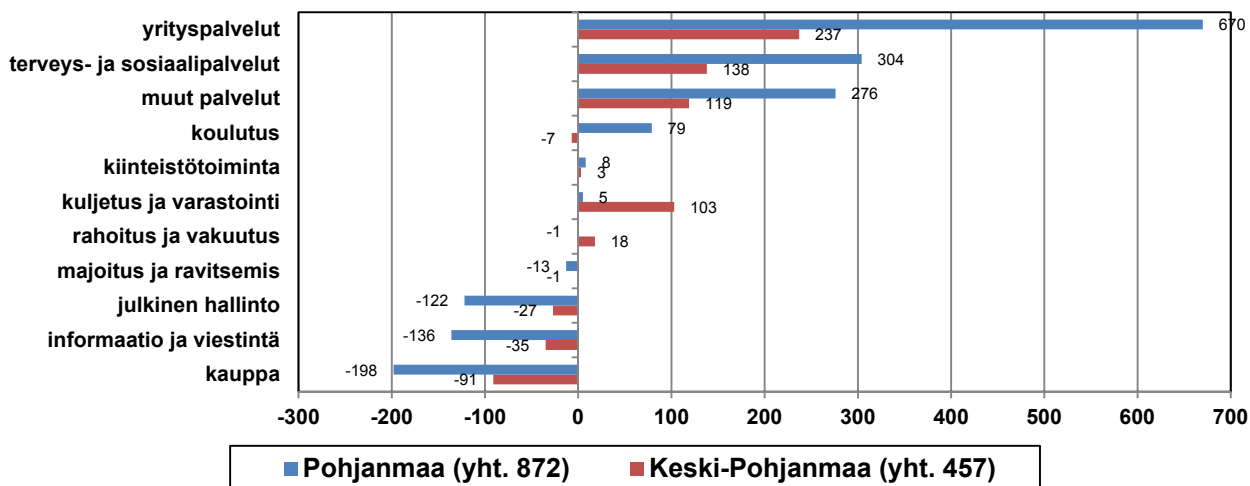
Kuljetus ja varastointi sekä terveys- ja sosiaalipalvelut työllistivät Keski-Pohjanmaalla suhteellisesti useamman kuin Pohjanmaalla, jossa julkinen hallinto oli selvästi yleisempi työpaikka.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien palvelujen työllisten toimialarakenne (%) vuonna 2012

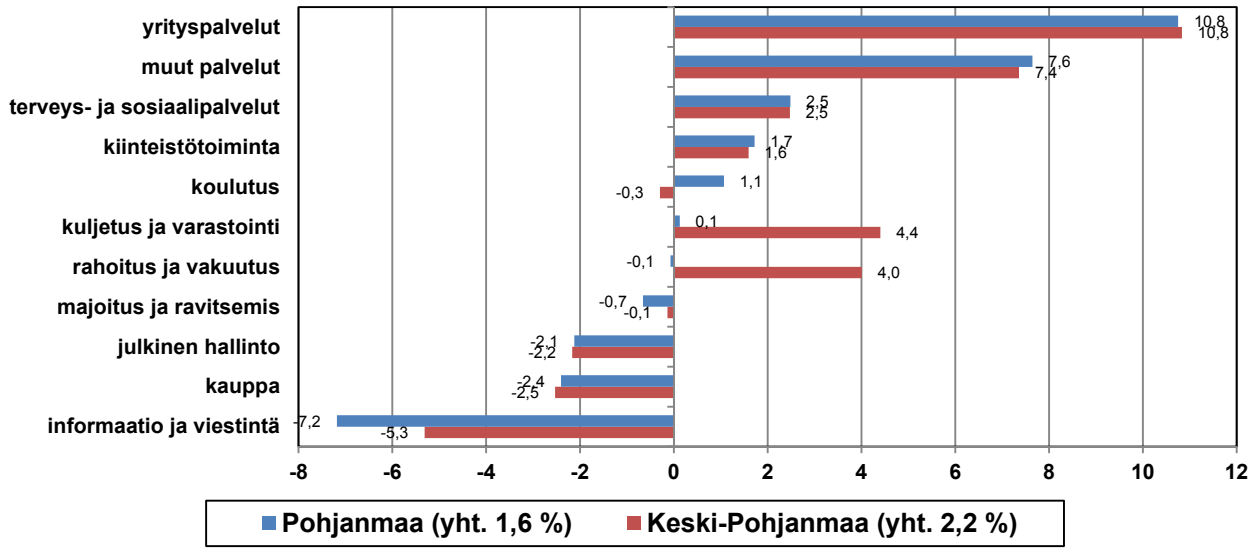
Yrityspalvelut olisivat ennusteen mukaan molemmissa maakunnissa palvelualoista suurin lisätyöllistäjä, toisena terveys- ja sosiaalipalvelut. Kauppaan, informaatio- ja viestintäalalle sekä rahoitus- ja vakuutusaloille tulisi selvää laskua. Kokonaismuutos olisi kuitenkin molemmissa maakunnissa positiivinen.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien palvelutoimialojen työllisten määrän muutosennuste 2013-17

Prosentuaaliset muutokset olisivat maakunnissa identtiset lukuun ottamatta kuljetus- ja varastointi sekä rahoitus- ja vakuutusaloja, joissa Keski-Pohjanmaa pärjäisi paremmin.

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien palvelutoimialojen työllisten %-muutosennuste 2013-17

Pohjanmaan työllisten määrän kasvu keskittyisi siis selvästi kolmelle toimialalle: yrityspalveluihin, terveys- ja sosiaalipalveluihin sekä sähkölaitteiden valmistukseen. Työpaikkoja karsiutuisi eniten maa- ja metsätaloudesta, sekä informaatio- ja viestintäalalta ja yllättäen koneiden ja laitteiden valmistuksesta vaikka se oli aikaisemmin kasvuala ja on energiaklusterin toinen tukijalka. - Koko maasta poiketen Pohjanmaalla toimiala sähkölaitteiden valmistus ja elektroniikka koostuu miltei yksinomaan sähkölaitteiden valmistuksesta, kun koko maassa pääpaino on ollut elektroniikassa (ns. Nokia-toimialalla), jonka tuotantoa on siirretty ja siirretään ulkomaille.

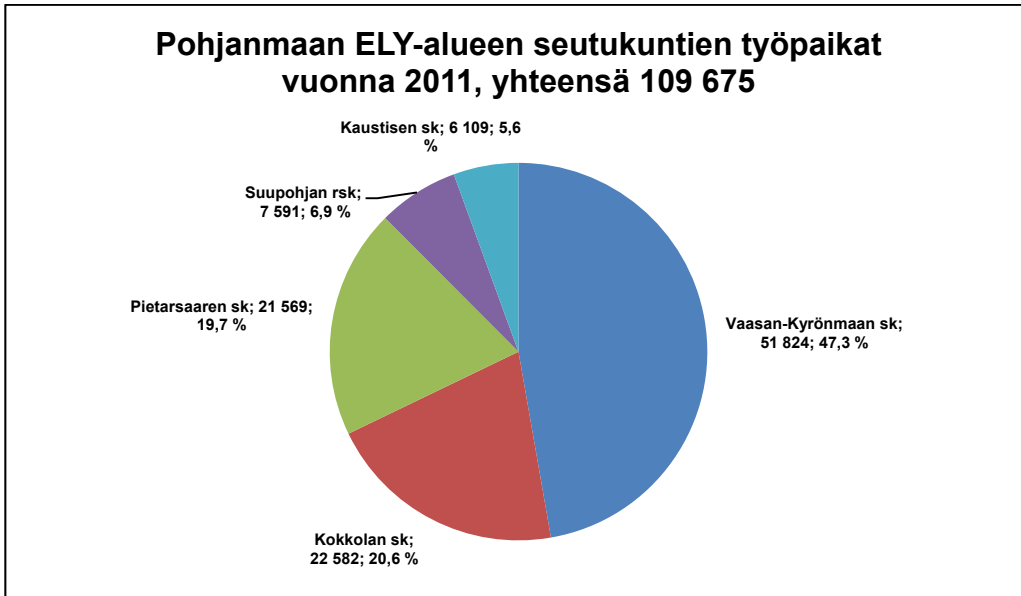
Keski-Pohjanmaalla eniten kasvua olisi niin ikään yrityspalveluissa ja terveys- ja sosiaalipalveluissa mutta myös rakennusalaalla. Pahiten pienenisivät maa- ja metsätalouden ohella metallinjalostuksen työpaikat, jotka molemmat ovat maakunnan aluetalouden ydintä.

Bkt:n ja työllisten %-muutosennusteiden vertailu paljastaa, miten talouden tuottavuus kehittyisi. Päätoimialoista tuottavuus paransi eniten teollisuudessa, koska bkt:n reaalikasvu olisi toistakymmentä prosenttia mutta työllisten määrä koko maassa vähenisi ja Pohjanmaallakin kasvaisi vain hiukkasen. Vähiten tuottavuus tehostuisi julkisissa ja muissa palvelussa.

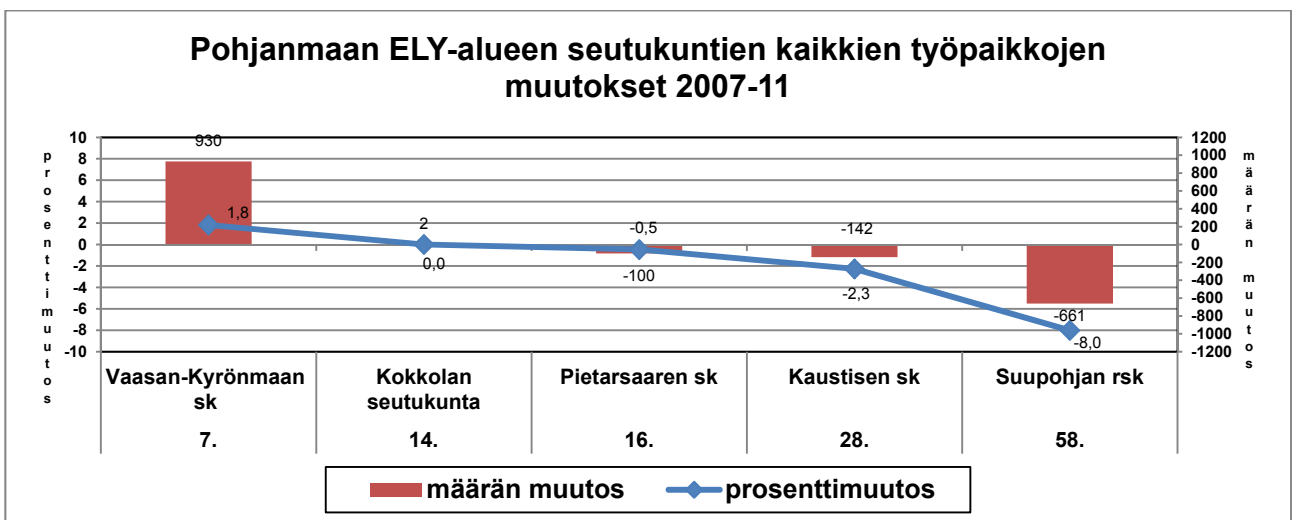
Teollisuuden toimialoista suurin tuottavuuden kasvu tulisi Pohjanmaalla koneiden ja laitteiden valmistuksessa ja Keski-Pohjanmaalla metallinjalostuksessa. Palveluiden paras tuottavuuskehitys olisi informaatio- ja viestintäaloilla, joissa työllisyys laskisi molemmissa maakunnissa vaikka bkt kasvaisi toistakymmentä prosenttia. Päinvastaisia palvelualoja olisivat terveys- ja sosiaalipalvelut sekä julkinen hallinto, joissa työllisten %-kasvu olisi nopeampaa kuin bkt:n %-kasvu. Tuottavuus siis heikkenisi näillä suurilla työllistävillä toimialoilla edelleen.

Seutukunnat

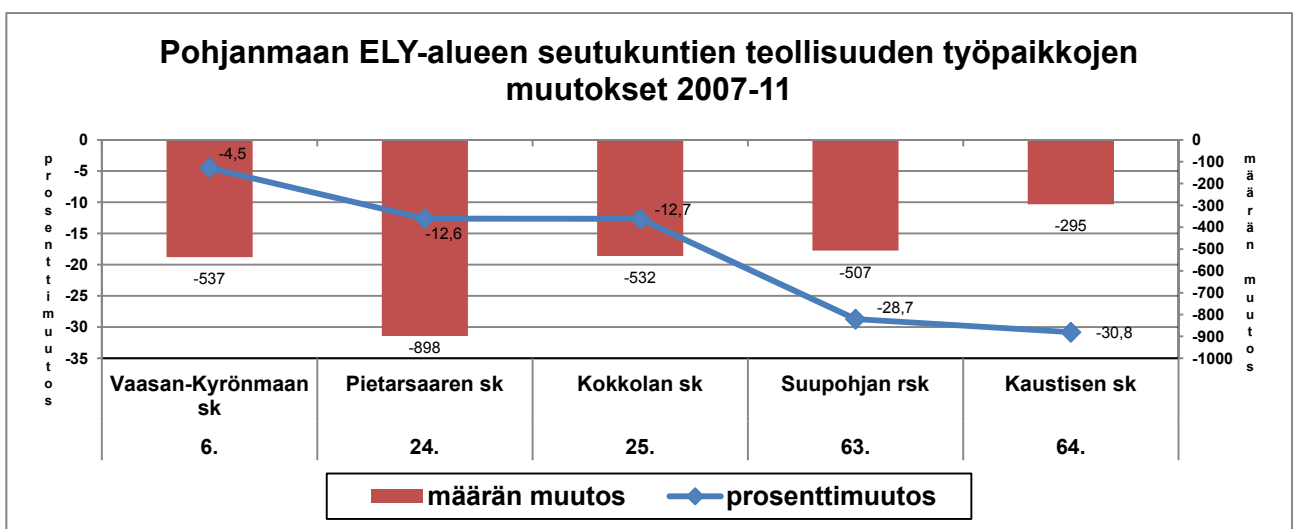
Tässä tarkastellaan ELY-alueen seutukuntien työpaikkakehitystä vuosina 2007-11, koska tuoreempaa tietoa ei ole saatavissa, ei myöskään ajantasaisia ennusteita. Pidempää ajanjaksoa ei tilastoluokittelun muutoksen vuoksi voida analysoida. Vaasan-Kyrönmaan seutukunnassa kävi töissä lähes puolet ELY-alueen työllisistä vuonna 2011. - Tilastokeskuksen tietoja on tässä jouduttu korjaamaan siten, että Kokkolan seutukunnasta on siirretty Kaustisen seutukuntaan vajaat 500 työpaikkaa, koska vuodesta 2010 lähtien Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoidon- ja peruspalvelukuntayhtymän kaikki työpaikat on erheellisesti kirjattu Kokkolan seutukuntaan.

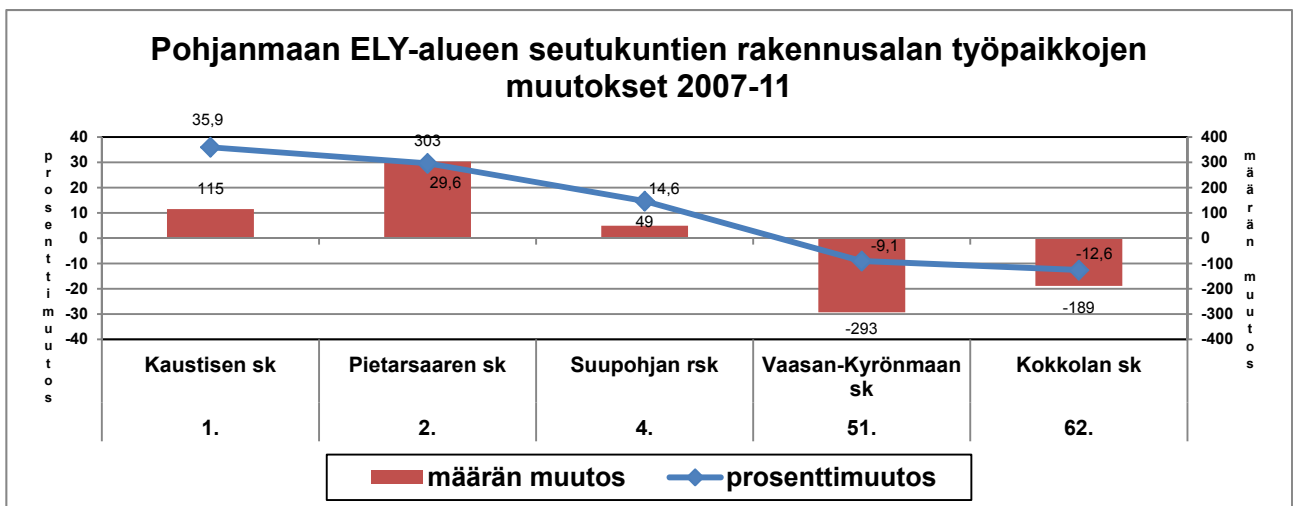
Ainoana työpaikkakasvuun vuosina 2007-11 ylsi Vaasan-Kyrönmaan seutukunta, joka sijoittui koko maassa seutukuntien %-muutosvertailussa sijalle seitsemän. Prosentuaalisesti pahiten kärsi työpaikkakadosta Suupohjan rannikon seutukunta, joka oli koko maassa 10. taantunein. Yhteensä ELY-alueella työpaikat säilyivät ennallaan. Koko maassa työpaikat supistuivat -0,6 % ja -14 600 työpaikkaa. Parhaiten kasvoivat koko maassa Tunturi-Lapin (6,1 %) ja pahiten taantuivat Joutsan (-16,6 %) seutukunnan työpaikat.

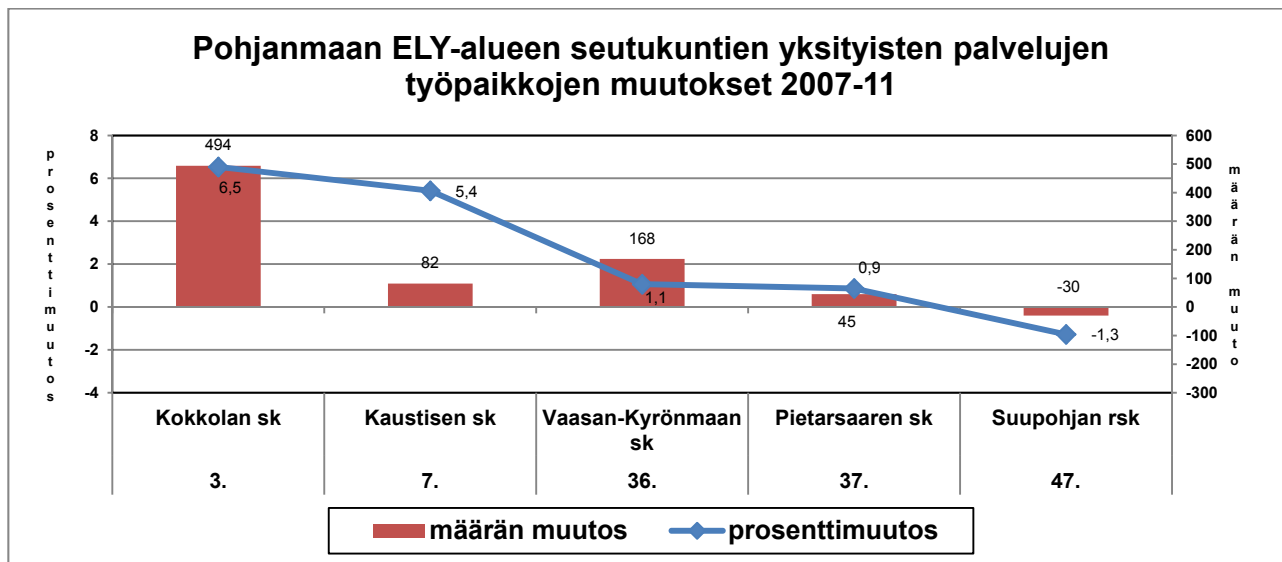
Teollisuuden työpaikat vähenivät vuosina 2007-11 kaikissa ELY-alueen seutukunnissa, samoin koko maassakin, joissa pienimmin tappiain selvisi Sisä-Savon seutukunta (-0,6 %) ja pahimman laskun koki Joutsan seutukunta (-44,3 %). Edes energiaklusteri ei pystynyt Vaasanseudulla pitämään teollisuuden työllisyyttä kasvussa. Seutukuntien prosenttimuutosvertailussa se sijoittui kuitenkin kuudenneksi parhaiten koko maassa. Pienten seutukuntien romahdukset johtuvat yksittäisten yritysten lakkauttamisesta. Koko ELY-alueella laskua oli -10,7 % ja -2 800 työpaikkaa. Koko maasta hävisi peräti 63 tuhatta teollista työpaikkaa, missä oli vähennystä -15,9 %. Osa niistä varmaankin vain siirtyi ulkoistamisen vuoksi toimialajaottelussa yrityspalveluihin. Kuitenkin suurin osa johtuu elektroniikkateollisuuden alasajaosta, jota kuvastavat alan keskittymien Helsingin, Tampereen, Oulun, Jyväskylän ja Salon seutukuntien yhteensä 24 tuhannen työpaikan menetykset koko teollisuudesta. Myös metsäteollisuuden rakennemuutos näkyy kokonaisvähennyksessä.

Rakennusalan työpaikkojen %-muutoksissa vuosina 2007-11 ELY-alue saavutti koko maan seutukuntavertailussa kaksoisvoiton ja neljännen sijan. Tosin molemmat maakuntakeskukset olivat viimeisimpien joukossa. Koko ELY-alueella työpaikat vähenivät -0,2 % ja -15 työpaikkaa. Koko maassa vähennys oli -1,3 % ja -2 100 työpaikkaa. Prosentuaalisesti pahin lasku oli Keski-Karjalan seutukunnassa (-15,1 %). Pääkaupunkiseudulla työpaikat kasvoivat yli tuhannella (2,7 %).

Yksityisten palvelujen (kauppa, kuljetus ja varastointi, majoitus ja ravitsemispalvelut, rahoitus- ja vakuutuspalvelut sekä yrityspalvelut) paras %-kasvu oli Keski-Pohjanmaan molemmissa seutukunnissa ja ne pääsivät koko maan vertailussa kymmenen parhaan kasvun seutukuntiin. Ykkösenä koko maassa oli Kajaanin (9,5 %) ja viimeisenä Maarianhaminan seutukunta (-13,7 %). Koko ELY-alueen kasvu oli 2,1 % ja 750 työpaikkaa. Koko maassa vastaavat luvut olivat 2,3 % ja 33 200 työpaikkaa, josta yksin pääkaupunkiseudulle seitsemän tuhatta.

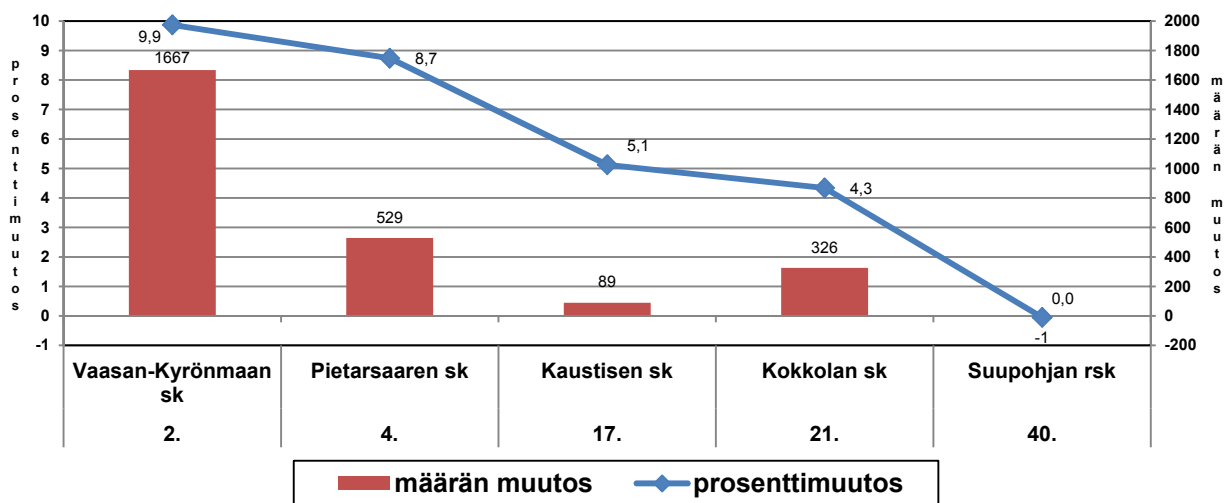

Yksityisten palvelujen alatoimialoista kasvoivat sekä koko maassa että ELY-alueella voimakkaimmin majoitus- ja ravitsemuspalvelut sekä yrityspalvelut. Tämä viittaa juuri siihen, että teollisuus on ulkoistanut mainittuja toimintojaan. Kaupan sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnan työpaikat ovat säilyneet suunnilleen ennallaan, mutta kuljetuksen ja varastoinnin supistuneet vuosina 2007-11.

	KOKO MAA		Pohjanmaan ELY-alue	
	%-muutos	määrän muutos	%-muutos	määrän muutos
majoitus ja ravitsemus	9,6	7 300	15,2	360
yrityspalvelut	5,9	21 700	5,1	600
rahoitus ja vakuutus	2,2	1 000	-0,2	0
kauppa	-0,9	-2 500	0,3	30
kuljetus ja varastointi	-5,6	-8 300	-4,0	-230

Julkisten ja muiden palvelujen (julkinen hallinto, terveys- ja sosiaalipalvelut, koulutus ja muu palvelutoiminta) työpaikkojen %-kasvussa Vaasan-Kyrönmaan ja Pietarsaaren seutukunnat olivat koko maan kärkisijoilla. Koko ELY-alueella kasvu oli 7,6 % ja 2 600 työpaikkaa. Koko maassa vastaavat luvut olivat 4,5 % ja 33 700. Nopeinta kasvu oli Maarianhaminan (12,2 %) ja pahinta lasku Joutsan (-17,7 %) seutukunnassa. ELY-alueella julkinen sektori lisäsi siis työpaikkojaan selvästi koko maata vauhdikkaammin. Näin erityisesti Vaasanseudulla paremman talouskehityksen ansiosta.

Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien julkisten ja muiden palvelujen työpaikkojen muutokset 2007-11

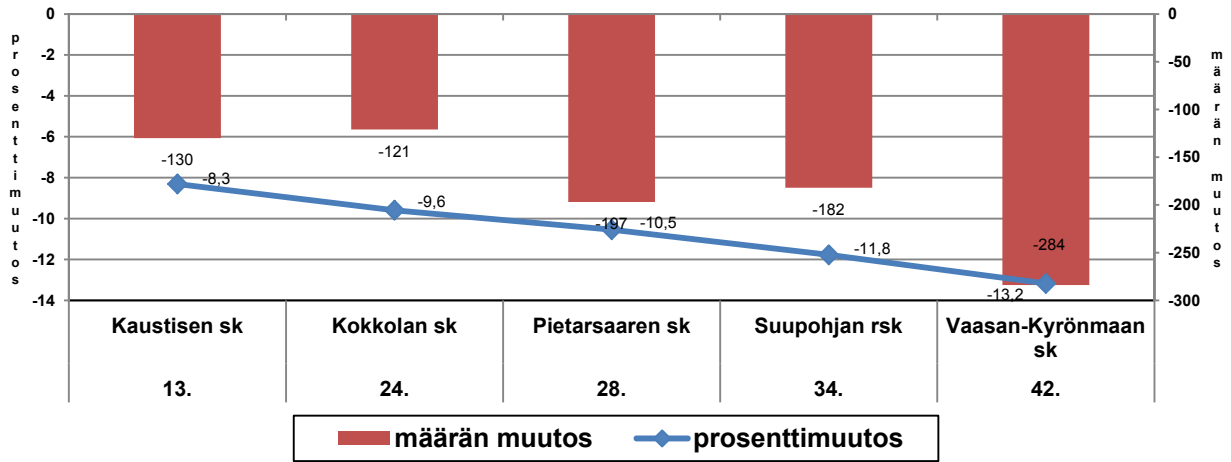

Julkisten ja muiden palvelujen alatoimialoista ylivoimaisesti suurin oli terveys- ja sosiaalipalvelut, jonka %-kasvu ELY-alueella oli nopeampaa kuin koko maassa ja muilla alatoimialoilla. Koko maassa parhaiten kasvoivat pienet luovat alat. Julkisen hallinnon työpaikat vähenivät sekä koko maassa että ELY-alueella. Yksin Vaasanseudulla lisääntyivät sosiaali- ja terveyspalvelujen työpaikat yli tuhannella (14 %) vuosina 2007-11. Niistä yhä suurempi osa on syntynyt yksityisten yritysten tuottamiin sosiaalipalveluihin, erityisesti vanhusten laitoshoitoon. Myös koulutukseen on siellä panostettu selvästi koko maata voimakkaammin ja työpaikat ovat lisääntyneet yli kymmenen prosenttia.

	KOKO MAA		Pohjanmaan ELY-alue	
	%-muutos	määrän muutos	%-muutos	määrän muutos
taiteet, viihde ja virkistys	10,5	3 900	5,9	70
terveys- ja sosiaalipalvelut	7,0	24 700	11,9	2000
muut palvelut	5,2	3 400	10,9	270
koulutus	3,7	6 100	7,4	580
julkinen hallinto	-3,5	-4 400	-6,7	-320

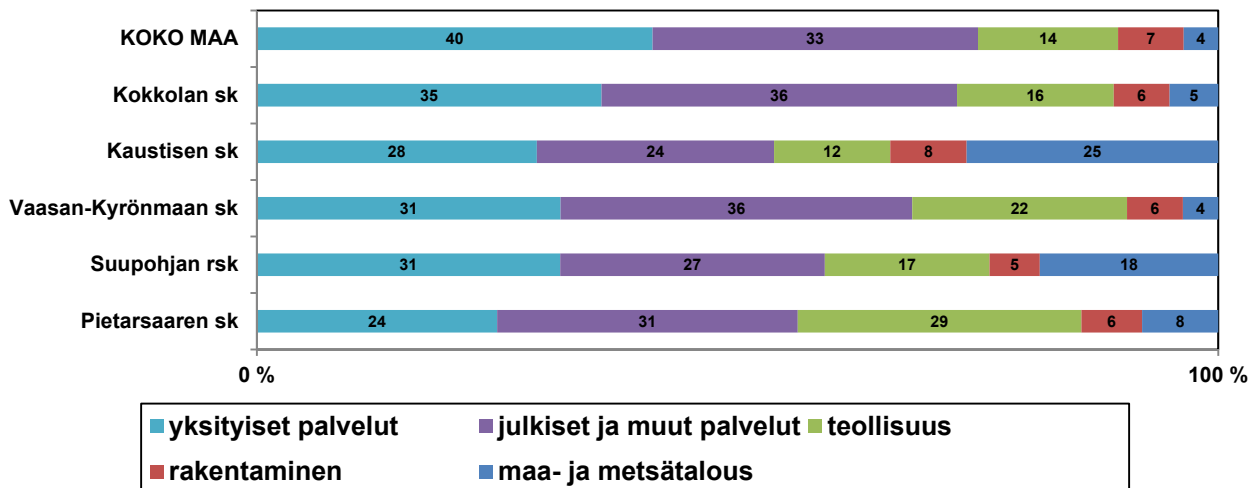
Maa- ja metsätalouden työpaikat vähenivät kaikissa ELY-alueen seutukunnissa vuosina 2007-11. Edes voimakas vihannesviljely Suupohjan rsk:illa ja turkistarhaus Kaustisen sk:ssa ei ehkäissyt supistumiskierrettä, joka on jatkunut jo vuosikymmeniä. Toisaalta alkutuotannon tuottavuus on kasvanut molemmissa maakunnissa nopeasti, mikä on merkinnyt työvoimatarpeen vähenemistä. Koko ELY-alueen %-muutos oli -10,9 % ja -900 työpaikkaa, kun koko maassa vähennys oli -11,5 % ja -10 700 työpaikkaa. Pienin vähennys oli Oulun (-1,2 %) ja suurin Etelä-Pirkanmaan (-39,3 %) seutukunnassa.

Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien maa- ja metsätalouden työpaikkojen muutokset 2007-11

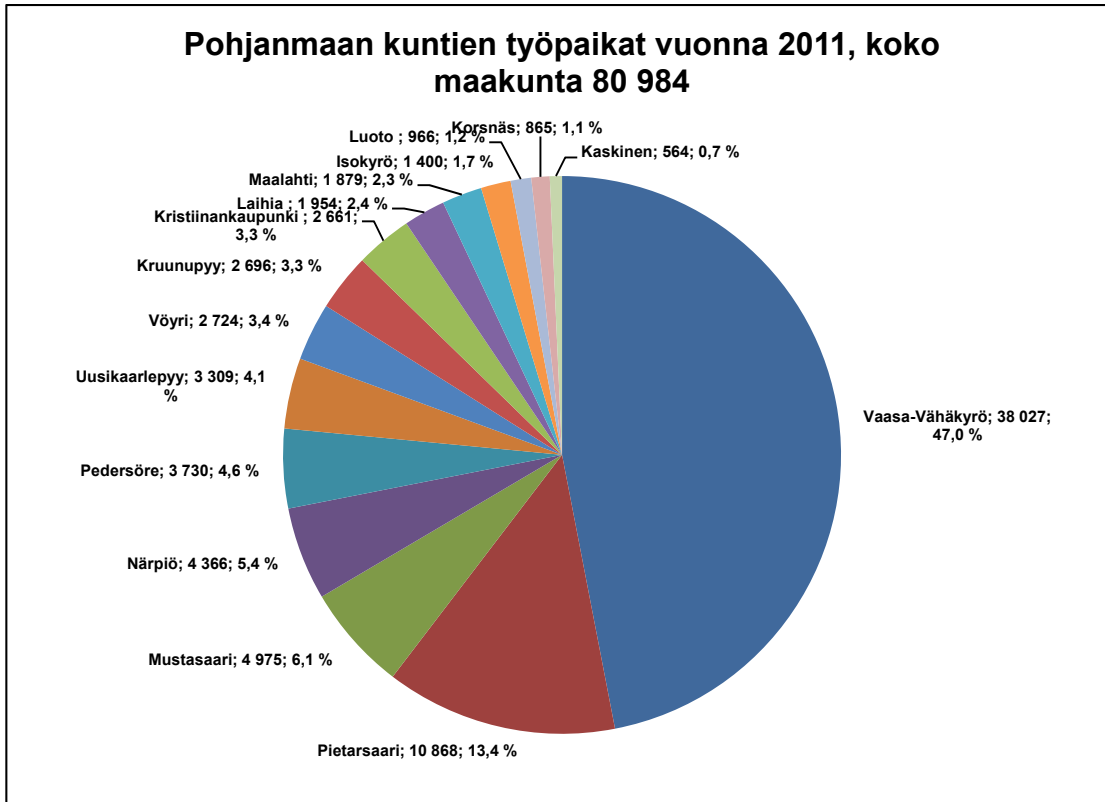
Kaustisen sk:ssa joka neljäs ja Suupohjan rsk:ssa joka viides työpaikka oli maa- ja metsätaloudessa vielä vuonna 2011. Teollisuus työllisti yli joka neljännen Pietarsaaren ja yli viidennen Vaasan-Kyrönmaan seutukunnissa. Suurin osa työpaikoista kaikissa ELY-alueen seutukunnissa oli kuitenkin palveluissa. Koko maassa palveluissa toimi peräti neljä viidestä työntekijästä.

Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien työpaikkojen %-jakauma päätoimialoittain vuonna 2011

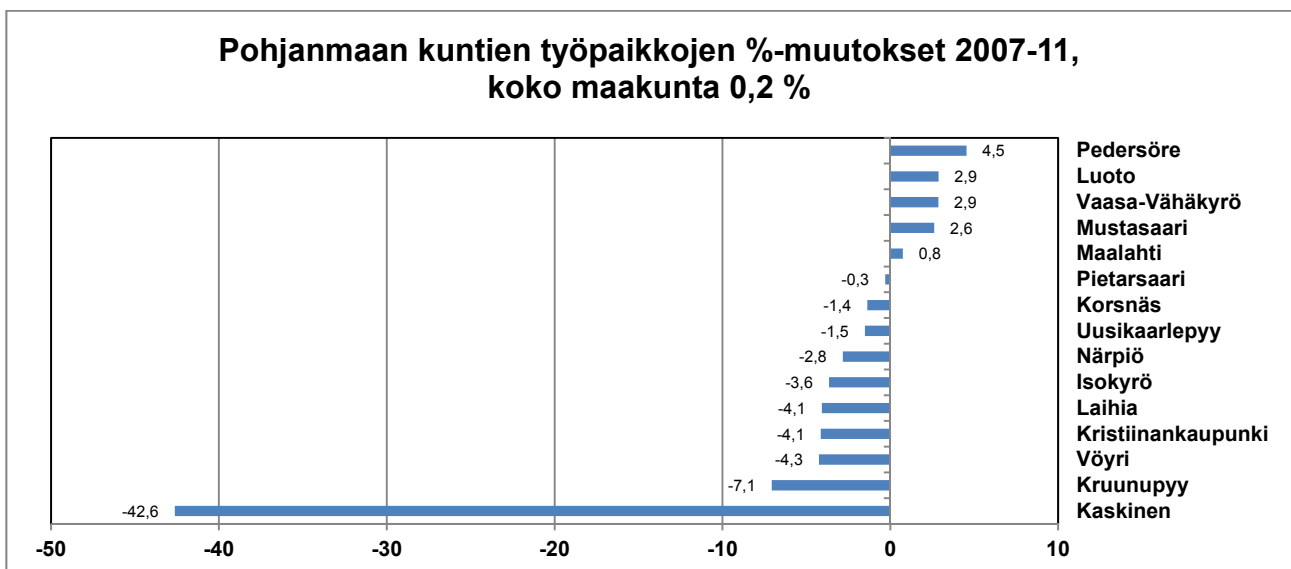

Kunnat

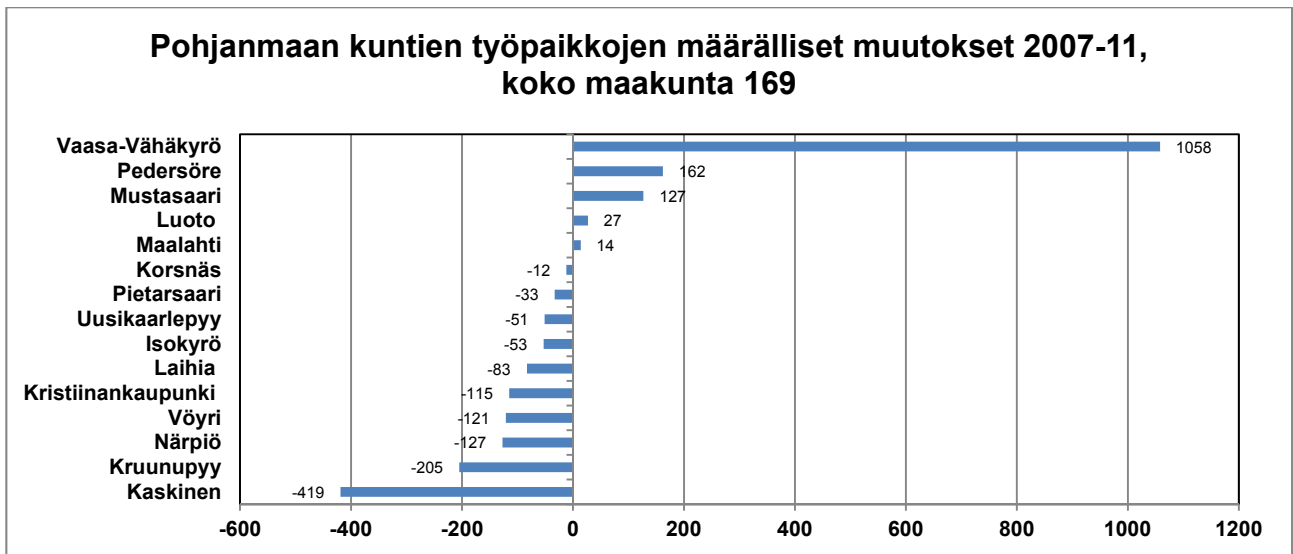
Vaasa-Vähäkyrössä kävi töissä lähes joka toinen Pohjanmaan työllisistä vuonna 2011. Kolmessa kunnassa työpaikkojen määrä jäi alle tuhanteen.

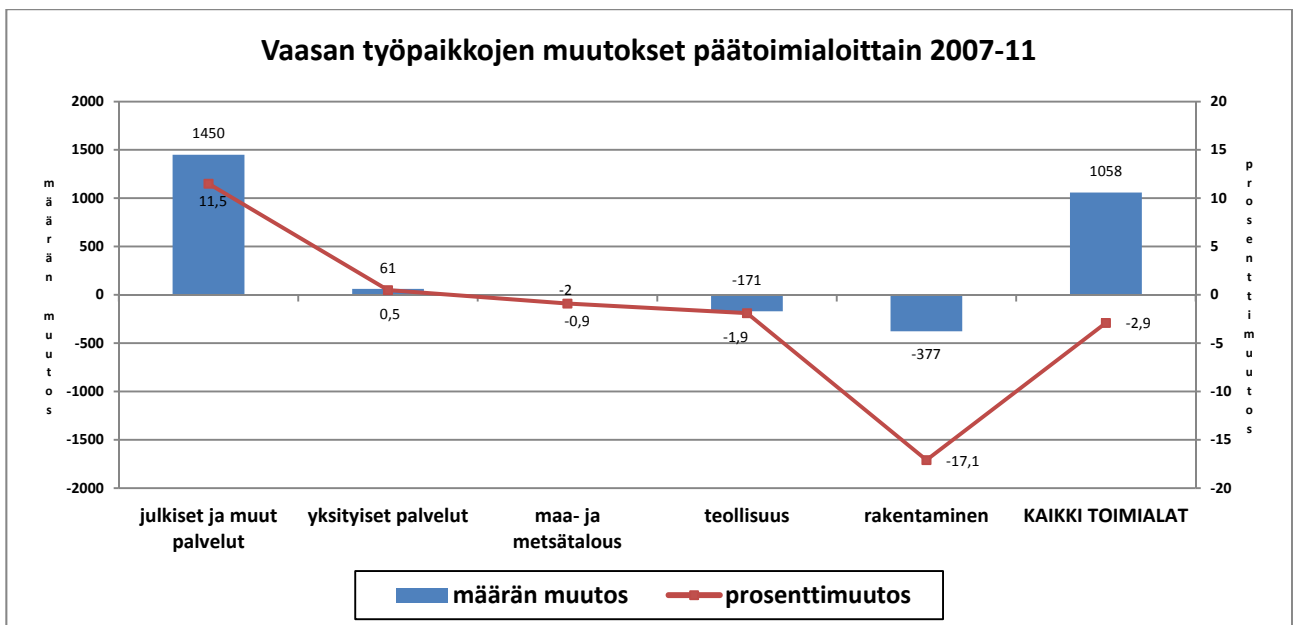
Pohjanmaan kuntien kaikkien työpaikkojen %-muutoksissa korostuu pienimmän kunnan eli Kaskisten yli joka kolmannen työpaikan poistuminen Metsä Botnian sellutehtaan lopettamisen takia.

Työpaikkojen määrän muutos keskittyi erittäin voimakkaasti Vaasaan. Kaskisten työpaikkamenetyks oli tähän kasvuun verrattuna yli puolet pienempi.

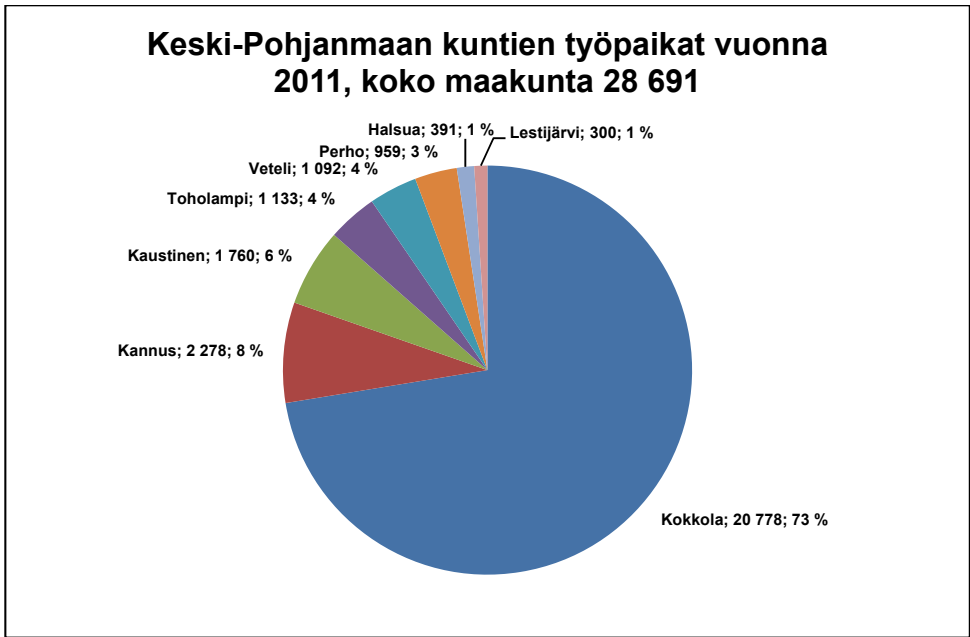

Vaasan työpaikkojen kasvu vuosina 2007-11 koostui lähes yksinomaan julkisista ja muista palveluista. Niistä sosiaali- ja terveystyöpaikkojen lisäys oli 800 ja koulutuksen 400 työpaikkaa. Lähes puolet hoivapalvelujen kasvusta oli palveluyritysten henkilöstökasvun ansiota. Yksityisissä palveluissa yrityspalvelujen työpaikkalisäys oli lähes 200 mutta kuljetus- ja varastointipalveluista katosi samaan aikaan 200 työpaikkaa ja kaupan alan työpaikat säilyivät ennallaan. Energiaklusterin teollisuushenkilöstön 300 lisäys ei riittänyt peittämään muiden teollisuusalojen työpaikkamenetyksiä. Rakennusalan suuri työpaikkakato kuvastaa tämän toimialan suhdanneherkkyyttä.

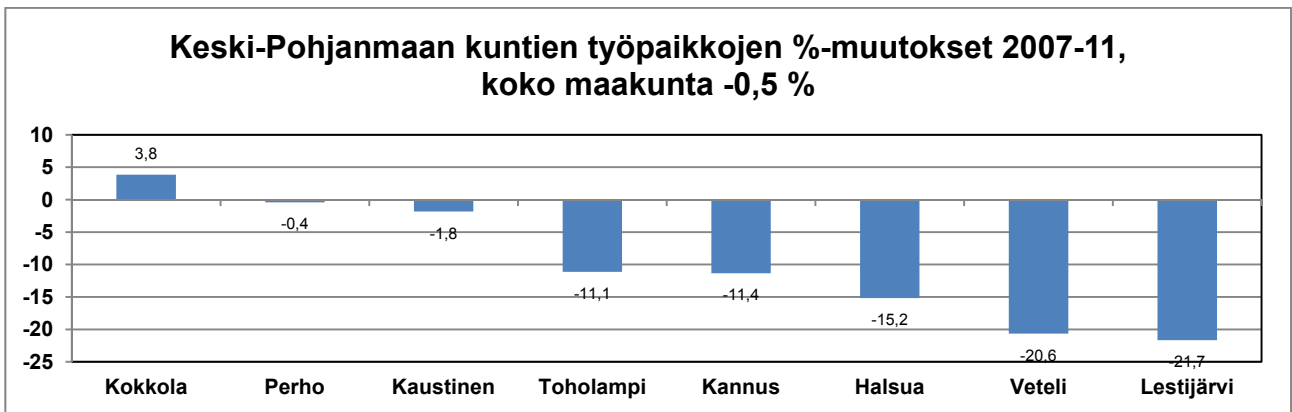

Keski-Pohjanmaan kuntien työpaikkojen tarkastelua ei voi pitää täysin luotettava, koska vuodesta 2010 lähtien Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoidon- ja peruspalvelukuntayhtymän kaikki työpaikat on erheellisesti kirjattu Kokkolan seutukuntaan. Niitä ei voi kunnittain yrittää eritellä uudestaan,

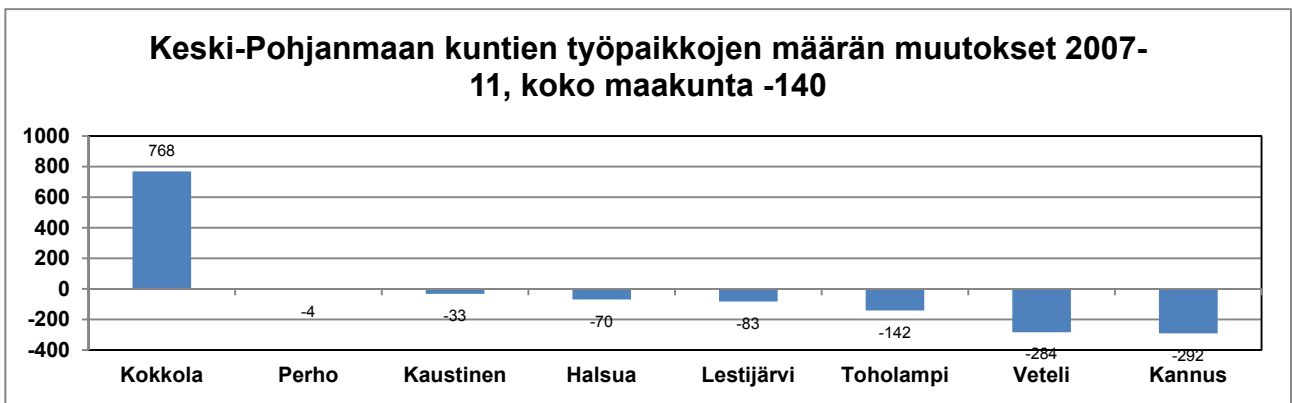
kuten seutukunnittain voitiin tehdä. Siitä huolimatta Kokkola dominoi täysin; siellä käy lähes kolme neljästä töissä. Pienimmissä kunnissa oli vain muutama sata työpaikkaa.

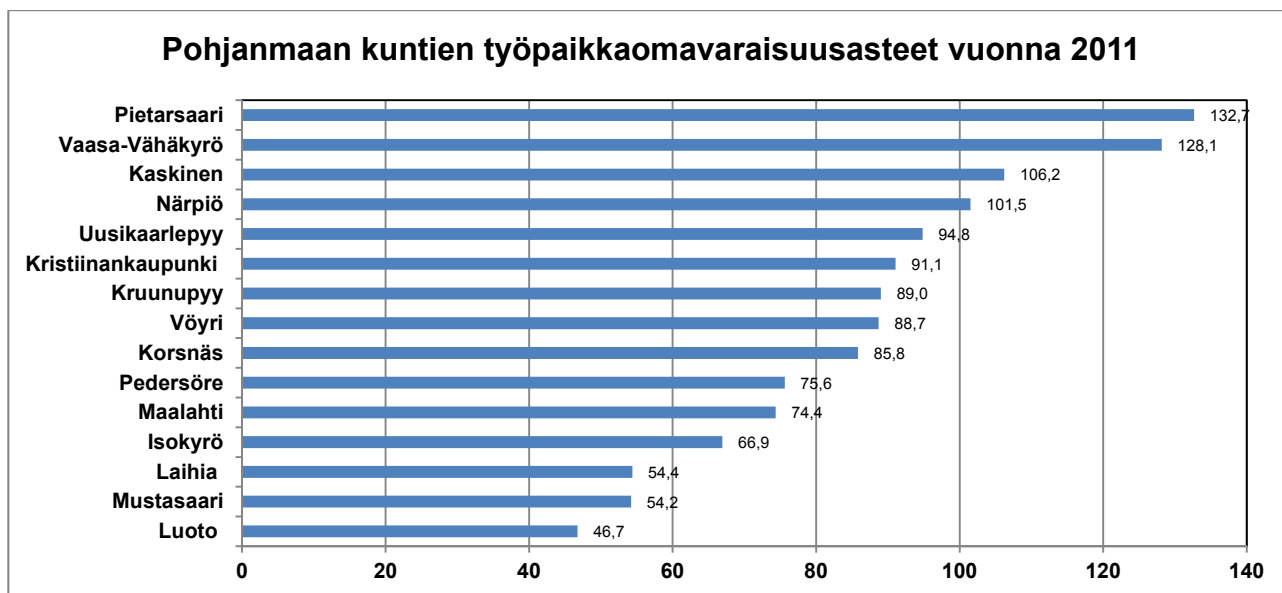
Vain Kokkolassa työpaikat kasvoivat vuosina 2007-11. Lestijärven suurin %-pudotus johtuu yksittäisen huonekaluyrityksen lopettamisesta.

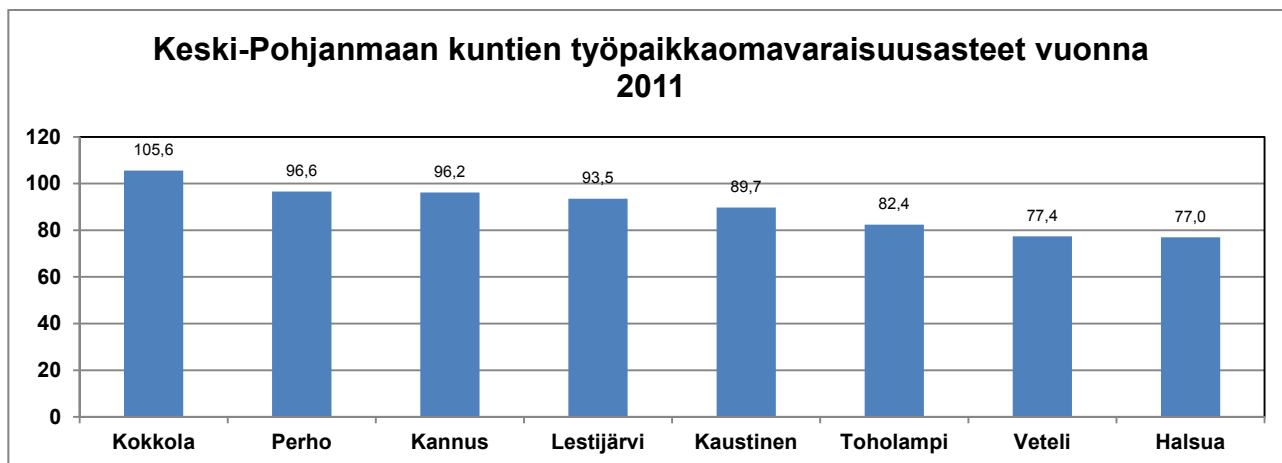
Kokkolan lähes kahdeksan sadan työpaikan kasvusta suuri osa johtuu jo mainitusta sosiaali- ja terveystalvelujen väärästä kirjaamisesta. Vastaavasti Vetelin suuri pudotus lienee osittain selitettävissä samasta syystä.

Kun kunnan työpaikkojen määrä jaetaan kunnassa asuvien työllisten määrällä ja suhde kerrotaan sadalla, saadaan selville **kunnan työpaikkaomavaraisuus**. Se kuvastaa työvoiman alueellisen kysynnän kohdentumista. Vuonna 2011 kuntia, joissa työpaikkojen määrä ylitti asuvien työllisten määrän, oli Pohjanmaalla vain muutama, suurimpina Vaasa ja Pietarsaari. Niiden lähikunnat ovatkin hyvin riippuvaisia näiden työpaikkakeskusten työvoiman kysynnästä. Erityisen voimakas tämä riippuvuusuhde on Luodossa, Laihialla ja Mustasaassa. – Vähäkyrö on jo vuoden 2011 tilastoissa liitetty Vaasaan ja se on pudottanut Vaasan ykköspaikalta maakunnan kuntien työpaikkaomavaraisuuden vertailussa.

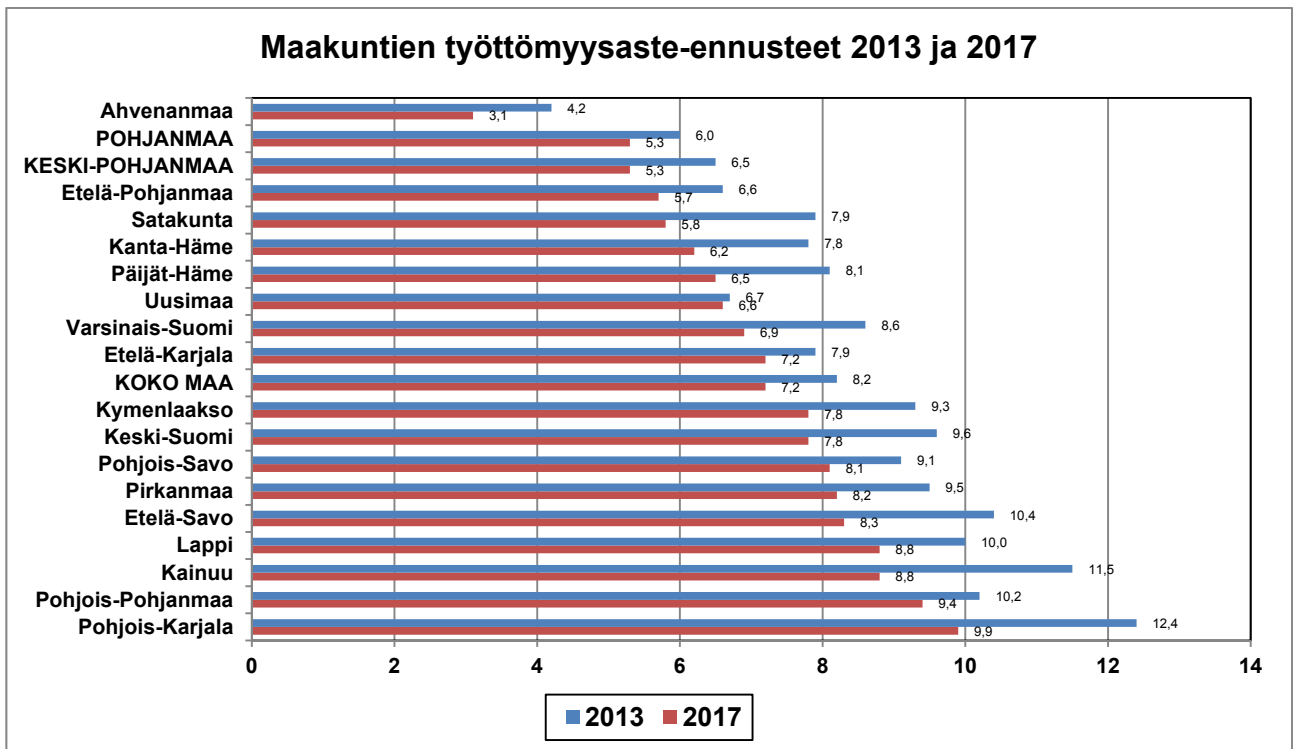

Keski-Pohjanmaalla kuntien työpaikkaomavaraisuus vaihtelee paljon vähemmän. Vain Kokkolassa se ylittää sata prosenttia. Tärkeimpänä syynä on se, että siihen on jo liitetty lähikunnat, joista työssäkäynti kohdistuu Kokkolaan.

Työttömyysasteet ja työllisyysasteet

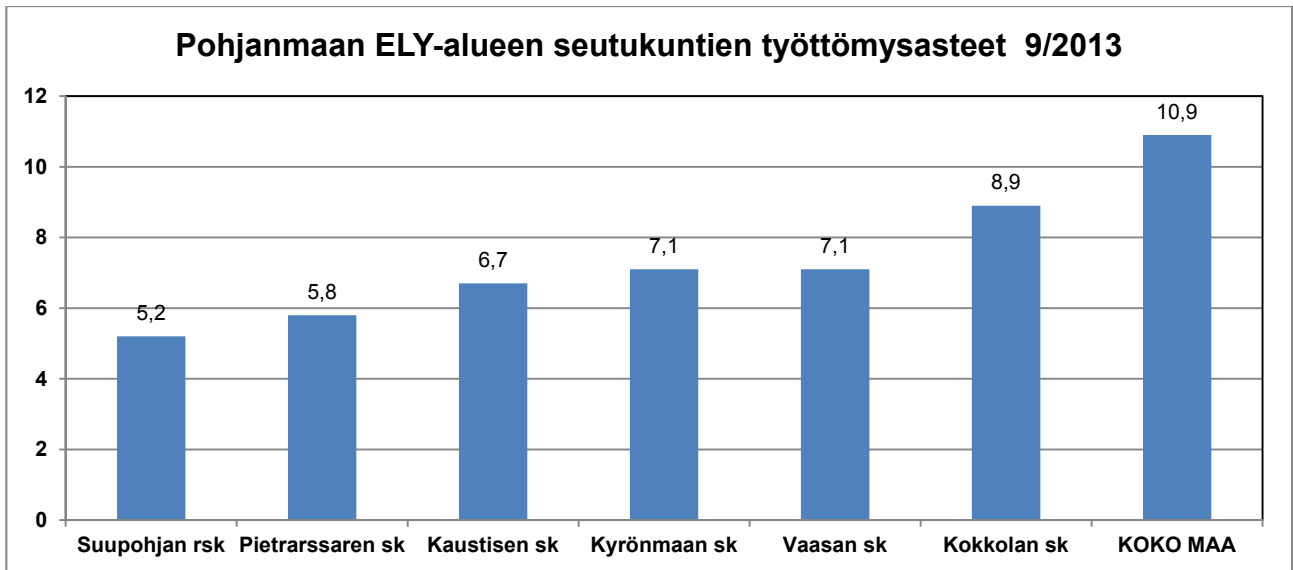
Työttömyysaste tarkoittaa työttömien %-osuutta työvoimasta. Ahvenanmaan työttömyysaste pysyisi ETLA:n ennusteen mukaan selvästi pienimpänä. Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa olisivat seuraavina ja laskisivat samalle tasolle vuonna 2017. Kaikkien maakuntien työttömyysasteet laskisivat, koko maan työttömyysaste yhdellä prosenttiyksiköllä. - Nämä työttömyysasteet on laskettu TEM:n työnvälitystilastojen perusteella.

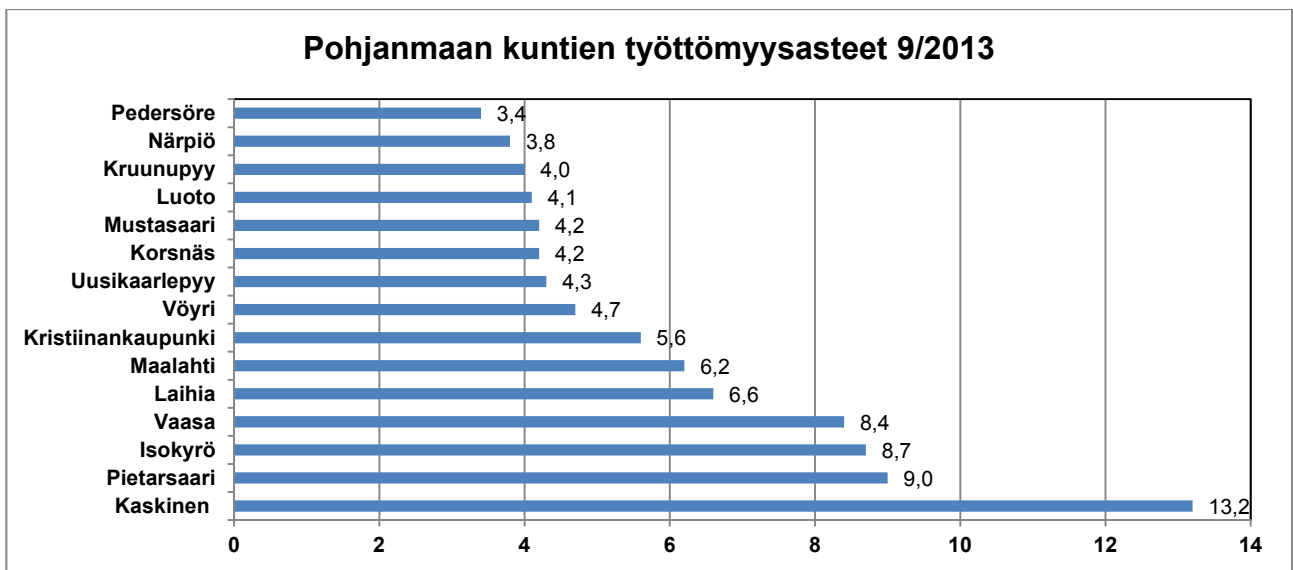
Tämän ennusteen valossa mitään työvoimapulaa ei lähivuosina missään maakunnassa ole tulossa pienintä Ahvenanmaata lukuun ottamatta, jossa se on jo todellisuutta. Viiden prosentin työttömyysastetta pidetään täystyöllisyyden rajana eikä mikään muu maakunta yltäisi siihen ennusteen mukaan vuonna 2017.

Meneillään on kuitenkin historiallinen murros, kun työikäisten määrä laskee ja eläkeikäisten kasvaa voimakkaasti samaan aikaan. Tästä on ennustettu seuraavan vaikea työvoimapula mutta vuosien 2008-09 globaali talouskriisi ja nykyinen eurokriisi näyttävät vähentävän sen todennäköisyyttä, koska työvoiman kysyntä pysynee varsin vaatimattomana, työttömyyden on jopa ennustettu kääntyvän kasvuun. Toinen syy työvoimapulan väistymiseen tai siirtymiseen on suurten ikäluokkien pysyminen työelämässä odotettua pitempään. Niinpä 55-64 – vuotioiden työllisyysasteet ovat Suomessa nousseet viime vuosina todella paljon ja ovat lähestyneet Ruotsin tasoa.

ELY-alueen seutukuntien työttömyysasteet olivat viime syyskuun lopussa kaikki alhaisempia kuin koko maassa. Kolme sijoittuu seutukuntavertailussa kärkikymmenikköön, Suupohjan rsk olisi jopa lähes täystyöllisyystilanteessa.

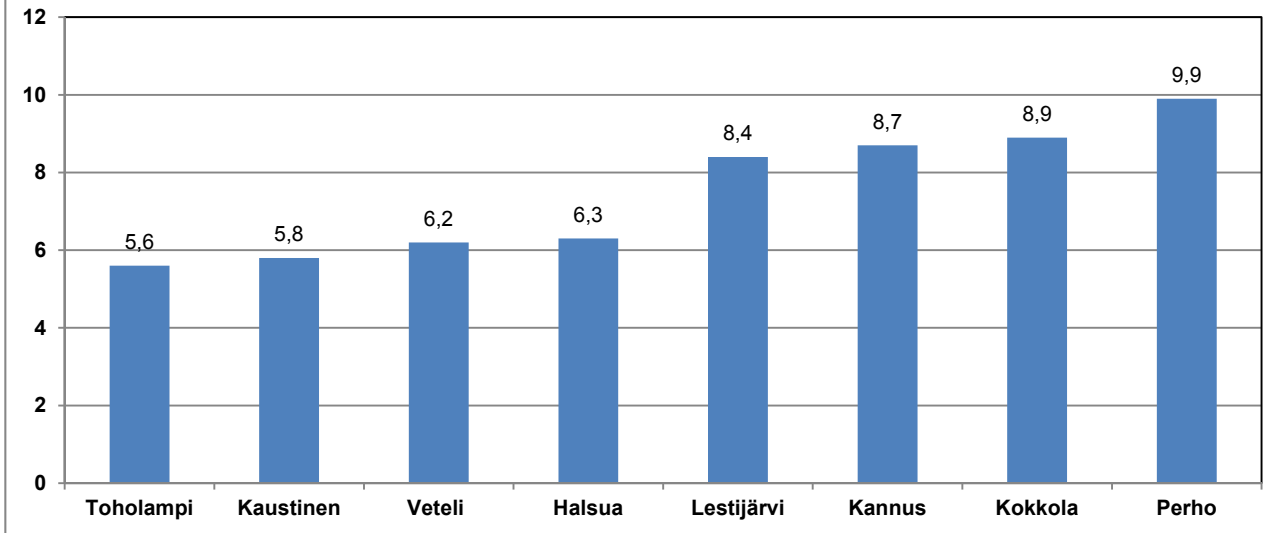

Pohjanmaan kunnissa oli vieläkin matalampia työttömyysasteita syyskuun lopussa, puolella jopa alle viiden prosentin. Ruotsinkielisissä kunnissa työttömyysaste on yleensä hyvin alhainen suomenkielisiin kuntiin verrattuna. Kaskisten työttömiä oli ainoana yli kymmenen prosenttia työvoimasta.

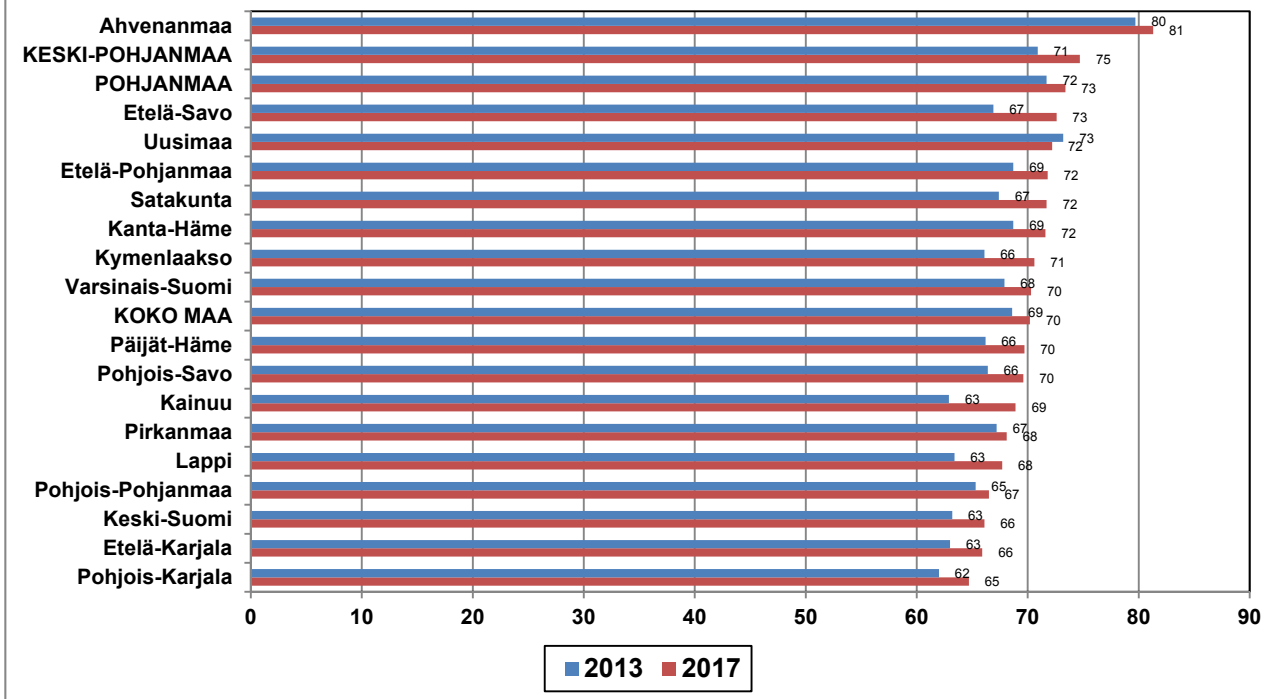
Keski-Pohjanmaalla ei syyskuun lopulla ollut alle viiden prosentin työttömyysasteen mutta ei myöskään yli kymmenen prosentin kuntia.

Keski-Pohjanmaan kuntien työttömyysasteet 9/2013

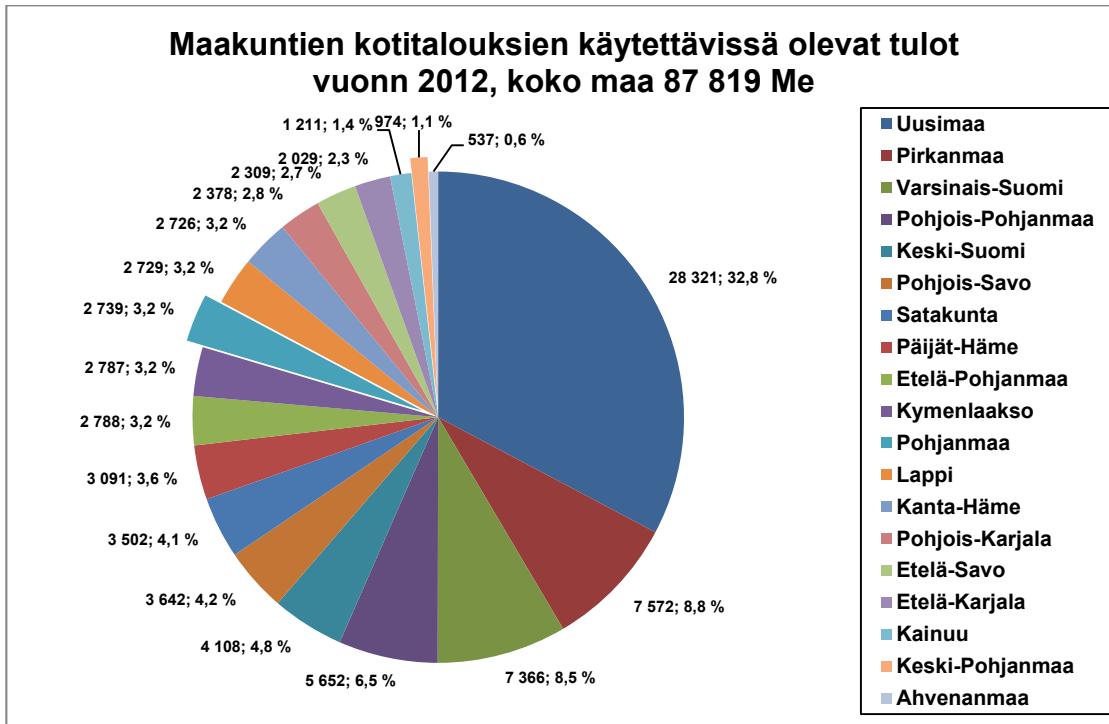
Työllisyysasteella tarkoitetaan työllisten %-osuutta 15-64 – vuotiaasta väestöstä. Maakunnat ovat ennusteessa pääosin samassa järjestyksessä kuin työttömyysastevertailussa. Pohjanmaa on kuitenkin pudonnut Keski-Pohjanmaan perään kolmanneksi vuoden 2017 ennusteessa. Vain Ahvenanmaa ylittäisi tuolloin yli 75 prosentin työttömyysasteeseen. Se nousisi kuitenkin kaikissa maakunnissa ja näin osaltaan pienentäisi pulaa työvoimasta. ETLA:n työllisyysaste-ennusteet on tehty Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen perusteella vain maakunnille.

Maakuntien työllisyysaste-ennusteet 2013 ja 2017

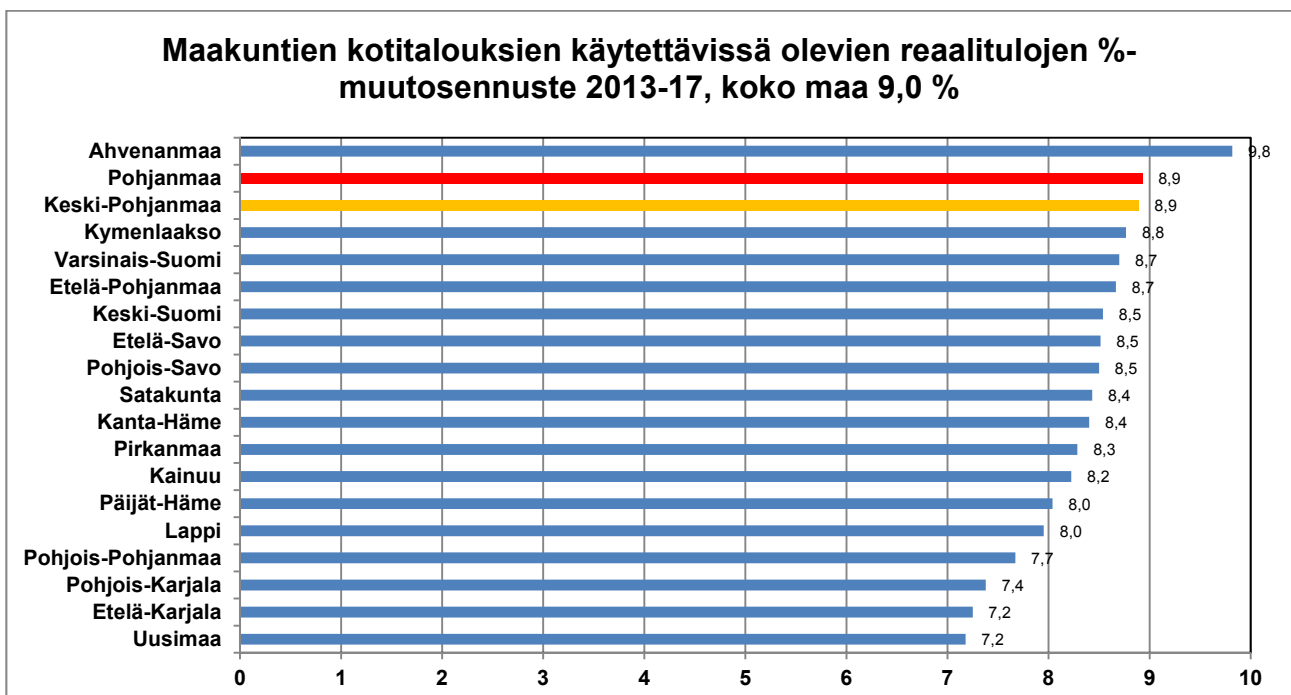

Käytettävissä olevat tulot

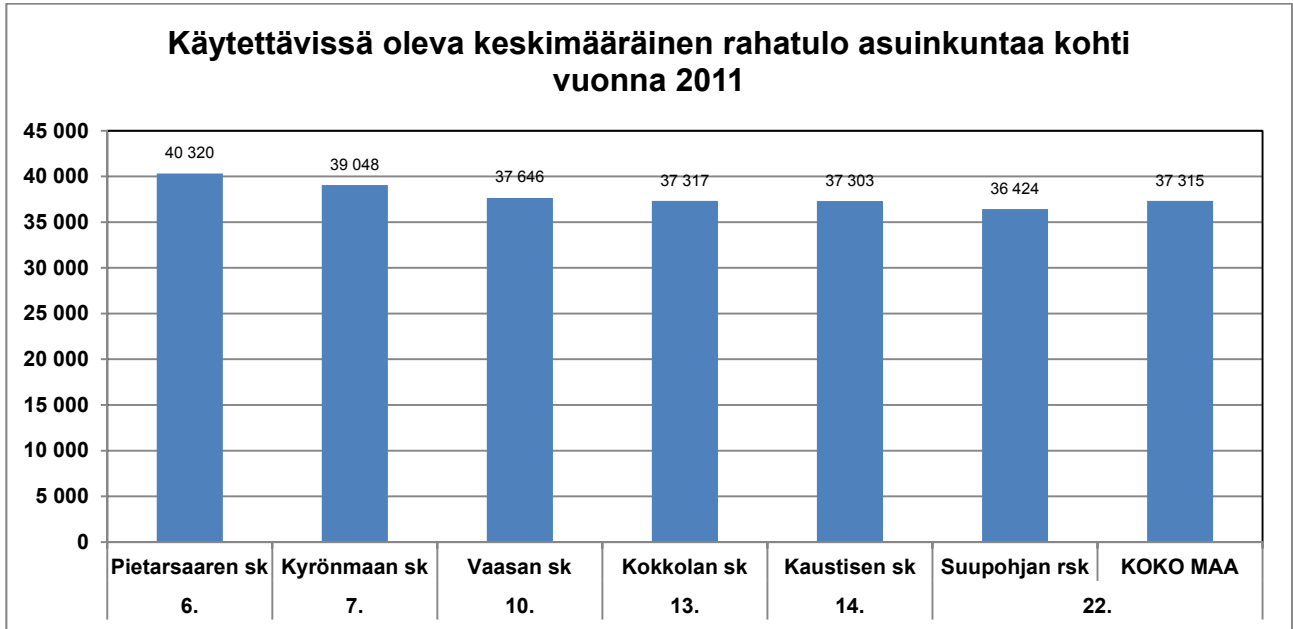
Uudenmaan osuus maakuntien käytettävissä olleista tuloista oli vuonna 2011 kolmasosa, mikä on selvästi suurempi kuin väestöosuus. Pääkaupunkiseudulla onkin korkeampi tulotaso kuin muualla maassa. ELY-alueen molempien maakuntien %-osuudet ovat väestöosuuden luokkaa.

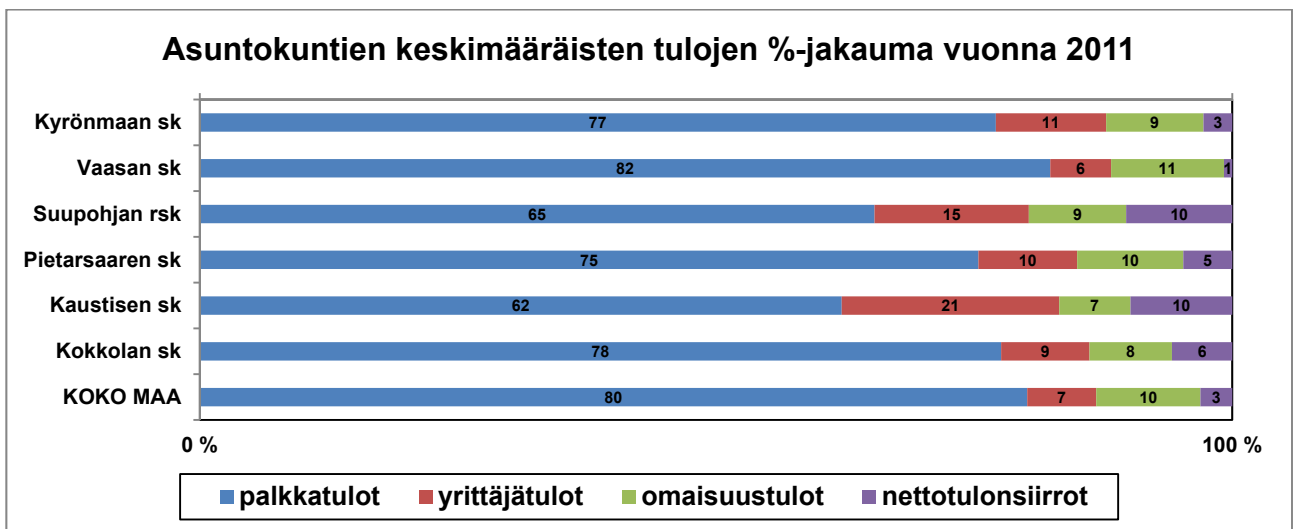
ETLA:n ennusteen mukaan käytettävissä olevat tulot kasvaisivat kaikissa maakunnissa vuosina 2013-17. Erot maakuntien välillä olisivat pienet mutta ELY-alueen maakunnat olisivat Manner-Suomen kärjessä. Koko maan kasvuvauhti tuplaantuisi.

ELY-alueen seutukunnissa asuinkuntien keskimääräiset tulot vaihtelevat varsin vähän koko maan keskitason molemmin puolin. Korkeimmat ne olivat vuonna 2011 Pietarsaaren sk:ssa ja alhaisimmat Suupohjan rannikon sk:ssa. Seutukuntavertailussa kuitenkin kolme ELY-alueen seutukuntaa oli kärkikymmenikössä. Kärkisijat veivät Ahvenanmaan seutukunnat ja Helsingin seutukunta.

Seutukuntien tulorakenne on kuitenkin erilainen. Kaustisen sk:ssa turkistarhaus ja Suupohjan rsk:ssa lasinalaisviljely nostavat yrittäjätulojen %-osuutta. Palkkatulot muodostavat toki kaikissa seutukunnissa ja koko maassa valtaosan tuloista.

Yhteenveto

Tässä katsauksessa on käsitelty aluetalouksia mahdollisimman monipuolisesti väestön, yritysten, tuotannon ja työllisten näkökulmista eri aluetasoilla. Sekä mennyttä kehitystä että ennusteita tulevastakin on esitelty. Tärkeimpinä ennusteina on käytetty Tilastokeskuksen väestöennustetta viime vuoden syyskuulta ja ETLA:n alue- ja toimialaennustetta tämän vuoden lokakuulta. Historiatilastot ovat pääasiassa Tilastokeskuksen StatFin-tilastokannasta ja TEM:n Toimiala Onlinesta.

Käsittelytapana on ollut se, että ensin on esitelty maakuntien %-muutosennusteita ja sitten ELY-alueen seutukuntien ja kuntien toteutuneita %-muutoksia. Aikajänne on vaihdellut muutamasta vuodesta vuosikymmeniin.

Maakuntien **väestöä** tarkasteltiin vuoteen 2020 saakka ulottuvan Tilastokeskuksen ennusteen avulla sekä kokonaisuutena että ikäluokittain. ELY-alueen molemmat maakunnat pärjäisivät ennusteen mukaan maakuntien joukossa hyvin. Useimmat Pohjois- ja Itä-Suomen maakunnat olisivat taantumiskierteessä. Pohjanmaa olisi parhaimpien joukossa ja Keski-Pohjanmaa keskitasoa. Alle 15-vuotiaiden ennusteessa Pohjanmaa olisi jopa ykkösenä. Molemmissa maakunnissa maassamuuton tappiollisuus on ollut ongelmana. Nettomaahanmuuton positiivisuus kompensoi sitä Pohjanmaalla yhä enemmän. Luonnollinen väestönmuutos on kummassakin ollut positiivinen ja niin ennusteen mukaan jatkossakin.

ELY-alueen seutukunnista Vaasan-Kyrönmaan väestönkehitys olisi ennusteen mukaan myönteisintä. Työikäisten ja alle 15-vuotiaiden %-muutoksissa se on koko maan seutukuntien kärkikaartia. Pienet ja syrjäiset Kaustisen ja Suupohjan rannikon seutukunnat ovat kärsineet väestökadosta jo vuosikymmeniä ja sama trendi jatkuisi. Edellisen ongelmana on voimakas poismuutto ja jälkimmäisen luonnollisen väestönmuutoksen negatiivisuus. Näiden seutukuntien muuttamat kunnat ovatkin vuonna 2020 siinä tilanteessa, että huoltosuhde ylittää arvon sata eli passiiviväestöä on enemmän kuin aktiiviväestöä.

Taajamien väkiluvun muutoksia eriteltiin ajanjaksolla 2005-12. Väestön keskittyminen suurimpiin taajamiin on jatkunut kuten jo vuosikymmeniä. Muutaman suurimman taajaman %-osuus maamme taajamaväestöstä on noin puolet ja merkitys on jatkuvasti kasvanut. Väestön ikärakenne on näissä taajamissa niihin suuntautuvan nuorten muuttoliikkeen ansiosta edullisempi kuin pienissä taajamissa, joissa eläkeikäisiä on usein yhtä paljon kuin työikäisiä. Maamme vahvuus ja tulevaisuus onkin siten entistäkin enemmän juuri suurissa taajamissa. Pienten taajamien ja maaseudun merkitys on marginaalinen.

Pohjanmaan ELY-alueen molemmissa maakunnissa väestö on keskittynyt voimakkaasti suurimpaan taajamaan vaikka taajamissa asuvien %-osuus on koko maata alhaisempi. Maakuntien yhdyskuntarakennetta voidaankin luonnehtia polarisoituneeksi; toisaalta on ylivertainen urbaani keskus mutta toisaalta myös suhteellisen vahva agraariasutus.

Koulutustasossa Keski-Pohjanmaa jää maakuntavertailussa kolmanneksi heikoimmaksi ja Pohjanmaakin keskitason alapuolelle. Ainoastaan Vaasanseudulla ylletään koko maan tasolle. Mitä korkeampi koulutustaso on sitä korkeampi on yleensä alueen bkt asukasta kohti. Niinpä suurten kasvukeskusmaakuntien väestön koulutustaso on korkein.

Ulkomaataustaisten kansalaisten määrä on kaksinkertaistunut miltei kaikissa maakunnissa 2000-luvulla; %-osuus oli vuonna 2012 Pohjanmaalla maakunnista kolmanneksi korkein ja Keski-

Pohjanmaalla keskitasoa. ELY-alueen seutukunnissa selvästi korkein ulkomaalaisten %-osuus on Suupohjan rsk:ssa, joka sijoittuu koko maan seutukuntavertailussa neljänneksi. Sinne onkin muodostunut bosnialaisten oma yhdyskunta. Kyse on ollut alueen työvoimapulaa paikkaavasta työperäisestä maahanmuutosta, jota tarvitaan todennäköisesti yhä enenevässä määrin.

Seuraavaksi tarkasteltiin **yrittäjäskannan** kehitystä vuosina 1995-2012. Koko yrittäjäskannan kasvunopeus oli molemmissa ELY-alueen maakunnissa keskitasoa mutta rakennusalalla huipputasoa, mikä kuvastaa tulevaisuudenuskoa. Pääpaino oli kuitenkin palvelualueen yritysten määrän kasvussa kaikissa maakunnissa. Se johtuu osittain siitä, että teollisuus on ulkoistanut aikaisemmin itse tuottamia palveluita. Pietarsaaren sk oli ELY-alueen seutukunnista koko yrittäjäskannan ja useimpien päätoimialojen kasvun osalta vireintä aluetta. Suupohjan rannikon sk:ssa teollisuuden ja kaupan alan yritysten määrä jopa laski.

Yrittäjäaste eli yritysten määrä sataa asukasta kohti oli molemmissa maakunnissa vain keskitasoa vaikka pohjalainen yritteliäisyys on maankuulua. Koko maan tason ylittivät Suupohjan rannikon ja Kaustisen seutukunnat, joiden kunnissa lasinalaisviljely ja turkistarhaus ovat merkittäviä elinkeinoja.

Pohjanmaa sijoittuu ETLA:n (2013) mukaan sekä koko **bkt:n** että teollisuuden bkt:n %-muutosennusteissa kärkisijoille mutta Keski-Pohjanmaa vain teollisuuden bkt-vertailuissa. Muilla päätoimialoilla molemmat maakunnat sijoittuisivat muutoksissaan koko maan keskitasolle mutta maa- ja metsätalouden bkt kehittyisi molemmissa heikosti vaikka edellisvuosina kasvu oli nopeaa. Pohjanmaa oli vuonna 2012 teollistunein maakunta ja Keski-Pohjanmaa viidenneksi alkutuotantovaltaisim.

Edellinen nelivuotiskausi 2008-12 oli erittäin suurten muutosten aikaa. Kansantalous kasvoi voimakkaasti vielä vuonna 2008 mutta vuonna 2009 syöksyttiin globaaliin talouskriisiin, josta elpyminen alkoi seuraavana vuonna. Keski-Pohjanmaa selvisi tästä myllerryksestä ainoana Manner-Suomen maakuntana plussalle; bkt kasvoi vuosina 2008-12 kahdeksan prosenttia. Pohjanmaalla se laski muutaman prosentin.

Globaali talouskriisi koetteli erityisesti vientiteollisuutta. Elektroniikkateollisuuden keskuksista Varsinais-Suomessa bkt romahti peräti 60 % ja Pirkanmaalla, Uudellamaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla lähes puolella vuosina 2008-12. Kasvua oli vain Keski-Pohjanmaalla ja Kanta-Hämeessä. Vaasan seudun energiaklusteriaan ei kyennyt pitämään Pohjanmaata plussalla vaan bkt laski kuusi prosenttia.

Ennustejaksolla 2013-17 Pohjanmaan teollisuuden bkt kasvaisi maakunnista toiseksi ja Keski-Pohjanmaan neljänneksi nopeimmin. Kaikissa maakunnissa olisi kuitenkin kasvua ja erot olemattomia. Koko maassa se ylittäisi koko bkt:n kasvuennusteen. Tuntuu kuitenkin erittäin epätodennäköiseltä, että edellisen nelivuotiskauden valtavat erot maakuntien välillä tasaantuisivat näin rajusti. Globalisaatio kiihtyy ja teollisuuden rakennemuutos jatkuu ja se aiheuttaa edelleen suuria eroja maakuntien teollisuuden bkt:n %-muutoksissa. Erityisesti digitaalitalouden läpimurto mullistaa tuotantotapoja.

Pohjanmaan koko bkt:n kasvusta reippaasti yli puolet koostuisi teollisuuden tuotannosta ja siitä energiaklusterin toimialat kahmaisivat yhteensä lähes kolme neljäsosaa. Keski-Pohjanmaalla yksityisten palvelujen osuus bkt:n kasvusta olisi suurempi mutta teollisuuden bkt:n lisäyksestä metallinjalostuksesta tulisi yli puolet. Palvelujen bkt:n kasvusta Keski-Pohjanmaalla tulisi kuljetuksista ja varastoinnista miltei 30 % mutta Pohjanmaalla lisäykset jakautuisivat tasaisemmin.

Kaikkien **työllisten** %-muutosennusteessa Pohjanmaan sijoitus laskisi mutta Keski-Pohjanmaan nousisi bkt-ennusteeseen verrattuna. Pohjanmaa olisi teollisuuden kovin ja Keski-Pohjanmaa kolmanneksi kovin kasvumaakunta. Alkutuotannon työllisyys taas kärsisi pahimpia tappioita.

Pohjanmaan työllisten määrän kasvu keskittyisi selvästi kolmelle toimialalle: yrityspalveluihin, terveys- ja sosiaalipalveluihin sekä sähkölaitteiden valmistukseen. Työpaikkoja karsiutuisi eniten maa- ja metsätaloudesta, sekä informaatio- ja viestintäalalta ja yllättäen koneiden ja laitteiden valmistuksesta vaikka se oli aikaisemmin kasvuala ja on energiaklusterin toinen tukijalka. - Koko maasta poiketen Pohjanmaalla toimiala sähkölaitteiden valmistus ja elektroniikka koostuu miltei yksinomaan sähkölaitteiden valmistuksesta, kun koko maassa pääpaino on ollut elektroniikassa (ns. Nokia-toimialalla), jonka tuotantoa on siirretty ja siirretään ulkomaille.

Keski-Pohjanmaalla eniten kasvua olisi niin ikään yrityspalveluissa ja terveys- ja sosiaalipalveluissa mutta myös rakennusala. Pahiten pienenisivät maa- ja metsätalouden ohella metallinjalostuksen työpaikat, jotka molemmat ovat maakunnan aluetalouden ydintä.

Bkt:n ja työllisten %-muutosennusteiden vertailu paljastaa, miten talouden tuottavuus kehittyisi. Päätoimialoista tuottavuus paranisi eniten teollisuudessa, koska bkt:n reaalikasvu olisi toistakymmentä prosenttia mutta työllisten määrä koko maassa vähenisi ja Pohjanmaallakin kasvaisi vain hiukkasen. Vähiten tuottavuus tehostuisi julkisissa ja muissa palvelussa.

Teollisuuden toimialoista suurin tuottavuuden kasvu tulisi Pohjanmaalla koneiden ja laitteiden valmistuksessa ja Keski-Pohjanmaalla metallinjalostuksessa. Palveluiden paras tuottavuuskehitys olisi informaatio- ja viestintäaloilla, joissa työllisyys laskisi molemmissa maakunnissa vaikka bkt kasvaisi toistakymmentä prosenttia. Päinvastaisia palvelualoja olisivat terveys- ja sosiaalipalvelut sekä julkinen hallinto, joissa työllisten %-kasvu olisi nopeampaa kuin bkt:n %-kasvu. Tuottavuus siis heikkenisi näillä suurilla työllistävillä toimialoilla edelleen.

ELY-alueen seutukuntien työllisyys koheni vuosina 2007-11 ainoastaan Vaasan seudulla mutta sielläkin teollisuus karsi työpaikkojaan. Rakennusala ja palvelut työllistivät paremmin. Suupohjan rannikon sk:ssa kuitenkin kaikki muut päätoimialat vähensivät työvoimaansa, teollisuus jopa joka neljännen. Kuntatasolla työpaikkatappioissa erottuivat Keskinen ja Lestijärvi, joissa oli kyse yksittäisen teollisuuslaitoksen lopettamisesta.

Kun kunnan työpaikkojen määrä jaetaan kunnassa asuvien työllisten määrällä ja suhde kerrotaan sadalla, saadaan selville **kunnan työpaikkaomavaraisuus**. Se kuvastaa työvoiman alueellisen kysynnän kohdentumista. Vuonna 2011 kuntia, joissa työpaikkojen määrä ylitti asuvien työllisten määrän, oli Pohjanmaalla vain muutama, suurimpina Vaasa ja Pietarsaari. Niiden lähikunnat ovatkin hyvin riippuvaisia näiden työpaikkakeskusten työvoiman kysynnästä. Erityisen voimakas tämä riippuvuusuhde on Luodossa, Laihialla ja Mustasaassa.

Työttömyysaste-ennusteissa Pohjanmaa oli toisena ja Keski-Pohjanmaa komantena maakuntien välisessä vertailussa. Tämän ennusteen valossa mitään työvoimapulaa ei lähivuosina missään maakunnassa ole tulossa pienintä Ahvenanmaata lukuun ottamatta, jossa se on jo todellisuutta. Viiden prosentin työttömyysastetta pidetään täystyöllisyyden rajana eikä mikään muu maakunta yltäisi siihen ennusteen mukaan vuonna 2017.

Meneillään on kuitenkin historiallinen murros, kun työikäisten määrä laskee ja eläkeikäisten kasvaa voimakkaasti samaan aikaan. Tästä on ennustettu seuraavan vaikea työvoimapula mutta vuosien 2008-09 globaali talouskriisi ja nykyinen eurokriisi näyttävät vähentävän sen todennäköisyyttä,

koska työvoiman kysyntä pysynee varsin vaatimattomana, työttömyyden on jopa ennustettu kääntyvän kasvuun. Toinen syy työvoimapulan väistymiseen tai siirtymiseen on suurten ikäluokkien pysyminen työelämässä odotettua pitempään. Niinpä 55-64 – vuotiaiden työllisyysasteet ovat Suomessa nousseet viime vuosina todella paljon ja ovat lähestyneet Ruotsin tasoa.

ELY-alueen seutukuntien työttömyysasteet olivat viime syyskuun lopussa kaikki alhaisempia kuin koko maassa. Kolme sijoittuu seutukuntavertailussa kärkikymmenikköön, Suupohjan rsk olisi lähes täystyöllisyystilanteessa. Pohjanmaan kunnissa oli vieläkin matalampia työttömyysasteita syyskuun lopussa, puolet jopa alle viiden prosentin.

Työllisyysasteen ennustetaan nousevan kaikissa maakunnissa ja näin osaltaan pienentävän pulaa työvoimasta. Todennäköistä kuitenkin on, että osaavasta työvoimasta syntyy joillakin kasvualoilla lähivuosina niukkuutta. Ensimmäisenä sen joutuvat kohtaamaan ne alueet, joissa jo nyt ollaan täystyöllisyystilanteessa.

ETLA:n ennusteen mukaan **käytettävissä olevat tulot** kasvaisivat kaikissa maakunnissa vuosina 2013-17. Pohjanmaalla kasvu olisi toiseksi ja Keski-Pohjanmaalla kolmanneksi nopeinta. Koko maan kasvu parantuisi selvästi. ELY-alueella Kaustisen ja Suupohjan rannikon seutukunnissa korostuivat vuonna 2010 yrittäjätulot turkistarhauksesta ja lasinalaisviljelystä.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että ELY-alueen molemmat maakunnat ovat selvinneet ja pärjäävät ennusteiden mukaan jatkossakin varsin hyvin muihin maakuntiin verrattuna. Seutukuntatasolla on kuitenkin havaittavissa polarisaatiota suurten työssäkäyntikeskusten hyväksi syrjäisten seutukuntien kustannuksella niin koko maassa kuin maakunnissakin. Tämä tendenssi tulee todennäköisesti vain voimistumaan kuluvalle vuosikymmenellä.

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 118/2013				
Vastuualue Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri				
Tekijät Peltola, Olli		Julkaisuaika Marraskuu 2013		
		Kustantaja Julkaisija Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja toimeksiantaja Euroopan sosiaalirahasto (ESR)		
Julkaisun nimi Pohjanmaan ELY-keskuksen aluetaloukatsaus				
Tiivistelmä <p>Tässä katsauksessa on käsitelty aluetalouksia mahdollisimman monipuolisesti väestön, yritysten, tuotannon ja työllisten näkökulmista eri aluetasoilla. Sekä mennyttä kehitystä että ennusteita tulevasta on esitelty. Tärkeimpinä ennusteina on käytetty Tilastokeskuksen väestöennustetta viime vuoden syyskuulta ja ETLA:n alue- ja toimialaennustetta tämän vuoden lokakuulta. Historiatilastot ovat pääasiassa Tilastokeskuksen StatFin-tilastokannasta ja TEM:n Toimiala Onlinesta.</p> <p>Käsittelytapana on ollut se, että ensin on esitelty maakuntien %-muutosennusteita ja sitten ELY-alueen seutukuntien ja kuntien toteutuneita %-muutoksia. Aikajänne on vaihdellut muutamasta vuodesta vuosikymmeniin.</p> <p>Johtopäätöksenä voidaan todeta, että ELY-alueen molemmat maakunnat ovat selvinneet ja pärjäävät ennusteiden mukaan jatkossakin varsin hyvin muihin maakuntiin verrattuna. Seutukuntatasolla on kuitenkin havaittavissa polarisaatiota suurten työssäkäyntikeskusten hyväksi syrjäisten seutukuntien kustannuksella niin koko maassa kuin maakunnissakin. Tämä tendenssi tulee todennäköisesti vain voimistumaan kuluvalle vuosikymmenellä.</p>				
Asiasanat (YSA:n mukaan) Aluetalous, aluekehitys, aluerakenne				
ISBN (painettu) 978-952-257-919-5	ISBN (PDF) 978-952-257-920-1	ISSN-L 2242-2846	ISSN (painettu) 2242-2846	ISSN (verkkojulkaisu) 2242-2854
www www.ely-keskus.fi/julkaisut www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-920-1	Kieli suomi	Sivumäärä 78
Julkaisun myynti/jakaja Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, PL 131, 65101 Vaasa olli.peltola@ely-keskus.fi				
Kustannuspaikka ja aika Vaasa 2013			Painotalo Kopijyvä Oy / Jyväskylä	

PRESENTATIONSBLAD

Publikationens serie och nummer Rapporter 118/2013				
Ansvarsområde Närings-, arbetskraft, kompetens och kultur				
Författare Peltola, Olli		Publiceringsdatum November 2013		
		Utgivare Förläggare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten		
		Projektets finansiär uppdragsgivare Europeiska socialfonden (ESF)		
Publikationens titel Pohjanmaan ELY-keskuksen aluetaloustiedot (Regionalekonomisk översikt för ELY-centralen i Österbotten)				
Sammandrag <p>I denna översikt har de olika områdena behandlats så mångsidigt som möjligt på de olika regionala nivåerna och ur följande synvinklar: befolkning, företag, produktion och antal sysselsatta. Både utveckling som skett och prognoser om den framtida utvecklingen presenteras. De viktigaste prognoserna som använts är Statistikcentralens befolkningsprognos från 2012 och ETLA:s regionala och branschvisa prognos från oktober detta år. Den historiska statistiken är huvudsakligen från Statistikcentralens StatFin-statistiska databas och arbets- och näringsministeriets Toimiala Online.</p> <p>Behandlingsättet har varit att först behandla procentförändringarna i landskapen och sedan de förverkligade procentförändringarna inom de ekonomiska regionerna för närings-, trafik- och miljöcentralområdet och kommunerna. Tidsperspektivet har varierat från några år till flera årtionden.</p> <p>Som slutsats kan man konstatera att enligt prognoserna har de båda landskapen inom närings-, trafik- och miljöcentralens område klarat sig ganska bra och klarar sig fortsättningsvis bra jämfört med övriga landskap. Vad de ekonomiska regionerna beträffar kan man dock konstatera polarisationer som gynnar de stora pendlingscentren, på bekostnad av de mera avlägsna ekonomiska regionerna, både i hela landet och i landskapen. Denna tendens kommer sannolikt bara att öka under det innevarande årtiondet.</p>				
Nyckelord (enligt Allärs) regionalekonomi, regional utveckling, regional struktur				
ISBN (tryckt) 978-952-257-919-5	ISBN (PDF) 978-952-257-920-1	ISSN-L 2242-2846	ISSN (tryckt) 2242-2846	ISSN (webbpublikation) 2242-2854
WWW www.ely-centralen.fi/publikationer www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-920-1		Språk finska
Beställningar Närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten, PB 113, 65101 Vasa		Sidantal 78		
Förläggningsort och datum Vasa 2013			Tryckeri Kopijyvä Oy / Jyväskylä	

Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan ennakointiohjelmat

Ohjelmia rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto (ESR) ja niitä toteutetaan oman tuotannon hankkeena Pohjanmaan ELY-keskuksessa ohjelmakaudella 2007-2013. Projektipäällikkönä toimii Olli Peltola, joka on myös laatinut tämän aluetalousselvityksen.

Ennakointiohjelmien tavoitteena on tuottaa tietoperustaa erityisesti työvoima- ja elinkeinopoliittiselle mutta myös muulle päätöksenteolle ja toimintastrategian laadinnalle: menneen kehityksen analysointi, sekä lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin alueellinen ennakointi

Projektin tuottamaa aineistoa on saatavissa projektipäälliköltä suoraan:

Olli Peltola, olli.peltola@ely-keskus.fi

tai maakuntien tilasto- ja ennakointisivuilta internetistä:

www.obotnia.fi, www.keski-pohjanmaa.fi

RAPORTEJA 118 | 2013
POHJANMAAN ELY-KESKUKSEN ALUETALOUSKATSAUS

Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-919-5 (painettu)

ISBN 978-952-257-920-1 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2846 (painettu)

ISSN 2242-2854 (verkkójulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-920-1

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto